

Çamlihemşin

ÇAMLIHEMŞİN EĞİTİM KÜLTÜR DERNEĞİ YAYIN ORGANI

BİR SEVDADIR

bir bak hele dağlara...

05

www.camlihemsin.org

29 YILDIR

ANKARA'NIN
KARADENİZ'E
ÇIKIŞ NOKTASI

ayder | turizm

Yeni Rota, Bizim Ora! Karadeniz Her Zaman Moda...

0312 232 4 233

www.ayder.com.tr

İzmir Caddesi No:13/1 Kızılay-ANKARA

Sosyal Medya Hesaplarımız

ayderturizm

ayderturizm

ayderturizm

EMI İNŞAAT TAAHHÜT SAN. ve TİC. A.Ş.
EMI CONTRACTING INDUSTRY & TRADE INC.

Metal Çatı ve Cephe Kaplama
Metal Roof and Facade Cladding

www.emi-insaat.com.tr

info@emi-insaat.com.tr

www.reyhan.com.tr

Reyhan'dan her an haberdar olmak için: [f](#) [t](#) [i](#) /reyhancomtr

Siz de #reyhaniseviyorum etiketiyle Reyhan Pastanesi anılarınızı paylasabilirsiniz.

ALSANCAK

AGORA AVM

BOSTANLI

ÇEŞME

ÇAMLIHEMŞİN DERGİSİNİN TARİFİ

Uzunca bir ara ardından nihayet yeni bir dergi ile tekrar beraberiz.

Konularımız, iki dergi arasındaki zaman uzun olduğu için bazen tazeliğini yitirse de gene her zamanki gibi özgünlüğünü korumaktadır.

Tabi ki dergimizin de bir yapım tarifi vardır.

Bazıları bu bilgileri kendilerine saklamak isteseler de biz aynı noktada olmayıp dergimizin tarifini sizlere vereceğiz.

İşte Çamlıhemşin Dergisinin tarifi; Dergimizi yaparken önce yerel konuları ve kişileri araştırarak kullanacağımız malzeme teminine gitmekteyiz..

Temin ettiğimiz bu konuları kısık ateşte yavaşça iyice birbirine yedirerek pişirmekteyiz.

Dergimizin ana hatları ortaya çıkınca bu sefer sahaflarla teması olan kişilerden tarih konularını alıp yavaş yavaş yemeğe katmaktayız.

Lezzet alsın diye tüm organik ürüncülerden temin ettiğimiz gezi, doğa ve görsel konuları önceden ön hazırlığını yaparak dergiye katmaktayız.

Dergimiz artık son aşamasına gelmiştir.

Dergimize artık sadece tuz, biber ve diğer hoş kokulu baharatları eklemek kalmıştır.

Üzerine biraz sanat ekleyip, dua şeklinde şairimizin son sözlerini de ilave edince, dergimiz artık bitmiş ve istediğimiz kıvama gelmiştir.

Hazır olan dergi bu sefer sunum için uzmanların önüne çıkar. Hangi şekilde sunulacağı belli olduktan sonra ise tekrar fırına gönderilir ve sizlerin huzuru için hazır hale gelir.

Dergi artık bitmiş ve görüşlerinize hazırdır.

Afiyetler olsun...

Memnuniyetinizi dostlarınıza, şikâyetlerinizi camlihemsinliyiz@gmail.com adresine yapabilirsiniz.

Saygılarımızla

Metin Gültan

Çamlıhemşin Eğt. ve Kült. Der.
(ÇAMDER)
Yönetim Kurulu Başkanı

Pastanın En Doğal Hali

FUNDA®
CAFE&PATISSERIE

58. Yıl

GAZİOSMANPAŞA

Funda Pastaneleri | Gaziosmanpaşa
Uğur Mumcu Cad. Kuleli Sok. No: 91/A CÖP / ANKARA
Telefon: 0312 436 46 56 - 446 28 24
Faks: 0312 437 96 82
E-Mail: gop@fundapastaneleri.com

AŞTİ

Funda Pastaneleri | Aşti
AŞTİ Alt Kat No: 12 Soğutucu / ANKARA
Telefon: 0312 224 09 07
Faks: 0312 224 09 06
E-Mail: asti@fundapastaneleri.com

YAŞAMKENT

Funda Pastaneleri | Yaşamkent
3222. Cat. No: 55 Karina Plaza No: 18 Yaşamkent - Çayyolu / ANKARA
Telefon: 0312 217 11 11
Faks: 0312 217 24 24
E-Mail: yasamkent@fundapastaneleri.com

FUNDA CLASSY

Funda Pastaneleri | Classy
Kuleli Sokak 46/2 Gaziosmanpaşa / ANKARA
Telefon: 0312 447 00 31
Faks: 0312 447 00 31
E-Mail: classy@fundapastaneleri.com

facebook.com/fundapastanesi

twitter.com/fundapastanesi

www.fundapastaneleri.com

instagram.com/fundapastaneleri

pinterest.com/fundapastanesi

İmtiyaz sahibi Çamlıhemşin Eğt. ve Klt. Der. adına Metin Gültan Başkan
Sorumlu Yazı işleri Müdürü Sezin Gülay Küçük
Editör Şule Gedik Albayrak
Yayın Kurulu Prof. Dr. Adil Güner Prof. Dr. Ali İhsan Arol Prof. Ömer Akgün Tekin Ali Akgün Ayşe Gül Hacıoğlu Avcı Hüseyin Reyhan Merve Gültan Murat Aksoy Mustafa Yıldız Nihat Ataman Nur Yücel Osman Gözen Savaş Çolakoglu Selami Haşimoğlu Süleyman İlker Kutlu Tolga Reyhan Yaşar Yurtseven Yunus Demirci
Yapım Mustafa Kemal Mah. 2141. Cadde 33/3 Çankaya - Ankara Tel:0312 219 53 26 www.aral.org
Tasarım: Mete Gültan
Web Tasarım ve Admin Tolga Reyhan POBOL Web & Grafik
Yayın İdare Merkezi Kültür Mah. Meşrutiyet Cad. 36/18 Kızılay - Ankara Tel :312 419 39 79 0533 542 21 22 camlihemsinliler@gmail.com www.camlihemsin.org
Temsilcilikler Çamlıhemşin Bülent İsmailoğlu Bülent Bekar İstanbul Temel Avadan Sabri Gülay İzmir Selim Gülay M.Karamustafaoglu Antalya Ali Orhan Ordu Özcan Altay Samsun Kemal Orhan
Dergimizde yayınlanan yazılar, yazarların kişisel görüşleridir. Bu yazılardan dolayı Çamlıhemşin Eğitim ve Kültür Derneği sorumluluk üstlenmez. Kaynak belirtmek koşulu ile alıntı yapılabilir. Ücretsizdir. Basım Tarihi: 15.12.2017 Yayın Türü: Yerel Süreli
Basım Yeri TDV Matbaacılık Basım İşletmesi Alınteri Bulvarı 1256. Sokak No:11 Ostim / Ankara Tel: 0312 354 91 31
Kapak Fotoğrafi Metin Gültan (Pokut Yaylası)

07	YENİ KAYMAKAMIMIZ
08	RİZE VALİSİ İLE SOHBET
14	ANKARANIN UÇAK KAZASI
24	SİYASETÇİLERİMİZ: NECİP DANIŞOĞLU
32	SİYASETÇİLERİMİZ: İBRAHİM TEZ
44	BUZUL GÖLLERİ
46	YAYLALARIMIZ: PERYATAK
50	YAYLALARIMIZ: YUKARI KAÇKAR
54	BİR YAYLANIN ANATOMİSİ: ELEVİT
68	GURBET HİKÂYELERİ: İLK GURBET RUSYA
78	OSMANLI DÖNEMİ HEMŞİNLİ MÜELLİFLER VE ESERLERİ
86	ÇAMLIHEMŞİNLİ İLK DOKTOR: YUNUS VASFİ YÜCEL
90	ÇATLI ALİ GALİP DEREÇİ
94	HEMŞİNDE OKUL AÇMAK İSTEYEN OSMAN FEHMİ
98	HAYAT HİKÂYEM: SÜLEYMAN GÜNER
106	ÜÇ NESİL TULUMCU AİLE: GARİP, OĞLU VE TORUNLARI
112	DOĞA FOTOĞRAFÇILIĞI: SONBAHAR ÇEKİMLERİ
116	ÇEVRE: FIRTINANIN YABAN YAŞAMI
118	ÇAMLIHEMŞİNİN ANGARALISI: YILMAZ KRAL
120	YORGUNDAN SIZINTILAR: YAŞAR ÇELİK

Bir önceki sayımızdaki kapak fotoğrafı Murat İbranoğlu kardeşimize aittir.
Unutulduğu için özür dileriz.

Kahveci®

HACIBABA

*Sınırsız kahve çeşitleri ve
dünya mutfağından seçkin lezzetler*

YENİ KAYMAKAMIMIZ OKAN DAŞTAN...

Kaymakamımız Okan Daştan; 1987 Yılında Yozgat/Akdağmadeni'nde doğdu. İlköğrenimini ve Lise Öğrenimini Akdağmadeni'nde tamamladıktan sonra Lisans Eğitimini Gazi Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümünün de tamamladı. 2013 yılında yapılan Kaymakamlık sınavından sonra meslek hayatına başlayıp sırası ile önce; Sinop Valiliğinde Valilik stajını, Yozgat/Yerköy ve Sivas /Sarkışla ilçelerinde Kaymakam Refikliğini tamamladı. Daha sonra Antalya / Muratpaşa ve Finike İlçelerinde Mülkiye Müfettişi refakatinde Mülkiye Teftiş stajını tamamlayan Okan Daştan, Dil Eğitimi almak ve Alman İdare Yapısı üzerinde incelemelerde bulunmak amacıyla bir yıl süreyle Almanya'nın Hamburg kentine eğitim amaçlı gitti. Kaymakamımız Okan DAŞTAN, yurtdışı dönüşü vekâleten Sakarya'nın Sapanca İlçesinde görev yaptıktan sonra 06.01.2017 tarihi itibarıyla Çamlıhemşin İlçesindeki görevine başlamıştır.

Çamlıhemşin ilçemize atanan Kaymakamımız Okan Daştan'a yeni görevinde başarılar diliyoruz.

RİZE VALİMİZ ERDOĞAN BEKTAŞ

Çamlıhemşin Dergimiz için artık geleneksel bir hale gelen Vali sohbetlerimiz bölümünde Rize Valimiz Sayın Erdoğan Bektaş ile Çamlıhemşin'in önemli sorunları olan: Dere Kenarı Uygulamalarını, Ayder'deki yeni planları ve Kayak projesini konuştuk.

Sohbet
Metin Gültan
Ali Akgün

Çamlıhemşin Dergimiz için artık geleneksel bir hale gelen yeni göreve gelen Vali sohbetlerimiz bölümünde Rize Valimiz Sayın Erdoğan Bektaş'tan Çamlıhemşin'in önemli sorunları hakkında bilgi aldık.

Trabzon, Tonyalı olan Sayın Valimiz Çamlıhemşinlilerin merakla beklediği dere kenarı uygulamalarını, Ayder'deki yeni planları ve Kayak projesini kendi ağzından anlattı.

DERE KENARLARINDAKİ UYGULAMALAR

Dere kenarların da birkaç mevzuat var. Mesela; yol kenarında bir tesis yapmayı düşündüğünüzde Karayollarının belirlediği ve uyulması gereken bir mevzuat var. Sonra dere kenarında bir tesis yaparsan, Devlet su işlerinin bir mevzuatı var. Bu ve benzeri birçok mevzuatlara uyulması lazım İnsanların farkına varmadığı ama çok ince detayların değerlendirilip, mevzuatların o detaylara göre yapılması söz konusu. Mesela; yol kenarına tesis yaptın mı tesisten çıkan bir çocuğa araba çarpmaması için belirlenmiş ve uyulması gereken yoldan uzaklık metrajları var. Dereye uymazsan bir taşkında gelir sizin

tesisinizi yıkar vs. vs. Ayrıca Sit alanı olmasından kaynaklanan bir sürü problemler de var.

Fırtına Vadisi artık bir marka olmuş ve bir hayli talep var. Talep olduğu yerde tesisleşme lazım ama engeller var ve bu bir kısır döngü yaratmış. Aslında Fırtına Vadisinde problem devam ediyor. Ama Çevre Bakanlığının sit alanları ile ilgili yeni bir değerlendirmesi ve haritası var fakat henüz tamamlanmadı. Taslak halini ve orada bazı problemlerin çözüldüğünü gördüm. Henüz askıda ve bazı sakıncalarımızı bildirdik. Planlar kesinleştikten sonra Karayolları ve DSİ

mevzuatlarına uygun bir şekilde yapılaşmaya çok olmamak kaydı ile müsaade edilebilir.

Bu çalışma bitene kadar ruhsatlı yapılamıyor, o zaman ruhsatsız bir şekilde kaçak olarak yapılaşmaya gidiliyor. Bu şekilde inşaat yapmış olanlara müdahale ettik. Yeni inşaatlar, devam eden inşaatlar, mühürlü ama mührü bozup devam eden inşaatlara müdahale ettik. Tümüne müdahale etmedik. Yoksa o bölgede bir tane inşaat kalmaz. Sorunlar çözülene kadar ve mevzuat tekrar işler hale gelene kadar da müdahale etmeye devam edeceğiz.

AYDER'DEKİ UYGULAMALAR

Ayder'e; üzerinde bir sürü kurumun söz hakkı bulunan ortak bir yapı ve bu çok başlılığın sonucu olarak ortaya çıkan bir Ayder gözüyle bakmak lazım. Yani bir nevi Ucube. Bu kadar çok başlılıkta bir çözüm bulma şansı da yok. Oturduk konuştuk ve Ayder'in tek bir otoriteye bağlanması noktasında karar aldık. Bazı kurumların hareket etme yetkisi var ama parası yok, diğerlerinin de parası var ama yetkisi yok. Çok başlılıkta da çözüm olmayınca gidip TOKİ ile görüştük. TOKİ'nin hem parası var, hem inşaat yapma yetkisi var, hem imar planı yapma yetkisi var, hem kamulaştırma yapma yetkisi var, hem de gücü var. TOKİ bize yetkiyi verirlerse biz de bir çözüm projesi sunarız dediler. Bunun üzerine Sayın Cumhurbaşkanımız geldiğinde durumu ona arz ettik ve çözüm sürecine geçtik. 4 Bakanlık, TOKİ Başkanlığı, Rize Valiliği, Çamlıhemşin Belediye Başkanlığı olarak bir protokol hazırladık ve bütün kurumlar kendi inisiyatiflerini TOKİ'ye devredecek şekilde protokolü imzaladık.

Ayder esnafını mağdur etmeyecek, ama çok katlılığa da müsaade etmeyecek, yapı yoğunluğu çok olmayacak ve mahalli mimari dışına çıkmayacak, Ayder'in özelliklerini de ön plana çıkartacak bir plan üzerine şimdi TOKİ çalışma yapmaktadır. Sayın Cumhurbaşkanımız resmen eline kalemi kâğıdı aldı ve zemin +2 yi geçmeyecek, hadi otellerde +3 ü geçmeyecek şekilde bir planı çizdi ve talimat verdi.

Bütün sorunları çözülmüş, Otoparkı, İtfaiyesi, Suyu, Kanalizasyonu, Atık su arıtması olan bir Ayder şu anda planlanmaktadır. Ayder bir markadır ve o markaya uygun bir proje ile müşterilerinin karşısına çıkacaktır. Ayder'i bir turizm kasabası mantığı ile değerlendirip bu doğrultuda TOKİ projeler hazırlayacak ve başka Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere ilgili tüm kurumlar inceleyecek ve onay vereceklerdir.

Bu proje aynı zamanda Türkiye'de de bir ilk olacaktır.

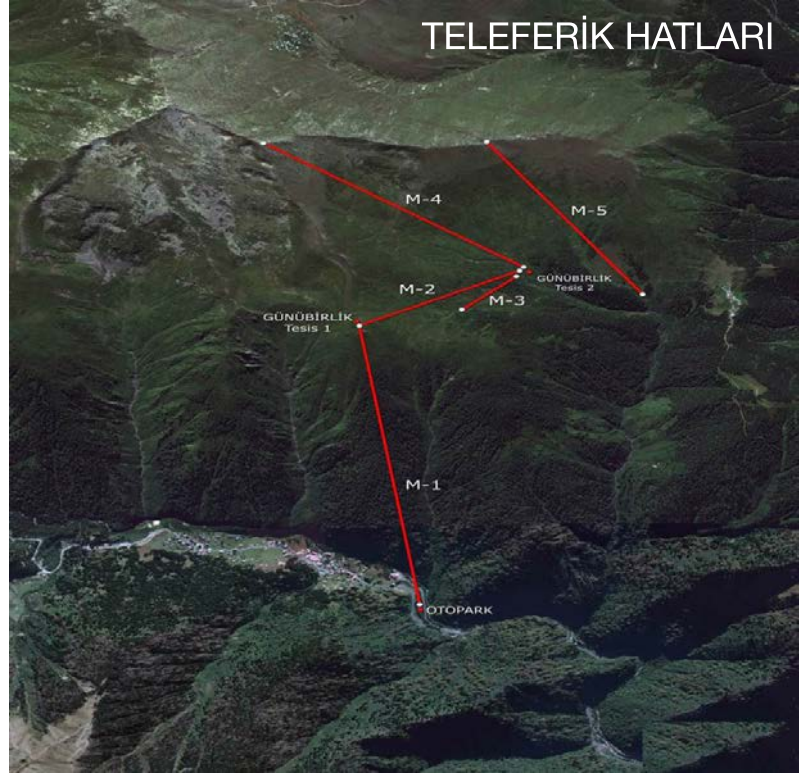
Hak sahipleriyle ilgilide arazi toplulaştırması diye bir yasal uygulamamız var. Teknik adı İmar uygulaması. Kanunun 18.ci maddesi. Buna göre bütün mülkiyetler bir havuz yapılacak, Bu mülkiyetlere ne kadar inşaat hakkı verileceği belli olacak, nerelerde sit alayayder potonu, heyelan, Çığ gibi sebeplerden boşa çıkacak araziler var ise tespit edilecek ve tapusuz hale getirilip devletin malı haline getirilecek. Vatandaşın 10 dönüm arazisi var ise diyelim ki 2 dönümünde inşaat çıkacak ise kendisine uygun bir yerde inşaat izni verilecek ve kimse mağdur edilmeden ama yapılaşmayacak alanlar da korunarak inşaatlar yapılacaktır.

Bu proje artık yoluna girdi. Bizim ne paraya ihtiyacımız var, ne yetkiye ihtiyacımız var, ne düzenlemeye ihtiyacımız var, ne de protokole ihtiyacımız var. Her şey imzalandı ve iş başladı. Ayderimize hayırlı olsun.

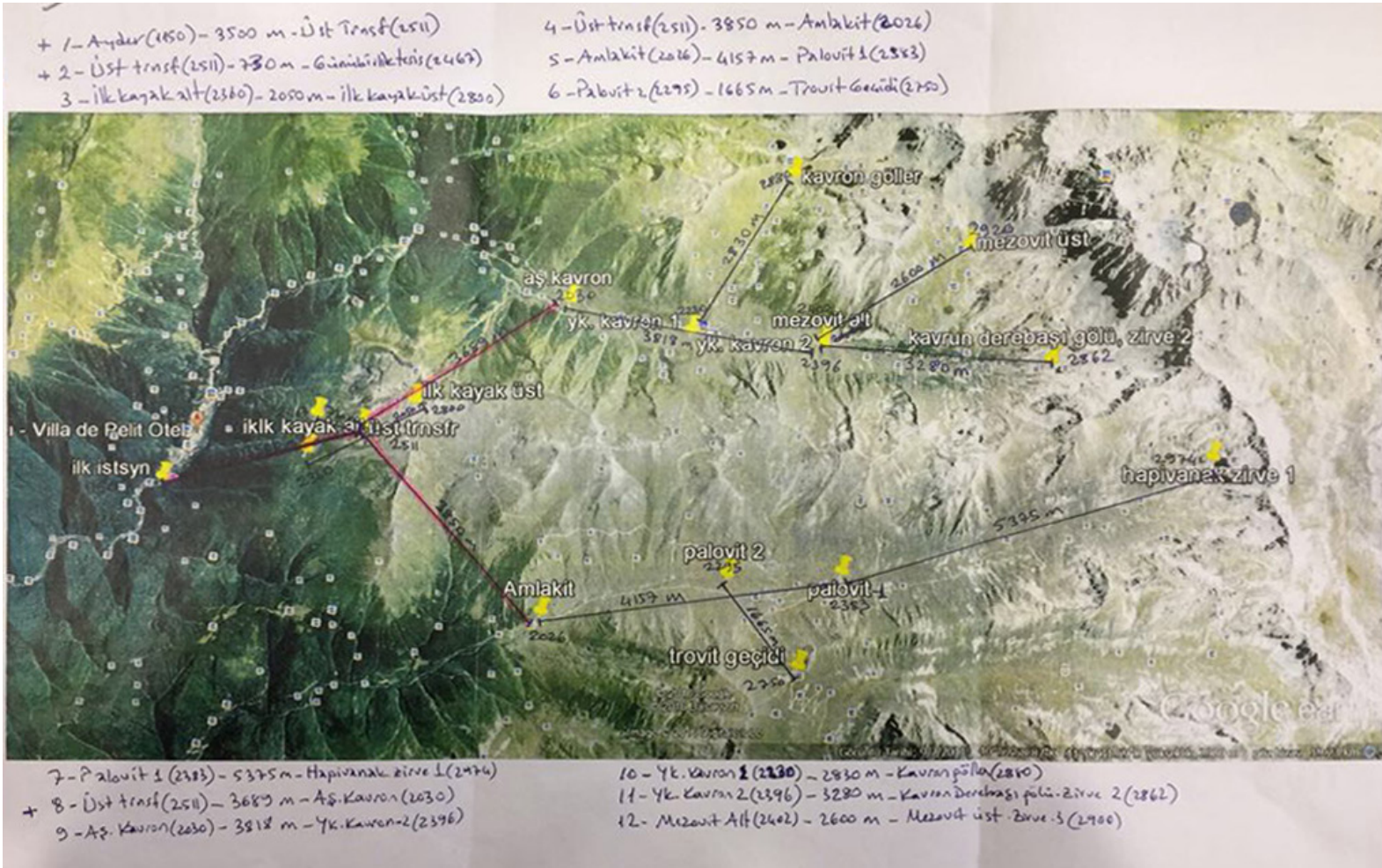
Süre olarak da çok uzun sürmeyeceğini söyleyebilirim çünkü TOKİ'nin işleri uzun sürmüyor.

KAYAK PROJESİ

Ben bu işle ilgilenmeye başladıktan sonra Kavron Vadisini gezdim, Palovit Vadisini gezdim. Burası aslında Kaçkarlar adlı bir eko sistem ve Arhavi'den, Artvin'den başlıyor ve Ovit'e, Uzungöl'e kadar devam ediyor. Bu ekosistem boyunca 3.000 m ile 4.000 metre arasında 100 den fazla zirve var ve bütün bu yamaçların her biri bir potansiyel. 250 civarında buzul gölü var. Kaçkarlar eko sistemi bütün özellikleri ile çok güzel. Dünyada kayak tesisleri genelde 1.700-1.800 metrelerde başlamış. Ama küresel ısınmadan dolayı bu seviye daha da yukarılara çekilmeye başlar.

TELEFERİK HATLARI

Aşağı Kavrun 2.000 metrede ve çanak boyunca gidince Derebeşi Gölünde rakım 2.863 metre gözüküyor. Hala o vadinin çanağı içindesiniz ve tipiye fırtınaya kapalısnız. Bu çanağı kaymaya kalksanız ciddi bir mesafe kaymanız gerekecektir. Yaklaşık iki nokta arası kuşbakışı 5.500 metre mesafe gözüküyor ki bu kayak pistleriyle en az iki misli oluyor. Diğer bir alan olarak Palovit Vadisine bakalım. Gene 3.000 metrelerden aşağıya inen oldukça yaklaşık iki nokta arası kuşbakışı 10 km olan uzun bir pist. Böyle pistleri dünyada bulmak çok zor.

Öncelikle konaklamada sadece Ayder'i düşünüyoruz. Eski projedeki Ayder çıkışı aynı kalıyor.

Yukarı çıkış hem kayak hem de turistler için 12 ay boyunca çalışılacak bir şekilde olacak. Hazindag tarafında bir seyir terası ve lokantası yapılacak ama onun yerini eski projeye göre biraz değiştiriyoruz. Seyir terasından sonra kayakçılar kayaklarını takıp hemen bir alt istasyona geçebiliyorlar ve kayma alanlarına çıkabiliyorlar. Birinci planda yapılacak kayma alanları 2.500 metre civarında olacak.

İkinci olarak oradan yapılacak bir lift hattı ile ki ancak 4 km civarında bir hat olacak doğrudan aşağı Kavrun yaylasına ulaşabiliyoruz. Aşağı Kavrun'dan ise farklı yerlere yapılacak liftler ile birkaç çanak kayılabiliyor.

Hazindagin yukarisından kuru-

lacak bir lift ile bu sefer Amlakit Yaylasına iniliyor ve oradan komple Palovit Vadisi kayılabiliyor. Yani projeye baktığınızda Ayder'den tek bir yerden çıktığınızda kayakçılara 37 km uzunluktaki bir mesafede yaklaşık 100 km kaydırabiliyorsunuz. Bu Türkiye'nin en büyük pisti olmaya şimdiden aday. Bunların da dışında ayrıca sonradan planlanabilecek tüm yan çanaklara da atlama imkânı bulunabilecek. Yani Ovit'e de ulaşabilirsiniz, Yusufeli'ne de geçebilirsiniz. Bu projeyi birçok uzman ve kayak federasyonu ile görüşüp onaylattık.

Kendimize
“un”dan bir dünya
kurduk...
Adını HEG
koyduk...

HEG

Un işlemek sanattır

info@heg.com.tr www.heg.com.tr

ISERNHÄGER
Die Backkultur

UCU HEMŞEHRİLERİMİZE DOKUNAN ANKARANIN UÇAK KAZASI...

PAZAR
3
ŞUBAT
1963

Adres:
37, Mecidiyeköy Sokakı,
LEFKOĞA - KIBRIS
Tel: 2970 - P.B. 867
Telegrafi: AKIN
KURULUŞ TARİHİ
1993
YIL : 2 SAYI : 181
FİYAT: 18 MİL

AKIN

BAĞIMSIZ GÜNLÜK SABAH GAZETESİ

İmnyaz Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: KEMAL AKINCI

MOBİL gaz yağ çeşitlerini
kullanınız
...c Süzgeçten geçirilmelidir

FECİ UCAK KAZASINDA ÖLÜ ADEDİ 77 OLDU

Felaketzedelere Yardım Komitesi Kuruldu

Kazada hayatını kaybedenler Salı günü askerî törenle defnedilecek

Ankara 2 (Basın — Yaşın) : 1 günden fazla malumata göre, müessif uçak kazasında bugün tes bit edilen son ölü sayısı 77'dir. Muhteşif hastahane erde bulunan cesetlerden 17'sinin de hüviyetleri belli olmuştur. Yaralılarından dördü taburcu edilmiştir. 39 yaralının durumu ise ağırdır.

Cemazeler Askerî Törenle Kaldırılacak

Dünkü müessif uçak kazasında ölenlerin cenazeleri Salı günü askerî törenle kaldırılacaktır. Tören, bando refakatinde bir ihlizen kat'ası katılacaktır.

Dördü Defnedildi

Diğer taraftan dünkü uçak kazasında ölenlerden dördü bugün defnedilmiştir. (Devamı sayfa dördte)

Büyükelçilerin her biri Kıbrıs'ı birkaç devlet nezdinde birden temsil edecek

Bazı yerlerde fahri konsoloslar tayin edilecek

Remmen açıldığında, Hükümet, aynı zamanda, Fransa, Be'ika, Hollanda, Yugoslavya, İtalya, Lübnan, Sudan, Suriye ve İsrail'e fahri Başkonsolos veya Konsololar tayin etmeğe karar vermiştir.

Bildirildiğine göre Kıbrıs Dışişleri Bakanlığı, Kıbrıs Büyükelçilerini, Hükümet, aynı zamanda, Fransa, Be'ika, Hollanda, Yugoslavya, İtalya, Lübnan, Sudan, Suriye ve İsrail'e fahri Başkonsolos veya Konsololar tayin etmeğe karar vermiştir.

Bildirildiğine göre Kıbrıs Dışişleri Bakanlığı, Kıbrıs Büyükelçilerini, Hükümet, aynı zamanda, Fransa, Be'ika, Hollanda, Yugoslavya, İtalya, Lübnan, Sudan, Suriye ve İsrail'e fahri Başkonsolos veya Konsololar tayin etmeğe karar vermiştir.

Transistör, radyolar birçok kimseler için yeni bir gurultu ve rahatsızlık kaynağı olmuştur. Fakat her hangi bir yerde ne zaman da mülk veya mal dola-mak istiyen insanlar heraziler bu radyoları ellerin den bırakmaya yavaşlıyorlar. Bir İngiliz şirketi bu sorunu tahmin etti. Bu şirketin amacı radyo-

Hazırlayan
Metin Gültan

Ankara da yaşayıp da, 1963 yılında Ankara'nın merkezindeki Uçak kazasını hatırlamama şansınız pek yoktur. İnsanların hafızalarına adeta çakılmış gibidir bu uçak kazası. O yılları hatırlayan kime sorarsanız muhakkak bir anısı vardır bu kaza ile ilgili. Bölgemiz adına bu kazadan etkilenen iki kişi vardı. Birisi sağ olarak kurtulan Çamlıhemşin Ortan Köyünden Dursun Gülay ve diğeri ise maalesef kazada hayatını kaybeden Hemşin Akyamaç (Teci-na) köyünden Besim Muslu.

Akrabamız olan Dursun Gülay ölecek diye babamın günlerce ağladığını bilirim. Bizleri ziyaret için hastane kapısına kadar götürürlerdi fakat yaşımız ufak olduğu için kapıdan içeri giremezdik.

Sizler için öncelikle kazanın nasıl olduğunu araştırdık. Daha sonra, sağ olan Dursun Gülay bize kazayı ve Rahmetli Besim Muslu'nun torunu Emre Muslu bize dedesini anlattı.

KAZA NASIL OLDU...

Takvimler 1 Şubat 1963 Cuma-yı gösterdiğinde, Ankaralıları Ramazanının telaşesi ile yeni güne uyanmışlardı. Ramazan için iftar hazırlıklarını son güne bırakanlar Ankara'nın kalbi Ulus'taki halden ve çevre dükkanlardan alışveriş yapmaya koyulmuşlardı. Ulus en kalabalık günlerinden birini yaşı-yordu.

Lübnan Orta Doğu Havayolları-na (Middle East Airlines — MEA)

14 www.camlihemsin.org

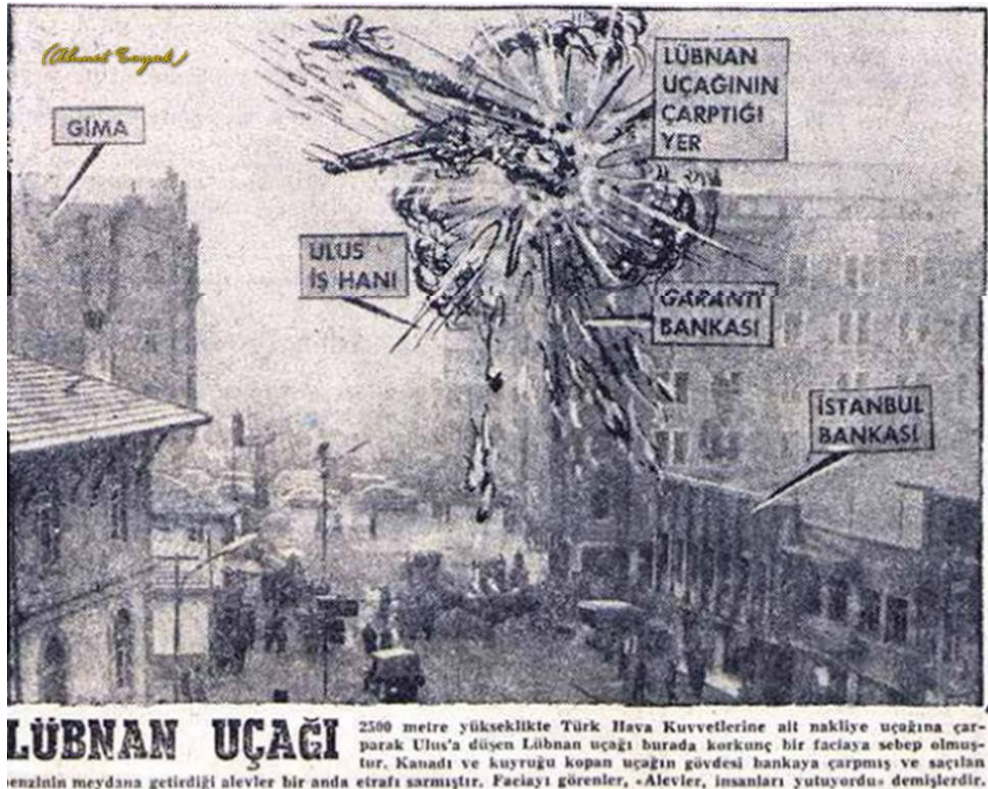
ait, yolcu uçağı, 4 mürettebatı ve 11 yolcusu ile Beyrut'tan Ankara Esenboğa Havalimanına Lefkoşa aktarmalı uçuşunu gerçekleştirmekteydi. Bu esnada Etimesgut 12. Hava Ulaştırma Üs Komutanlığından eğitim uçuşu için havalanan Douglas C-47 tipi Çubuk 28 askeri nakliye uçağı da, 3 kişilik uçuş ekibi ile Ulus üzerinden aynı gün öğleden sonra Etimesgut pistine dönmek için hazırlanmaktaydı.

Esenboğa'ya iniş için 6500 Feet irtifaya alçalma başlatan yolcu uçağı, tesadüfen o bölgede eğitim uçuşu yapan Türk Hava Kuvvetleri Etimesgut 12. Hava Ulaştırma Üs Ko-

mutanlığına ait Çubuk 28 isimli Douglas C-47 tayyaresiyle Ulus'a çok yakın bir mesafedeki Altındağ sırtlarıyla Hisar tepesi arasında kalan vadi üzerinde, takribi 7000 feet irtifada karşılaşmış, birbirle-

rini görmemeleri neticesinde de, saat 16.12'de yakın temasa girip, çarpışarak meskün mahal üzerine düşmüşlerdi.

Çarpışma esnasında ve sonrasında korkunç patlamalar meydana

LÜBNAN UÇAĞI 2500 metre yükseklikte Türk Hava Kuvvetlerine ait nakliye uçağına çarparak Ulus'a düşen Lübnan uçağı burada korkunç bir faciaya sebep olmuştur. Kanadı ve kuyruğu kopan uçağın gövdesi bankaya çarpmış ve saçılan alevlerin meydana getirdiği alevler bir anda etrafı sarmıştır. Faciayı görenler, «Alevler, insanları yutuyordu» demişlerdir.

gelmişti. Yolcu uçağı çarpışma sırasında parçalanmış, uçak parçaları, yolcular ve mürettebat Ulus'ta Anafartalar Caddesi civarına dağılmış, uçağın gövdesi ise Ticaret Han'ın çatısına düşmüştü. Parçalanma sonrasında gövdede açılan büyükçe bir delik, uçağın kabin basıncının dışarıya ani deşarj olmasına neden olmuş ve ön tarafta bulunan bazı yolcular ile 2 hostes bu sırada dışarıya emilmişlerdi. Lübnanlı hosteslerden Tchopanian Ampanisa'nın cesedi, yakınlardaki bir binanın balkonunda bulunmuş, Suudi Arabistan'ın Ankara Büyükelçisi Rıza Mukhtar'ın eşi Hannazianvani Mukhtar'ın cesedi Anafartalar Hastanesi yanındaki Benli Apartmanının çatısına, çocukları İssam Rida Mukhtar'ın cesedi ise Berlin Otelі önüne düşmüştü. Diğer hostes Arpenisli'nin cesedi ise, bir rivayete göre uzak mesafe olmasına rağmen koltuğuyla beraber Gençlik Parkında bulunmuştu.

Türk Hava Kuvvetlerine ait uçak ise, Bent deresi Yenihayat Mahallesi, 3. Sokaktaki 116 ve 117 numaralı evlerin üzerine çakılmış, C-47 tayyaresinin Telsiz Operatörü Astsubay Kıdemli Başçavuş Hüsamettin Çelik, çarpışma sonrası paraşütle atlamaya teşebbüs etmiş ve ne yazık ki, Yenihayat Mahallesindeki 26 numaralı evin üzerine düşerek yaşamını yitirmişti. Ankara'daki 7 hastane alarma geçmişti. Uçakların dağılan parçaları Ulus'ta başta Karaoğlan Caddesi, Bent deresi Yenihayat Mahallesi olmak üzere geniş bir alanda bomba tesiri yaratmıştı.

Aynı biri olduğu için kaza mahal-
linin merkezinde bulunan banka-
larda maaş almak için sıra bekleyip

MEA uçağı hana, Türk uçağı Yenihayata düştü

21 dükkân, beş ev 10 otomobil harap oldu. Sokaktan geçenler, dükkândakilerle bankanın birçok personeli öldü

ANKARA şimdiye kadar görülmemiş bir hava faciasına sahne olmuş ve iki uçağın havada çarpışıp düşmesi ile yüze yakın insan yanarak ve parçalanarak ölmüştür. Saat 16.12 de Lefkoşe'den gelen Middle East (Lübnan) yolcu uçağı Türk Hava Kuvvetlerine mensup yerden âletle idare edilen ve henüz uçuşa kalkan C-47 uçağıyla çarpışarak şehrin en kalabalık yeri olan Ulus Meydanı civarına düşmüştür.

Karada MEA Viscount uçağı Anafartalar caddesindeki Ticaret hanına çarpmış, hana, civarında bulunan dükkânlarda ve yollarda bulunan yüze yakın kimsenin ölümüne sebep olmuştur.

"HAVADA GORDUĞUM ADAMIN PARAŞUTU BİR TURLU AÇILMIYORDU"

UÇAK faciasının yuku bulduğu sırada Anafartalar caddesinden geçen bir Ankaralı olayı şöyle anlatmıştır: «Havada uçak acı vardı. Bu sese kulaklarımı alıp, odaya için önce önümü vermedim. Fakat bir anra farkında olmadan başımı kaldırıp bakırdım. İki uçak birbirine tıyış sokulmuştu. Bir kaç saniye sonra çarpışıklarını kaynaklı fruz alıngöz»

"aşa nasıl oldu?"
Olaya şahit olanların anlattıklarına göre (Devamı Sa. 1-26. 1 de)

FACIAYA AIT DİĞER RESİMLER 6. SAYFADA

Ankara, uçakların gadrine uğrayan dördüncü şehir

Ankaralılar, uçak, kazaların den zarar gören dördüncü şehir sakinleri oluyordur. Uçakların gadrine uğradıkları şehirler arasında, Fakat böyle bir kaza o kadar zaman da büyük facialar meydana gelmiştir. Ankara'daki dünkü kazaya benzer de kaza Bursa, New York ve Mülhite olmuştur. 1977 yılı temmuz ayında bir şehri jet uçağına Bursa'da Fumara caddesine düştüğü. 15 (Devamı Sa. 1-26. 2 de)

işlem yaptıran çok sayıda banka müşterisi ve çalışanıyla birlikte, ramazan alışverişi telaşında olan mahşeri kalabalığın ortasındaki insanlar dehşet verici bu hadise sırasında yanarak feci şekilde can vermişlerdi. Şubat ayının dondurucu soğukunda hiç beklemedikleri bir anda üzerlerine düşen parçalanmış uçaklardan etrafa yayılan ve zor tutuşan, tutuştuğu zaman da kolay kolay söndürülemeyen tonlarca JP-4 jet yakıtının alev topu haline dönüşüp ortalığı bir anda cehenneme çevirmesiyle, arabalarıyla yoldan geçenler, yaya olan vatandaşlar ile Hacı Bayram Camii'ne çıkan Hükümet Caddesi üzerindeki yol boyunca sıralanan ayakkabı boyacıları alevlere ilk teslim olanlardı. Hükümet Caddesi ve Bent deresi Caddesindeki pek çok kişi yanarak can vermişti.

Birçok kişinin yaralandığı bu kazada Yolcu uçağında bulunan 11 yolcu ve 4 mürettebat, Askeri uçaktaki 3 askeri personel ve 102 Ankaralı olmak üzere toplam 120 kişinin hayatını kaybetmiştir.

Kaynak: <http://www.ankarabarus.org.tr/site/ankarabarus/hgdmakale/2014-2/07.pdf>

Elbisesi vücudundan yanarak sıyrılan ve ağır şekilde yaralanan genç kadına fazla acı vermemek için kimse dokunamıyordu... O sürünerek güçlükle çıktığı kaldırımın üstündeki cankurtaranın gelmesini bekledi... Hastahaneye kaldırdı ve hayatı kurtarıldı...

Doğa İçinde Bir Lezzet Klasığı

Çalgan Et Lokantası
Alacaatlı Köyü Girişi No:1
Çayyolu / Ankara
Telefon : 239 12 70 / 533 480 06 07

calganet

calgan_et_lokantasi

CALGAN_ET

Uçak kazasında ağır yaralanan Dursun Ali Gülay'ı kısa bir zaan önce kaybettik. Allah'tan rahmetler diliyoruz.

KAZAZEDE DURSUN ALİ GÜLAY KAZAYI ANLATIYOR

1963 yılının soğuk bir şubat günüydü. Ben o zaman Ankara da Bakanlıklar Mevkiinde bulunan Bulvar Palas'ın karşısında ki durakta taksi şoförlüğü yapıyordum. Hava soğuk olduğundan ve genelde hep dışarıda olduğumuz için içimde takviye olarak hep yünlü eşyalardan destek almaktaydım.

Ulus tarafına yolum düştüğü zaman, Anafartalar meydanında bir apartmanın altında kiralamış olduğum küçük bir dükkanda ekmek bayiliği yapan Tecinalı bir arkadaşım vardı. Ona muhakkak uğrardım. Bu arkadaş Musluoğlu ailesinden Besim isminde birisiydi ve Karadeniz Lokantasında da çalışmışlığı vardı. Oradan iyi tanırdım. Çok neşeli hoş sohbet bir arkadaştı. Tanıdık olduğu için her ulusa git-

tiğimde, ki ulusa çok iş çıkardı, muhakkak uğrardım. Onunla köy hikayeleri ederdik. Hatta kendi şivesiyle «Şimdi Hazındağ arkurluğünden gidaaaak.» deyip etrafta kimsenin olmasına aldırmadan hakurlamasına bayılırdım. Ulus kalabalık bir yer olduğu için sık sık oraya iş çıkardı ve bende hemen hemen her gün muhakkak ziyaretine uğrardım. Fakat hep kapı önünde durur oradan sohbet eder içeri girmezdim.

O gün illa tutturdu içeri geleceksin çayımı içeceksin diye. “Hep buraya gelasen, Benim çayımı içmaaselen!” dedi ve yanıma gelip beni içeri çağırdı. Bende içeri girdim. Zaten küçük bir dükkân oturacak yeri yoktu. Beni kendi kasalardan yaptığı oturağa oturttu. Hatta o

arada amcası geldi fakat dükkân içerisinde yer olmadığından ona 2.5 lira verip küçük Hal'e ekmekleri sarmak için kullanacağı gazete kağıdı almaya gönderdi.

Biraz sonra dışarıdan “Uçak yanarak düşüyor! “diye şiddetli cıgıllıklar duymaya başladık. Uçak hemen yanımızdaki binaya çakılmış ve hem benzin alev almış hem de havagazı hattı oradan geçiyormuş o patlamış. Tam ne oluyor diye doğrulurken bir anda alevler içerisinde kaldık. Her tarafı tahta olan dükkân bir anda alevler içerisinde kaldı.

Besim'e “Bizim hayat bitti. Bir ihtimalimiz var oda alevlere doğru kaçmak. Ancak öyle kurtulabiliriz. Üstüne kalın bir şey al beni takip et “ dedim ve üzerimde bulunan

kalın paltoyu kafam içinde kalacak şekilde üzerine sardım ve hiçbir şey görmeden alevlere daldık. Dükkanın hemen önünde taksi durağı vardı. Görüşün olmadığı bir ortamda çıkar çıkmaz önümde yanan taksilerden birisine çarptım. Sağ elimle yanan arabayı tutarak ayağa kalktum o sırada üzerimdeki palto tamamen yanmıştı. Sağ elimle taksiye tutunduğum için sağ elim sol elimden daha çok yanmıştı.

Biraz daha hareket edince meydana çıktım ve alevlerden kurtuldum. Alevlerden kurtulunca görüşüm açıldı. Gördüğüm manzara feciydi. Alevler tüm apartmanı sarmış ve insanlar yanıyordu. Hani dalları yakarsında yanan dallar bir müddet sonra kırılırlar ya aynen öyle insanların yanıp kırıldıklarını

gördüm. Bunlar olurken ben kendimdeydim ama sadece sol gözümde bir sızı olduğunu hissettim. Ben yanıyordum haberim yoktu.

Meydandakiler beni hemen korumaya aldılar, üstümde ateş vardı ama sanki yanan ben değilmişim gibiydi. Üstümdeki kıyafetler kalın olduğu için ateş deriye hemen inememişti.

Beni hemen Numune Hastanesine kaldırdılar. Besim ise sonradan aldığım habere göre benden sonra tekrar dükkana geri dönmüş ve dükkanda yüzükoyun yatar halde bulmuşlar. Yüzü koyun uzandığı için sırtı aşırı derecede yanmış. Hastaneye yatırmışlar ama bir kaç saat içerisinde can vermiş. Nurlar içinde yatsın, çok iyi bir arkadaşı, çok severdim kendisini.

Beni yatırdıkları Numune Hastanesinin Dahiliye bölümü şefi benim amca oğlum Cavit Gülay'dı. Cavit abim o sırada hastanede yoktu. Haber verilmesini söyledim. Radyo anonslarından köylülerim Ali Demirci ve Haydar Erta benimi yandığımı öğrenmişler ve hastaneye koşturmuşlar. Cavit abim geldiğinde önce beni tanıyamamış. Çünkü yanık neticesinde biz şişmişiz. Sonra ayağımdaki bir işaretten beni tanımış. Zamanında benim apandisit ameliyatını o yapmıştı. Açmış ameliyat yerine bakmış ve o izden beni teşhis etmiş..

Herkesin öldü ölüyor dediği bir ortamda ben altı ay hastanede yatı-tım ve tehlikeyi atlattım. İyileştikten sonra tekrar köye geri döndüm

Kazada kaybettiğimiz Besim Mutlu'ya Allah'tan rahmetler diliyoruz.

KAZADA KAYBETTİĞİMİZ BESİM MUSLU KİMDİR?

Besim Muslu: Rize İli Hemşin İlçesine bağlı Akyamaç (Tecina) köyünde, 1930 yılında doğmuştur. 1963 yılındaki uçak kazasında öldüğünde 33 yaşında olduğu biliniliyor. Hasibe Muslu ile evli olan Besim Muslu'nun 2 si erkek olmak üzere 6 çocuğu vardır.

Şakacı kimliği ve uzun boyu ile bilinen Besim Muslu özellikle köyün yaşlılarına şaka yollu çok takılır-mış.

Besim Muslu'yu ailesi kaza günü hastanede buluyorlar. Yaşadığını öğrenen kardeşi diğer aile fertlerine de haber vermek için dışarı çıkar. Döndüklerinde morga kaldırılmış olduğunu üzüntü ile öğrenirler. Morga kaldırılmış olan Besim Muslu'nun altın bir dişinin de Morg'da çalıştığı öğrenilir. Besim

Muslu; Ankara Cebeci asri mezarlığında uçak kazasında ölenler için ayrılmış olan özel bölümde defn edilmiştir.

Allah Rahmet eylesin...

Ailesinin akibeti...

Eşi Hasibe Muslu; Besim Muslu'nun cenazesine gitmemiş ve bir daha onun hakkında hiç konuşmamış. Besim Muslu rahmetli olana kadar eşi ve çocukları memlekette kalmışlar. Besim Muslu'nun 6 çocuğu olmuş. En büyüğü 12-13 yaşlarında olan 6 çocukta sadece ilk ikisi babalarını hatırlayabilmektedir. Kız çocuklarından birinin hesabına o zamanlar bankaların

uygulamalarından olan «Mevduat Hesabınıza Ev» çekilişinden İstanbul'da bir ev çıkar ve aile bu vesile ile İstanbul'a göç eder.

Besim Muslu'nun 13 tane torunu vardır ve ilk torununa onun ismi verilir.

Güvenilir Devamlı Hizmet

**PASTAHANE ,TURİSTİK TESİS, OTEL-MOTEL
BÜTÜN ÇEŞİTLERİYLE İMALAT
ARAÇ-GEREÇ VE SARF MALZEMELERİ**

Merkez :1248 Sok.No: 19/A Yenişehir, Gıda Çarşısı İzmir
Tel: 0.232 458 3688-469 0798 Fax: 0.232 459 5313

Şube : Memurevleri Mah.Yavuz Cad. No: 22/A-B Antalya
Tel:0 242 334 2704 - 334 2705 Fax: 0.242 334 2706

www.pastimgida.com info@pastimgida.com

Kaliteli hizmet anlayışı ve Muhteşem doğal konumuyla
Tatil Hayallerinizi gerçeğe çevirirken...
Tam donanımlı 14 toplantı salonu ve uzman ekibimizle
Profesyonel ihtiyaçlarınıza en uygun seçenekleri sunuyoruz.
Her şeyin hayal ettiğiniz gibi olması için 12 ay boyunca hizmetinizdeyiz.

TRUMAR®
SAFETY FOOTWEAR

İŞ GÜVENLİĞİ AYAKKABILARI VE BOTLARI

Kalite Yönetim Sistemi
TS EN ISO 9001

CE

Aykosan 2. Ks. 5. Ada D Blok No:1 İkitelli/OSB İstanbul TÜRKİYE

t: +90 212 549 00 98 f: +90212549 47 59

info@trumar.com.tr

www.trumar.com.tr

Çamlıhemşin'den Bir Doktor Siyasetçi Necip DANIŞOĞLU

Okumakta olduğum bölüm için tez araştırmalarımda Çamlıhemşin'in adeta unutulmuş siyasetçilerinden olan Necip Danişoğlu'nu tespit edince çok heyecanlandım.

Yapmış olduğum çalışmalarında usanmadan, üşenmeden, sıklımadan desteklerini esirgemeyen ve Necip Danişoğlu'nun ailesine ulaşmamı sağlayan Sn. Metin Gültan'a, bizi kırmayıp zaman ayırarak sorularımıza içtenlikle cevap veren İdris Yamantürk'e, ayrıca Sn. Cahit İleri, Cahide İleri, Emel Danişoğlu ve Ayhan Aksoy'a katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Araştıran ve yazar
Tayfun Memoğlu

Necip Danişoğlu Hicri takvime göre 8 Mart 1335 miladi takvime göre 1919 yılında Rize Çamlıhemşin'in eski adı Çinçiva olarak bilinen, günümüzde Türkçesinde Şenyuva köyünde doğmuştur. Annesi Sariye Hanım, babası ise Hamdi Bey'dir. Sekiz kardeş olan Necip Danişoğlu'nun kardeşleri ise Türk siyasi hayatında önemli görevler üstlenmiş olan Tevfik İleri'nin eşi olan Vasfiye Hanım, Şefki, Kadir, Türkan, Şükran, Erdem, Nuran Hanım. Hamdi Bey hâkimlik görevini üstlenmesinden dolayı Necip Danişoğlu Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde eğitim yaptığını kaynaklardan ve ailesinden biliyoruz.

İlk ve orta öğretimini tamamladıktan sonra Trabzon Lisesi'nde eğitim gören Danişoğlu 1938 yılında mezun oldu. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni kazandı burada eğitim görerek 1945 yılında eğitimini tamamlayarak mezun oldu. 1

Eylül 1945'te Adana Sıtma Seyyar Hastanesi Tabipliği görevine atanmıştır. 1 Kasım 1945 de ise İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi 3. İç Hastalıkları Kliniğinde fahri asistan olarak uzmanlık eğitime başlamış; 20 Mart 1947'de kadroya atanmıştır. 15 Ağustos 1947 yılında meslektaş Vecihe Hanım ile evlenerek hayatlarını birleştirmişlerdi. 14 Mayıs 1949'da vatani görevini yerine getirmek için yedek subay okuluna girmiştir. 30 Nisan 1950'de terhis edilmiş askerlik görevini tamamlamıştır.

1950 Yılında Sivas Numune Hastanesinde, 1951 ile 1958 yılları arasında ise Trabzon Numune Hastanesi dâhiliye servisi şefliği ve başhekimlik görevlerini üstlenmiştir. Gastroenteroloji dalında ihtisas yapıp sırasıyla Doçentlik ve Profesörlük ünvanlarını almıştır.

Türk tarihinde ilk defa karşılaşılmayan bu durum 1876'da II. Abdülhamit'in Osmanlı Devleti'nin

İdris Yamantürk'le sohbet

ANÇERA (Blueberry - Likapa)

Kaçkar Dağları başta olmak üzere Doğu Karadeniz Bölgesinde yetişen gerçek üzümün grubunda yer alan bir meyvedir.

Taze meyve veya kuru meyve olarak, meyvesuyu olarak, süt ve süt ürünleri teknolojisinde, dondurma ve sorbet, pastacılık sanayinde, reçel, marmelat ve konserve sanayinde, ilaç sanayinde ve meyve salatası gibi gıdalarda kullanılmaktadır.

Dünyada en fazla antioksidan değerine sahip meyvelerden bir tanesidir. Faydalı omega - 3, yağ asitleri, lifler ve B C D E vitaminleri açısından son derece zengindir.

*Efsane Tatlar
Ançera'da*

Ançera Pastahanesi markası Kayı İnşaat Turizm Elektronik Kimya Nakliye Sanayi ve Ticaret A.Ş.ne aittir.

Merkez : 19 Mayıs Cad. No: 50/D Pendik - İST. Tel : 0216 490 00 50

Fax : 0216 490 00 51 www.facebook.com/ancerapastahanesi

Şube : Esentepe Mahallesi Tecerdağı Caddesi No: 58/A Kartal - İST.

Tel : 0216 353 44 00 www.ancerapastanesi.com.tr

başına gelmesiyle I. Meşrutiyet'i ilan ederek Türk tarihinde ilk defa meclis açılmış. Meclis iki başlılığı mevcuttu. Meclis-i Mebusan yani milletin oluşturduğu meclis ikinci meclis olarak ise Meclis-i Ayan ilk defa Türk tarihinde çift başlı bir meclis oluşmuştu. İkinci çift başlı meclis ise; 27 Mayıs 1960'da askeriyenin yönetime el koymasıyla birlikte Demokrat Parti iktidarı sonlanmış. Mili Birlik Komitesi ülkeyi yönetmekteydi. 1961'de yeni bir Anayasa oluşturulmuş 1924 Anayasası yürürlükten kaldırılmıştır. 1961 anayasası ile Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde yeni bir olguyla karşı karşıya kalmış, Türkiye'de, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne ilaveten ikinci meclis olarak Cumhuriyet Senatosu oluşturulmuştur.

Necip Danişoğlu Adalet Partisi'nden Senatörlük adaylığına başvurusu kabul edilmişti. 11 Nisan 2016'da Necip Danişoğlu'nun kardeşi Türkan Hanımın eşi olan İdris Yamantürk ile gerçekleştirmiş olduğumuz röportajda Necip Danişoğlu'nun senatörlük serüvenine gelen teklifi aile içerisinde oluşan heyecanını şöyle ifade etmişti “: O zaman hatırlıyorum birazda hadiselerin içindeydim. Buna (Necip DANIŞOĞLU) senatör olma teklifi geldi partiden(Adalet Partisi) aileye sordu. Herkes olsun dedi. Bizim aile genellikle ihtilale karşıydı. Necip'inde benimde kayınbiraderim 1960 ihtilalin öncesinde milli eğitim bakanıydı daha evvel bayındırlık bakanlığı yaptı Tevfik

İleri. Herkes istedi. Tevfik ileride istedi. Ol dedi. Böyle bir şey aile meclisi içinde konuşulurdu. Biz istedik hepimiz istedi” Nitekim aile içerisinde Rize senatörlüğü olumlu karşılanmasıyla Necip Danişoğlu çalışmalarına başlamıştı.

1961 yılında seçim çalışmalarına başlayan Necip Danişoğlu 2 Ekim 1961 tarihli Rize'nin yerel gazetelerinde Memleket Gazetesi yaptığı röportajda partisinden senatör seçilmesi durumunda demokrasinin Türkiye'ye yerleşmesi partiler arası münasebetlerin oluşturulması, çay meselesinin ıslahı ve gurbetin ortadan kaldırılması için çalışmalarda bulunacağını; Türkiye siyasetine karşı iyimser olduğunu ifade etmiştir.

Adalet Partisinin diğer senatör adayı ise Rıfat Sami Ertekin'di. Parti yoklamasında Necip Danişoğlu Cumhuriyet Senatosu adayı olarak belirlenmişti. Karşında ise Cumhuriyet Halk Partisi'nin Senato adayı Mazhar Basa, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nden Ali Kalaycı, Yeni Türkiye Partisi'nden ise Nazım Tarakçıoğlu bulunmaktaydı. 1961'de yapılan seçimlerinin sonunda Necip Danişoğlu Rize Senatörü seçilerek yüz elli senatör arasında yerini almıştır.

Necip Danişoğlu Rize senatörlüğü görevini üstlendikten sonra Mecliste çalışmalarına başlamıştır. 1961-1964 döneminde Senato meclisinde kürsüye çıkarak 14 kez söz aldı. Memlekete meselelerinde fikrini beyan ederek memleketin çeşitli sorunlarına çözüm yolları aramıştır.

07.06.1964 tarihine kadar birinci dönem senatörlük görevi sonlanmıştı. Bir sonraki dönem senatörlük seçimlerine katılmayan Necip Danişoğlu siyasi hayatını sonlandırarak meslek hayatına devam etti. 01.04.2003 tarihinde hayata veda etmiştir.

AİLE İLE SOHBETLER

YEĞENİ CAHİT İLERİ

Necip Danişoğlu'nun ailesi ile yaptığımız sohbetlerde ise yakın bir zamanda maalesef rahmetli olan yeğeni Cahit İleri dayısı için;

sözde yargılanmış, neticede hepsinin, tertemiz çıkmasına rağmen, Anayasa ihlali vs. gibi sudan sebeplerle hapsedilmişlerdi.) Yeni kurulan partilerin Demokrat Parti dönemini övmeleri, darbe rejimini kınamaları yasak idi. İşte bu ortamda yeni kurulan Adalet Partisi

bir karaktere sahip olmasıdır. Hiçbir olay karşısında veya ne olursa olsun, herhangi bir şartta ezilip büzülmeyen, inandığı değerlerin arkasında sonuna kadar duran bir yapıya sahipti. Gerek doktor ve gerekse de yönetici olarak çalıştığı yerlerde başarılı bir insan olarak temayüz etmiştir. Başhekimlikleri

“Bana hep ‘sen doğduğun zaman ben mezun oldum’ diye takılırdı. Tahsil hayatı süresinde yaz tatillerini kısmen Çanakkale’de annem Vasfiye ve babam Tevfik İleri’nin yanında geçirirdi!” detaylarından sonra Necip Danişoğlu’nun siyasi hayatı ile ilgili “1950 de memleketimizde ilk serbest seçimler yapılmış ve millet Demokrat Parti’yi iktidara getirmişti. Maalesef 1960 da Demokrat Parti bir darbeye muhatap olmuş ve halkoyu ile seçilemeyenler iktidara silahla el koymuşlardı. Darbeciler 1961 de tekrar seçimli rejime dönmek gereğini duydular ancak Demokrat Parti’nin seçime katılabilmesi söz konusu değildi. (D.P. kapatılmış; Başbakan ve iki bakanı şehit edilmiş, bütün DP meclis grubu, düzmece bir mahkemede,

ve Yeni Türkiye Partisi üstü kapalı söz ve davranışlarla D.P.’nin devamı olduklarını hissettirmeye çalışıyorlardı. Necip Danişoğlu da memleketin tekrar demokrasiye dönmesi konusunda hizmette bulunabilmek arzu ve gayesi ile Adalet Partisi’nden aday oldu ve seçildi” açıklamalarını yapmıştır.

Yakın tarihte
kaybettiğimiz Cahit
İleri’ye Allah’tan
rahmetler diliyoruz.

YEĞENİ CAHİDE İLERİ AKSOY

Necip Danişoğlunun bir diğer yeğeni ise dayısı Necip Danişoğlu ile ilgili; Necip Danişoğlu deyince aklıma gelen en bariz vasfı, sağlam

sırasında, gece yarları hastanesine giderek denetim yapan, en ufak bir ihmal karşısında en büyük tepkiyi gösteren bir yöneticidir.

Doktorluğunu ilk günkü heyecanını sonuna kadar sürdürmüş, onun en önemli özelliği olan, hastalarını bir “vak’a” olarak değil, birer “fert” olarak görmesini, öğrencilerine de telkin etmiştir. Hastasını kaybettiği zaman gözlelerinden yaş geldiğini, ızdırap çektiğine, tüm ailesi olarak şahit olmuşuzdur.

Akademik kariyerine gastroentoroloji dalında profesör olarak devam etmiş, bu arada 1961-1964 yılları arasında Rize Senatörlüğü yapmış, daha sonra tekrar eski mesleğine dönmüştür.

Necip Danişoğlu, 1960 darbesini, vatandaş olarak ve Demokrat Parti hükümetlerinde bakanlık yapmış olan Tevfik İleri’nin kayın

Enişte Tevfik İleri ve ailesi
(Foto: Fatih Sultan Kar arşivi)

biraderi olarak büyük bir ızdırap ile yaşamıştı. O yalnızca bir kayın birader değil, ablası ve eniştesinin evlatları gibiydi. Çocukluğundan itibaren bu hep böyle olmuştur.

Vatan aşkı ile ve ailece maruz kalınan haksızlıklar sebeplerinden dolayı, darbeden sonra yapılmasına izin verilen ilk seçimde, Demokrat Parti felsefesini imkan nispetinde devam ettireceğini, bir şekilde hissettiren Adalet Partisi'nden senato adayı olarak Rize'den seçime katılmıştır.

Demokrat Partinin adının bile anılmasının suç sayıldığı, partinin lehinde konuşmanın bile yasak olduğu, yalnızca aleyhinde konuşulmasına müsaade edilen bu darbe dönemindeki seçime rağmen halk, 450 kişilik meclise 158 milletvekili ve darbe döneminde 150 kişi olarak ihdas edilen senatoya 70 kişi sokabilmişti. 1965 yılında yapılan seçimlerde halk, her türlü baskı ve oyunlara rağmen, Adalet Partisi'ni tek başına iktidar yapmıştır.

Necip dayımızın Senatör ola-

rak halka hizmet imkânına erişmesi, başta babam Tevfik İleri olmak üzere bütün aileyi son derece memnun etmiştir." açıklamalarını yapmıştır.

YEĞENİNİN EŞİ EMEL DANIŞOĞLU

Yeğeninın eşi Emel Danışoğlu ise dayı dediği Necip Danışoğlu için; "Yıllar, yıllar önceydi. Ben çok gençtim. 25-26 yaşlarındaydım. Türkiye yine çok karışık günler yaşıyordu. Çalışmakta olduğum Devlet Planlama Teşkilatı'nın neredeyse bütün üst kademesinde değişiklikler yapılmıştı. Gelen hiçbir üst görevliyi tanıımıyorduk. Zaten uzmanlar ve uzman yardımcıları arasında her zaman akademik olarak bir ilerleme ve çok çalışma yarışı vardı. Işıklar gece yarısına kadar hiç sönmezdi, hep çalışılırdı.

Ben evliydim ve evliliğim, ne yaparsam yapayım iyi gitmiyordu. İki çocuğum vardı. Kızım 7-8 yaşlarında, oğlumsa 2-3 yaşlarındaydı

ve çok yaramazdı. Bir yandan da DPT uzmanlık sınavına usul usul hazırlanıyordum. Tezimi yazmaya başlamıştım. Bütün bu hayat döngüsünde kendimi hiç te iyi hissetmiyordum. Bütün gün midem dayanılmaz bir şekilde ağrıyordu. Artık dayanılır gibi değildi. Yüzükoyun yatıyor ve midemden dayanılmaz sızılarla bulantı hisleri duyuyordum. Sonunda, arkadaşlarım beni, konusunda çok iyi olduğu söylenen ve tüm arkadaşlarımla önerdiği Prof. Dr. Necip Danışoğlu'nun Numune Hastanesi'ndeki odasına kadar getirdiler

Necip Hoca beni çok dikkatle dinledi. Muayene etti. Bu durumun ne kadardır sürdüğünü sordu. Sonra da midenin nasıl gerginliklerden etkilenen bir merkez olduğunu bana anlattı. Az ama etkinliğine sonra şahit olduğum beni tedavi eden ilaçlar verdi. Tam kapıdan çıkmak üzere idim ki, "Seni bu kadar zorlayan, mideni delme noktasına getiren sebepler nedir. Aslında sen onları bertaraf etmeli-

Soldan sağa: Necip Danişoğlu, Meral Danişoğlu, Şevki Danişoğlu, Vasfiye İleri ve Kadir Danişoğlu

sin, “ demesiyle bana öyle bir sıcak baktı ki, ben ağlayarak hiç tanımadığım bu harika doktorun omzuna başımı yaslayarak ağlamaya başladım. Başımda çok ciddi devlet işleri var. Evliliğim hiç iyi gitmiyor. Her çeşit ev hizmetini yemek hazırlıklarını yapmama rağmen sürekli aşağılanıyorum, çocuklarıma hiç yeterli olamıyorum, onlara yeterli vakitleri ayıramıyorum diyerek hıçkırarak ağlamayı sürdürdüm. Sevgili Necip Hoca beni son derece zarif bir şekilde teselli etti. Vaktini ayırdı. Bana dinlenmem için sandalye verdi. Su ikram etti. Kendime geldiğimde beni kapısına kadar saygın bir şekilde uğurladı. Belki de benim ihtiyacım böylesine sıcak bir dinleyici ve yol göstericiden tedavi yöntemi almak.

Kısa sürede midemle ilgili şikayetlerim giderek azaldı. Necip Hocanın verdiği ilaçlar, yutmamı engelleyen sorunları ortadan kaldırdı. Midemin ağrısı ortadan kalktı. Yani bütünü ile iyileştim.

Yıllar sonra ben hayatımı yeniden düzenledim. Yukarıda bahsettiğim evliliğim bitti ve yurt dışında üniversite üstü eğitim gördüm. Yurda dönüşümden kısa bir süre sonra şimdiki eşimle evlendim. İlk aile toplantımızda Prof. Dr. Necip Danişoğlu hocayı da aile arasında gördüm ve çok heyecanlandım. Meğer o eşimin dayısı imiş. Kendisine sizlere az önce anlattığım dönemi ve anıyı hatırlatmaya çalıştım. O hatırlayamadı, Çünkü o kadar çok hasta benim gibi psikolojik sorunlara bağlı, mide ve bağırsak şikayetleri ile geliyordu ki.

Necip dayıyı ben hep çok sevdim. Hayatımda onun kadar coşkulu, memleket sever, candan ve iyi bir hekim tanımamıştım. Çok güzel bir sohbeti vardı. Onun yanında olmak her zaman huzur verici idi. Kendisine aykırı gelen fikirleri bile çok saygılı bir şekilde dinler ve cevap verirdi. Hastalığının son evresinde bile güzel göz-

lerinin ışığı hiç sönmedi ve acısını bizlere belli etmedi.

Necip Hocayı, sevgili Necip dayıyı, hep sevgiyle, rahmetle, özlemle anıyorum. Bir Nisan’da şaka yapar gibi gitti. Ama ben her bir Nisan’da buruk bir şekilde onu unutmadan dualarımı yolluyorum. Ruhu şad olsun.” diye duygusal açıklamalarda bulundu.

YEĞENİNİN EŞİ AYHAN AKSOY

Necip beyin yeğeni Cahidenin eşi Ayhan Aksoy ise Necip Danişoğlu için; “Necip dayıyı çok iyi tanıyan bir kişi olarak, onun manevi tarafı üzerinde durmak isterim. Necip dayıyı sevmemek zaten mümkün değildi. Önemli olan onun sevgisini kazanmaktır. O herkesi severdi, ancak, öğünmek gibi olmasın, beni özellikle sever ve bana “oğlum” derdi.

Cumartesi günleri tüm ailenin ‘Necip günü’ idi. Vasfiye annenin

evinde herkes toplanırdı. Necip dayı yatağa düştükten sonra da Cumartesi toplantıları için herkes onların evine intikal ettiler. Buna ilave olarak biz Cahide ile her Pazar ve Çarşamba günümüzü onunla geçirirdik. Pazar günleri muhakkak İdris Yamantürk ve Yaşar Karayalçın büyüklerimiz de Necip dayının konukları arasında olurlardı. Bizleri, özellikle diğer günlerde özlemle beklediğinin farkındaydık. Günlük meseleler ve siyasi konularda sohbeti o kadar hoş idi ki, hiç sıkılmaz, geç vakitlere kadar onunla otururduk. Vefatından sonra sanki büyük bir boşluğa düştük, onun sohbetinden mahrum kalmanın eksikliğini hep hissettik.

Necip dayı çeşitli ameliyatlara geçirdi. Önce Allah'ın yardımı sonra doktor olan eşi Vecihe ablanın ihtimamı, dakik kontrol ve müdahalesi sayesinde uzun yıllar dayımızla olmak fırsatını bulmuşuzdur. O yaşamıştır, ama son zamanlarındaki dayanılmaz ağrılarına rağmen, bize hep güler yüz göstermiştir. Bizim onun yüzünü görmediğimizi zannettiği zamanlar, yüz ifadesi insanın yüreğini parçalar cinstendi.

Necip dayının çocuğu yoktu, ama sevgi dolu bir insandı. Öğrencilerini çok severdi. Şimdi rastladığımız doktor öğrencileri, profesörler, ondan sitayişle bahsediler, onunla ilgili anılarını dile getirirlerdi.

Ona ait çok hatıralarım vardır ama iki tanesinden bahsetmeden geçemem. Birincisi annemin, "Ne zaman, fiziki de olsa, bir rahatsızlığım olsa, Necip beye giderim, onu gördükten sonra sapaşağlam çıkarım," demesi

İkincisi ise necip dayının arabası tutkusu ile ilgili olanıdır; Necip

dayı araba kullanmayı çok severdi. Çok da sürat yapar, çok zaman trafikte zigzaglar çizebilirdi. Kendisine sorarsanız, bir öğretim görevlisi olarak, trafik kurallarına yüzde yüz uyardı(?). Yine de hak verelim, o zamanlar trafikte çok araç yoktu, ama gene de Necip dayı süratlı arabayı kullanırdı.

Örfi idare zamanında bir gün Necip dayı Atatürk Bulvarında arabasıyla ilerlerken, bir polis onu durdurur ve öndeki aracı takip etmesini ister. Necip dayı bunu sevinçle karşılar ve hemen kabul eder, kendisine gün doğmuştur. Her türlü numarayı yaparak ve şehir içinde, müthiş bir hız yapmayı ihmal etmeyerek, öndeki sürücünün önünde arabayı park eder. Polis memnundur, adam yakalanmıştır, Necip dayıya teşekkür eder. Bir müddet geçtikten sonra Necip dayının kapısı çalınır, açarlar. Karşılarında bir polis. Necip dayıyı, otosuyla birlikte Örfi İdare'ye çağırılmaktadır. Giyi-

nip gider. Netice: Otosu onbeş gün hapis, kendisine, geçmiş gün hatırlamıyorum, şehir içinde hız yaptığı için okkalı bir para cezası. Örfi İdare ortamında olduğu için sevgili Necip dayımız buna itirazı düşünmedi bile!" diyerek bu güzel sohbeti sonlandırdık. Çamlıhemşinin bu parlamenterinin üzerinde Allahın rahmeti olsun ve nurlar içinde yatsın.

MUHLAMAYI UZATIN
ARAYI FAZLA

uzatmayın

arnavut ciğeri **laz böreği** kuzu kelle
beyin **muhlama**
izgaralar alabalık **hamsi tava**
ışkembe **hamlakit köfte**
menemen

HAMLAKİT 1

Konya Yolu Shell Benzinliği İçi
Gölbaşı Ankara

0.312 484 8 505

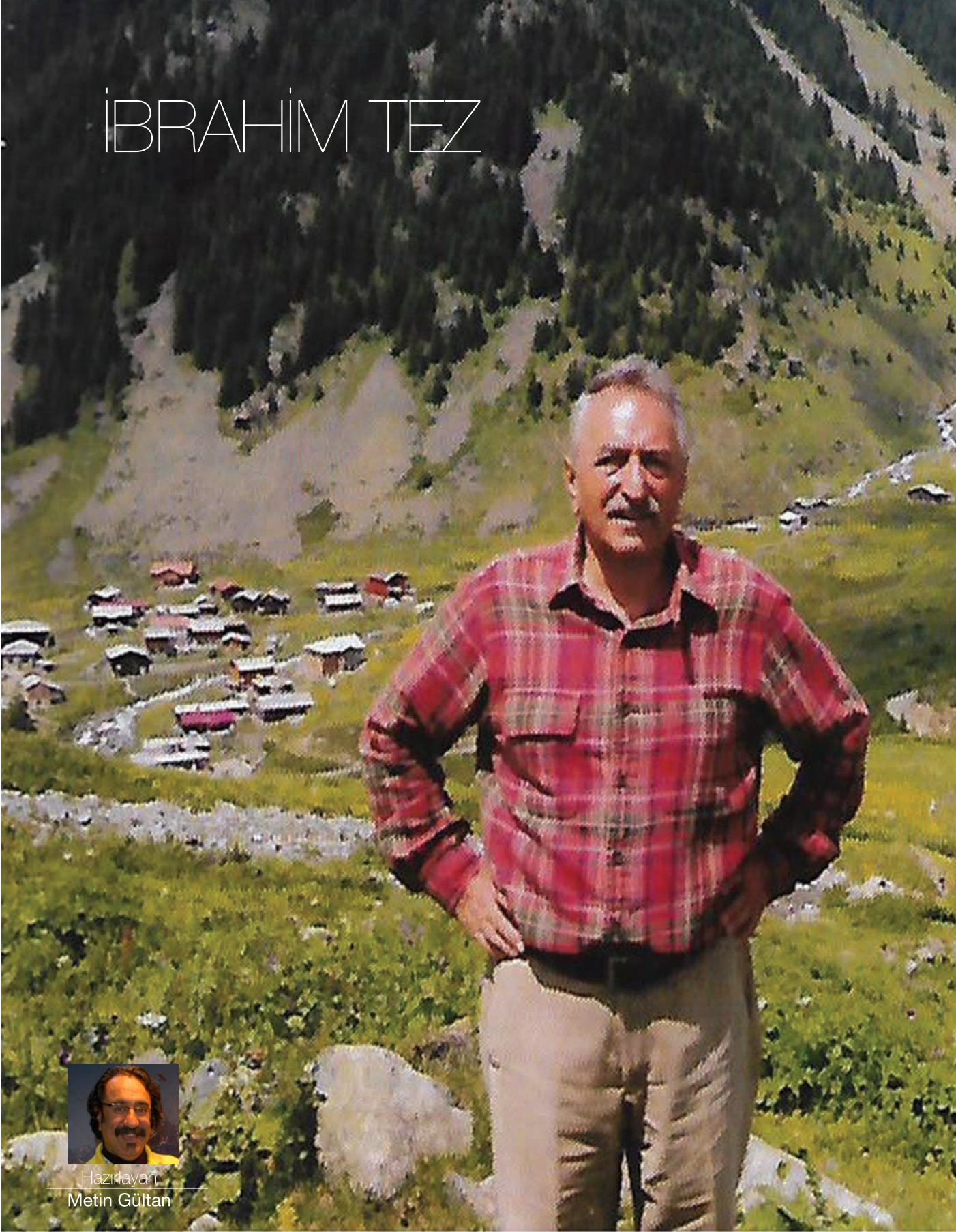
HAMLAKİT 2

403. Sk. No: 2 G.O.P. Mah.
Gölbaşı/Ankara

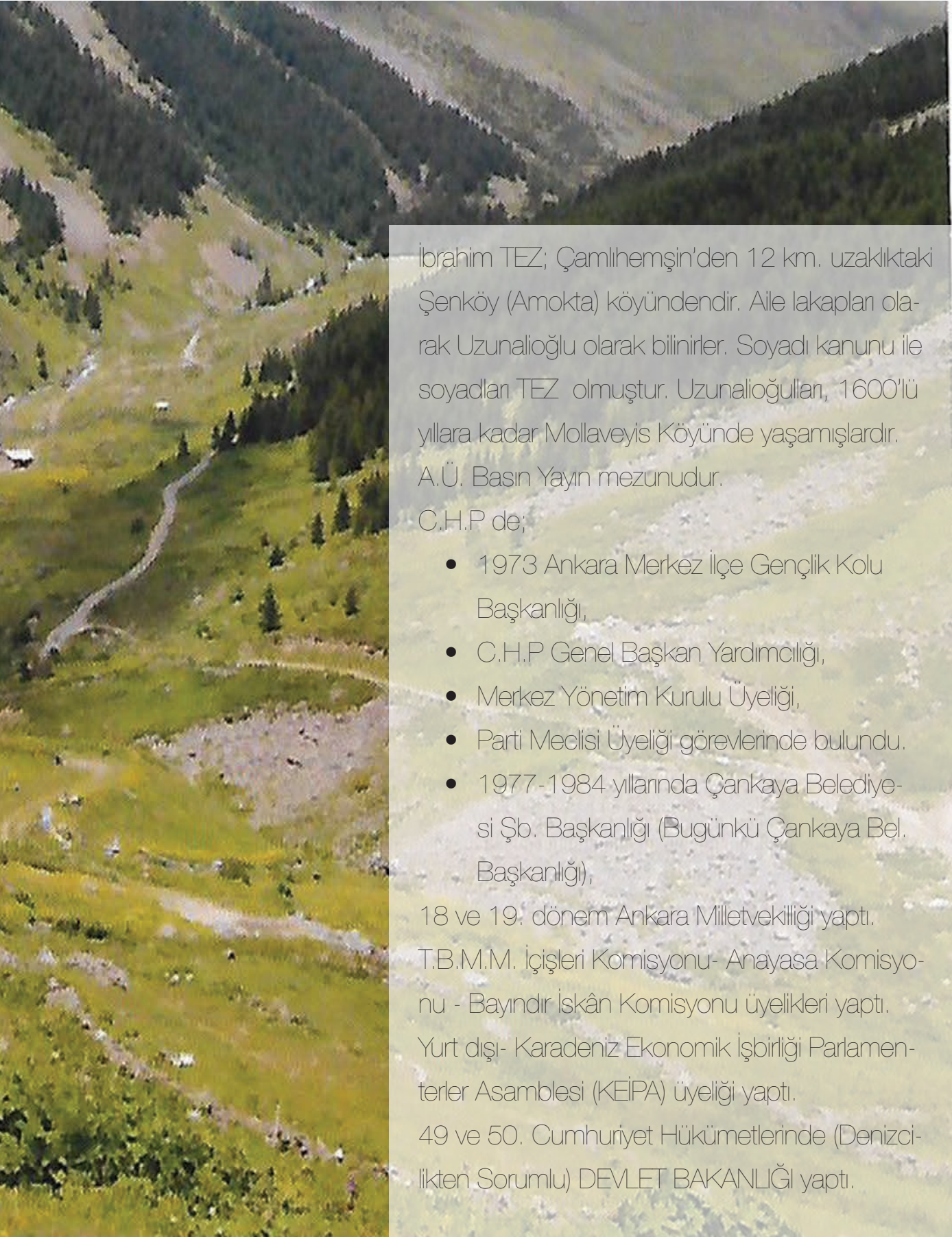
0.312 484 8 525

cafehamlakit@hotmail.com

İBRAHİM TEZ

Hazırlayan
Metin Gültan

İbrahim TEZ; Çamlıhemşin'den 12 km. uzaklıktaki Şenköy (Amokta) köyündendir. Aile lakapları olarak Uzunalioglu olarak bilinirler. Soyadı kanunu ile soyadları TEZ olmuştur. Uzunaliogulları, 1600'li yıllara kadar Mollaveyis Köyünde yaşamışlardır. A.Ü. Basın Yayın mezunudur.

C.H.P de;

- 1973 Ankara Merkez İlçe Gençlik Kolu Başkanlığı,
- C.H.P Genel Başkan Yardımcılığı,
- Merkez Yönetim Kurulu Üyeliği,
- Parti Meclisi Üyeliği görevlerinde bulundu.
- 1977-1984 yıllarında Çankaya Belediyesi Şb. Başkanlığı (Bugünkü Çankaya Bel. Başkanlığı),

18 ve 19. dönem Ankara Milletvekiliği yaptı.

T.B.M.M. İçişleri Komisyonu- Anayasa Komisyonu - Bayındır İskân Komisyonu üyelikleri yaptı.

Yurt dışı- Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenterler Asamblesi (KEİPA) üyeliği yaptı.

49 ve 50. Cumhuriyet Hükümetlerinde (Denizcilikten Sorumlu) DEVLET BAKANLIĞI yaptı.

İbrahim TEZ; Çamlıhemşin'den 12 km. uzaklıktaki Şenköy (Amokta) köyündendir.

Aile lakapları olarak Uzunalioglu olarak bilinirler. Soyadı kanunu ile soyadları TEZ olmuştur. Uzunaliogulları, 1600'lü yıllara kadar Mollaveyis Köyünde yaşamışlardır.

Tüm Hemşinlilerde olduğu gibi Uzunaliogulları ailesi de Gurbetçilik için Rusya'ya gidiyormuş. 1750- 1917 yılları arasında kardeşler, kuzenler para kazanmak için Moskova da işveren veya işçi olarak çalışmışlar. İbrahim Tez in dedesi İbrahim de 1878 - 1941 yılları arasında yaşamış ve Moskova da Fırıncılık yapmış. 1917 Bolşevik ihtilali sonunda Moskova dan Batum a gelmiş ve 1934 yılına kadar burada Unculuk ve Un satışı işleri ile uğraşmıştır. 1934 yılında

İbrahim Uzunalioglu
Foto: 1902 Moskova

yurda dönüş yapan Uzunaliogulları ailesi (Tez) 1936 yılında kardeşler ve kuzenler ile Ankara ya geldiler, baba mesleği olan Fırıncılık ile işe başladılar, Ulus, Kızılay, Maltepe de Yeni Ekmek Fabrikaları açtılar. 1942 de Ulusta Güzel Karadeniz Lokantası, 1948 de Konya sokak da Büyük Cihan Kahvesini açtılar. 1990 yılına kadar bu işletmelerden bazıları devam etti, Konya Sokak da bulunan Büyük Cihan Kahvesi halen aktif olup, 60 yıldır Vehbi Koç un kiracısı olarak hizmetine devam etmektedir.

Amca Hasan Tez'in girişimci bir yapısı varmış. 1950'ler de Esnaf Odasında yöneticilik yapmış. 1961-1968 arası ölümüne dek Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu başkanlığını yapmış. 1957- 1960 Ankara Milletvekilliği, 1960 Kurucu Meclis üyeliği,

1965-1968 yılları arasında tekrar Ankara Milletvekilliği görevlerinde bulunmuş.

Baba Zeki TEZ ise Esnaf odalarında yöneticilik yapmış. Lokantacılar-Fırıncılar-Pastacılar Odası başkanlığı ve Ankara Belediye Meclis üyeliğinde bulunmuş.

İbrahim Tez, ilkokul yıllarında yazları Amoktaya köye gidermiş. Garmik ve Elevit yaylalarında kalmış. 1965 yılından sonra 24 yıl köye gidememiş. 1989 yılında Artvin'de katıldığı bir panelden sonra Çamlıhemşin'e gitmiş ve çocukluk günlerini yaşamış.

1977 YEREL SEÇİMLERİ ANKARA ÇANKAYA BELEDİYESİ BAŞKANLIĞI

1977 yılında yerel seçimlerde Ali Dinçer'in CHP den Belediye Başkanı seçildiğinde CHP Çankaya ilçe başkanlığında beraber görev yapmışlar.

Ankara da o zamanlar 3 merkez ilçe vardır, Altındağ, Yenimahalle ve Çankaya ilçeleri. Yerel Yönetimlerde bu 3 merkez ilçe Belediye Başkanının talebi ile İçişleri bakanlığı tarafından bugünkü belediye başkanlığına atama yapıldı.

1977 yılında Çankaya Belediye Başkanlığına atanan İbrahim Tez tam 6 yıl görev yapar ve 1984 yılına kadar bu görevde kalır.

BİR ANEKTOD

1978 yılında Başbakan Bülent Ecevit "Köylüye ulaşım" projesini başlatmış, Kısa adı KUP olan bu proje, Ülkemizdeki tüm köylerin yeniden yapılandırılmasını gören bir projeymiş.

Projenin başlama töreni Hakkâri Şemdinli de yapılacaktı. Köy işleri Bakanlığı yöneticileri ile karayolu ile Hakkâri'ye gidiyorlarmış. Genel Müdürler ve

Yöneticiler varmış ekipte. Arabada İbrahim Tez, Çamlıhemşinlilerin, Türkiye'mizin her ilinde her ilçesinde esnaflık yaptıklarını anlatıyormuş. Bu konuşmalar olurken Bitlis in Tatvan ilçesine girmişler. Bir genel müdür "Tez çok iyi anlatın hemşerilerinin girişimciliğini. Haydi, göster burada hemşerilerini!" demesi ile tam karşlarına "Çamlıhemşin Pastanesi" yazan tabelayı görmüşler. Genel Müdür "PES! Hakikaten Çamlıhemşinliler her yerde var!" demiş.

ECEVİT İLE BENZERLİK

1984 yerel seçimlerinde SO-DEP, Vedat Dalokay'ı Ankara Büyükşehir, İbrahim Tez'i de Çankaya Belediye başkanlığına aday yapmış. Erdal İnönü ile tanışmaları bu adaylıkla başlamış. Fakat 1984 yılı yerel seçimlerinde Çankaya'yı 2000 oy farkla kaybetmişler.

İbrahim Tez Çamlıhemşin'de

Çok güzel propaganda yürütmüşler. Arkadaşları İbrahim Tez'in büyük bir afişini yapmışlar ve tüm Çankaya mahallelerinde, caddelerinde Tez'in ve Erdal beyin posterleri asılmış. Fakat Ankara Emniyetine bir şikâyet ulaşmış. Gerekçe olarak da "SODEP, yasaklı olan Bülent Ecevit in resmini propaganda aracı olarak kullanıyor!" demişler. Polisler Kızılay'daki büroya gelerek tüm posterleri toplamışlar. İbrahim Tez doğruca Emniyete gitmiş ve benim posterlerimi niye topluyorsunuz diye sormuş. "Biz sizin değil Bülent Ecevit in posterlerini topluyoruz!" demişler. Arkadaşım bu benim resmim, Bülent Bey'in deyince, Bu kadar benzerlik olmaz demişler ve afişleri geri iade emişler.

1987-1991 döneminde TBMM de kürsüye ilk çıktığında Anavatan Partisi milletvekilleri sürekli laf atıyorlarmış. Ecevit gibi konuşma, sesinde fiziğinde tıpkı Ecevit gibi

diyorlarmış. Gazetelerde kürsüde ECEVİT benzeri diye yazıyorlarmış.

Yine bir gün konuşmasını yapıp kürsüden indikten sonra Anavatan Partisinden birisi kürsüye çıkmış ve "Sayın TEZ konuşurken gözlerimi kapadım ve dedim ki ben bu sesi tanıyorum. Gözlerimi açtım bu kişiyi tanıyorum" demiş ve merhum Bülent Ecevit'i eleştirmeye başlamış. İbrahim Tez, Hattipten sonra sataşma var diyerek söz almış ve "Sayın Milletvekilleri Bülent Ecevit'e sesi ve fiziği çok benzeyen beni konuşturuyorsunuz, benzerinden korkuyorsunuz, ya kendisi buraya gelse kaçacak delik ararsınız!" demiş ve kürsüden inmiş.

KIZINA HEMŞİN ADINI KOYAN KAYMAKAM

Yıl 1989 İbrahim Tez, Ankara milletvekili ve TBMM İçişleri komisyon üyesiymiş. Başbakan merhum Özal yılın bürokratları

seçilenlere plaket verecekmış. Törene katılan İbrahim Tez'in yanına olağanüstü hal bölge valisi **Hayri Kozakçıoğlu** oturmuş ve kulağına eğilerek "Sayın Tez, siz Çamlıhemşin Şenköy'den siniz!" demiş ve tüm şeceresini söylemiş. Şaşırان Tez, "Sayın Valim beni niye böyle araştırdınız diye sorunca," Kozakçıoğlu, "Siz içişleri komisyonu üyesisiniz, toplantılarda ki konuşmalarınızı banttan çözerek dinliyorum, çok ilginç değerlendirmeleriniz ve önerileriniz, eleştirileriniz oluyor, sağduyulu yaklaşımlarınız etkiledi beni, bu Ankara Milletvekili kimdir diye araştırdım karşıma Çamlıhemşin çıktı. Çok uygulandım. Çamlıhemşin 1961 yılında benim ilk kaymakamlığının olduğu yerdir. Ülkemiz için çok güzel değerli bir yerdir, onun için inceledim!" demiş ve İbrahim Tez'e "İbran Osman'ı tanır mısınız?" diye sormuş ve "ilk kızım Çamlıhemşin de doğdu göbek adını Hemşin koydum!" demiş.

*Senin olduğun
her yerde*

www.esperrokahve.com

f t i /esperrokahve

49. TC. HÜKÜMETİ DYP SHP KOOLİSYONU

1991 Genel Seçimlerinden sonra Süleyman Demirel ve Erdal İnönü Hükümet kurma kararı alıyorlar. Hükümetin açıklanmasına 2-3 saat kala Erdal İnönü, İbrahim Tez'i arayarak Bakanlar Kurulu üyesi olduğunu söylemiş, tebrik etmiş ve "Televizyonlar Kabineyi açıklayınca Başbakanlık Bakanlar Kurulu Salonunda ol!" demiş. İbrahim Tez ne bakanı olduğunu bile soramamış.

İlk Bakanlar Kurulu toplantısına katılan İbrahim Tez, salona girince her şeyin hazır olduğunu ve herkesin oturacağı yerde isimlerin yazılı olduğunu gözlemler. Tansu Çiller ile yan yana oturan İbrahim Tez, Başbakanın basın açıklaması yapmasından sonra koruma polislerinin yanlarına gelerek araçlarına kadar eşlik ettiklerini ve 9 numaralı aracın kendisine tahsis edildiğini öğrenir. 9 numaranın ne anlama geldiğini sorunca "T.C. Devlet protokolünde 9. sıradaki kişisin!" cevabını alınca ile ilk defa Çamlıhemşinli İbrahim Tez olarak büyük onur ve gurur duyduğunu söylemektedir.

Süleyman Bey'in Türkiye'yi iyi bilen deneyimli bir siyasetçi

olduğunu söyleyen İbrahim Tez, Başbakanın; Bakanlar Kurulu toplantısına çok önem verdiğini söylemektedir. Öyle ki bir bakanın bakanlar kurulu toplantısından daha önemli bir işi olamayacağını söyleyen başbakan, yurt dışı işleri hariç her perşembe günü saat 10 a 5 kala kapıda durur ve herkesin elini sıkar, saat 10 da ise kapının kapanmasından sonra hiç bir bakanın Bakanlar Kuruluna girmesine izin vermezmiş.

ÇANAKKALE GEÇİLMEZ...

Gemi seyir defterine Jurnal denirmiş. Jurnal; Gemi seyirde ya da limandayken, gemiyle alakalı tüm bilgilerin yazıldığı deftere denir. Geminin rotası, hızı, geldiği, gideceği liman, vardiya değişimi, hava durumu gibi notlar alınır ve belirli bir düzende tutulurmuş. defter, kanal, boğaz ve sığ sularda sürekli güncellenirmiş. Mesela, Kilitbayır bölgesi geçildiğinde "Saat 15;30 kilit bayır geçildi ", İstanbul boğazı geçildikten sonra "Saat 05;00 İstanbul Boğazı geçildi" yazılmış. Bu tüm Dünyadaki boğazlar için aynıymış fakat bir boğaz hariç ÇANAKKALE BOĞAZI.

Çanakkale Boğazı seyri tamamlandıktan sonra Jurnal" a "Saat

21;30 Çanakkale ÇAKILDI" ya da "Saat 21;30 Şehitlik abidesi 2 mil-den Selamlandı" yazılmış. Çünkü bilinirmiş ki;

" ÇANAKKALE GEÇİLMEZ" HEMŞİNLİ FIRINCILAR...

Başbakan Demirel koalisyonun daha verimli güzel çalışması için her ay veya 2 ayda bir Başbakanlık Konutunda Akşam Yemeği verirmiş. Bu yemeğe önem verirmiş. Yemek uzunca bir masada yenirmiş ve Süleyman Bey ile Erdal Bey karşılıklı otururlarmış. İbrahim Tez ise Süleyman beyin sağında oturmuş. Bir gün yemek biterken Başbakan İbrahim Tez'e dönmüş ve " Sayın Tez; ben 1966 yılında Rusya'ya gittiğimde, bana Rus Başbakanı Moskova da halen Hemşinli Fırıncılar var demişti. Rusya daki Türk Firmalarımız, yaptıkları Konut İş Merkezleri için açılış törenleri yapacaklardır. Heyetin başı olarak sizi gönderiyorum. Gidin bakın ki, Hemşinli fırıncılar hala orada duruyorlar mı!" demiş. 1992 yılında gittiği Rusya da Başbakanın söylediği fırıncı Hemşinlileri bulamadığını söyleyen İbrahim Tez, bunun yerine Müşvik Yamantürk, Hüseyin Gültan, Bora Kurtuluş, Dursun Ali Günday gibi birçok Çamlıhemşinli genç kuşak işadamlarını ve çalışanları Rusya da buldum!" diye eklemiştir.

VEHBI KOÇ

Tez kardeşler 1948 den bugüne dek Ulus Konya sokaktaki Taş Binada Koç ailesinin kiracısıdır. 1993 yılında bakan olarak yurt dışına çıkarken, İstanbul Havalanında Vehbi Koç ile karşılaşmış ve oturduğu yerden kalkarak Merhum Vehbi Koç beyin yanına giderek, kendisini takdim etmek istemiş.

Vehbi Koç, "Ben sizi tanıyorum, Siz Devlet Bakanısınız!" demiş ve adını söyleyince İbrahim

HAYALLERİM, DÜŞÜNCELERİM, ÇABALARIM,
SİZLER İÇİN

İBRAHİM TEZ 1991 SEÇİM AFİŞİ

Tez, başka bir şey daha söylemek istiyorum demiş. Ben, 65 yıla yakın sizin kiracınız olan bir ailenin oğluyum deyince Vehbi Koç heyecanlanarak “Nerede?” diye sormuş. Ulus Konya sokakta deyince hangi bina, Taş Bina mı demiş evet cevabını alınca. Siz hangisinin oğlusunuz demiş, Zeki Tez’in oğluyum deyince Merhum Koç ile bayağı uzun bir sohbet yapmışlar. Vehbi Koç, İbrahim Tez’in amcası Hasan Tez’in çok yakın bir dostuymuş.

1993 İBRAHİM TEZ NİKÂHI

17 Mart 1993 yılında evlenen İbrahim Tez’in nikâhı Gençlik Parkı nikâh salonunda kıyılmış. Nikâh şahitliklerini ise Başbakan Süleyman Demirel ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü yapmış.

Nikâhı, Ankara, İstanbul, Mersin Büyükşehir Belediye başkanları Murat Karayalçın, Nurettin Sözen, Kaya Mutlu ve Çankaya, Altındağ, Yenimahalle, Mamak, Sincan, Eti-

mesgut, Keçiören Belediye Başkanları kıymışlar.

Murat Karayalçın; Başbakanlı, çok bakanlı, çok milletvekilli ile bir bakan nikâhı kıyıyoruz diye söze başlayıp nikâhı kıymış. Bir kaç gün sonra Ankara Emniyet Müdürü Sayın Tez nikâhınıza en az 20.000 kişi katıldı ve Ankara trafiğini allak bullak ettiniz diye takılmış.

1993 ZONGULDAK İL GECESİ

Zonguldak Parti il örgütü gece tertip etmişler ve aşi ile beraber geceye davet etmişler. Büyük bir salonda yapılan gece tıklım tıklım doluymuş ve bir ara gecenin sunucusunun sesi duyulmuş

“Şimdi gecenin açık arttırma bölümüne geçiyoruz sevgili konuklar, açık arttırmada ortaya koyduğumuz şey de gecenin onur konuğu Sayın İbrahim Tez’in dolmakalemidir!” demiş ve sahneye davet etmişler. Sahnede mikrofonu alan İbrahim Tez “ Cebimdeki kalem 5 liralık bir tükenmez kalem. Ama isterseniz kravatımı arttırmaya koyalım 100-150 liralık!” demiş. Bakmış salonda pek memnuniyet yok hemen eklemiş “Açık arttırmaya kravatımın yanında sevgili eşimin bileziğini de koyuyorum!” deyince salonda bir heyecanlanma başlamış. Açık arttırma sonucunda kazanan sonradan Milletvekili ve Bakan olan Hasan Gemici olmuş ve bileziği kolundan çıkaran Tezin eşi, Gemici’nin eşinin koluna takmış. Fakat sonradan Tez’in eşi uzun bir zaman Tez ile “Benim değerli bir bileziğimdi ve bana sormadan verdin!” diye konuşmamış.

Aradan bir kaç yıl geçtikten sonra Hasan Gemici Milletvekili ve Bakan olmuş. Her Zonguldak’a gidişinde İbrahim Tez’in boynundaki kravatı, Zonguldaklı partili arkadaşları “Senin bir şeyini alan Milletvekili oluyor!” diye zorla boynundan alırlarmış.

KARADENİZ GEZİSİ

ERDAL İNÖNÜ ÇAMLIHEMŞİNDE

1998 Yılı Ağustos ayında Erdal İnönü telefonla aramış ve “defterine yaz 19 Ağustos günü Trabzon havalanını da bulacağız bir haftalık Rize ve Çevresinde gezi ve ziyaretler yapacağız!” demiş.

Erdal Bey ve 13. kişilik bir grupla 19 Ağustos akşamı Rize Dedeman oteline yerleşmişler. Program yapılmış, her gün 1 veya 2 ilçe de gezi yapıyorlarmış.

Çamlıhemşin için 2 günlük bir program yapmışlar, birinci gün Ayder, 2. gün Elevit yaylasına gidecekmiş. Ayder ve Çamlıhemşin de Erdal beyin çok tanıdığı çıkmış. Rahmetli Halil Şişman, Çamlıhemşin de ve Ayder de çok güzel ev sahipliği yapmış. Erdal Beyin Ankara’dan iyi tanıdığı Karadeniz Lokantasının sahibi İrfan Gültan’ın kulaklarını çınlatmışlar.

Elevit yaylasında dayısının oğlu kuzeni Recai İnce, 40 kişiye çok güzel bir ziyafet vermiş, hem doğa ziyafeti hem de yemek ziyafeti mükemmelmış ve hava da çok güzel, dağlar pırıl pırılmış. Erdal beye gömleğini çıkarmasını rica etmiş ve o şekilde çimlere yatmasını önermiş. Erdal İnönü biraz yattıktan sonra “Sayın Tez bu yöntem bana çok iyi geldi. Çok iyi bir şey. Ben bunu her hafta yapacağım!” demiş. Elevit de Kürdoğlunun kahvesinde uzun bir süre yöre halkı ile sohbet emişler. Herkesin gösterdiği sıcak ve yakın ilgi ye te-

şekkür ederken yöre halkı “Sevinç İnönü Rize İyidere’nin kızıdır. Siz bizim eniştemizsiniz. Bizde enişterimizi çok severiz!” demişler,

Av. Adnan Kurtuluş, Erdal beyi ve kalabalık grubu evine davet etmiş. Aşağı Çamlıca mahallesindeki eve gidildiğinde 3. katlı Ahşap eve hayran olmuşlar. Eşi Necla Kurtuluş baklavalara,

börekler ve her türlü yiyecekler ve yöre meyveleri ile çok güzel ikramlarda bulunmuşlar.

AYDER KAPLICALARI

Ayder Kaplıcaları yeniden düzenlendikten sonra açılışını 1992 yılında Rize Valisi olan eski Çamlıhemşin Kaymakamı Erol Zihni Gürsoy ile birlikte yapmışlar. Ayder ile ilgili İbrahim Tez bildiği “2340 yıl önce Büyük İskender’in askerleri Ayder de kaplıca sularını kullanmışlar. Büyük İskender’in ölümü ile ordu dağılmış. Hindistan’a kadar ilerleyen ve orada sıtmaya yakalanan İskender,

Babil de hayatını kaybetmiş. Dağılan ordunun bir kısmı Makedonya ya dönmek üzere harekete geçmişler ve Anadolu’da, Erzurum üzerinden Ayder’e ulaşmışlar. Askerler aç, yorgun ve perişan halde iken Ayderliler kendilerini kaplıcalara sokup çeşitli ikramlarla misafir etmişler. Burada ikram edilen balın bir kısmı “Delibal” olduğundan bazı askerler karın ağrıları ve kusma şikâyetleri ile rahatsızlanınca yerli halkın kendilerini zehirlemek isteğine inanmışlar. Oysa Büyük İskender’in daima yanında duran tarihçi kurmayları halkın içtenlikle yardım ettiğini tarihe not düşmüşlerdir. Buradan Karadeniz sahillerine inen askerler daha sonra Makedonya’ya ulaşırlar.” hikâyesini son Çamlıhemşin notları olarak anlattı.

Karadeniz Mutfağının Muhteşem lezzetleri

**BIG
BAKER**

BURGER & BAKERY

Bitmeyen
BURGER
XXXL

Yörede Üretip Satış Yapan Tek Firma

- Yayla Çiçek Balı*
- Organik Yayla Tereyağı*
- Organik Yayla Peyniri*

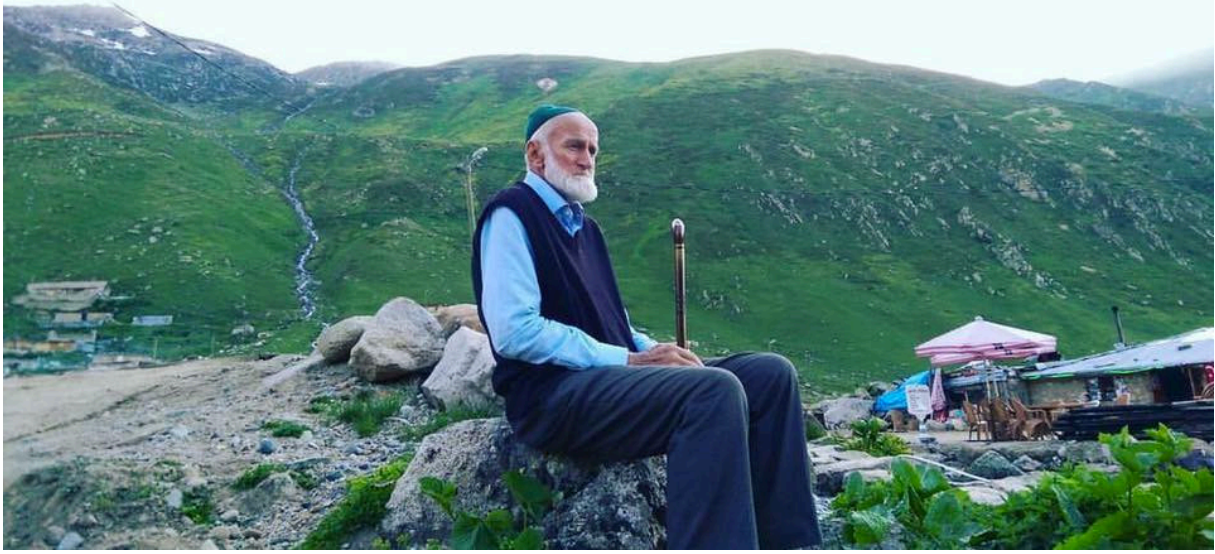

www.aydermarangida.com

Tel: 0 464 657 22 00/ 0 537 473 29 77

BAŞSAĞLIĞI

Çamkerten Bilal Usta'nın Mirası...

Çamlıhemşin ilçesinin en büyük köylerinden biri olan Çano köyü, gerek taş ustaları, gerekse ahşap ustaları bakımından bölgede oldukça öne çıkan bir köydür. Birbirinden maharetli onlarca usta yetişmiştir. Bu ustaların Çamlıhemşin'de hayat bulan birçok yapıya ve konağa imza atmış olması ise onları tüm Çamlıhemşinliler nezdinde çok ayrıcalıklı bir yere getirmiştir.

Bunlardan birisi olan Çamkertenoglu Bilal Usta, 21 Eylül 2017 tarihinde hayata gözlerini yumdu. Vefatı, ailesini ve köylülerini üzdüğü kadar; evlerine çivi çaktığı, keser salladığı nice Çamlıhemşinlileri de yasa boğdu.

Onun vefatı sebebiyle iki kişinin yazdıklarına bir göz atarsak;

Ses sanatçısı **Meryem Çolak**, Bilal Usta'nın vefatı üzerine; "Çocukluğumun sanatkâr ustaları, rahmetli babacığımın yakın dostları, Hala Deresinin çok iyi dedirten ustaları... Melivor Deresinde kimde çalışırsa çalışsın, her akşam babamın yanına mutlaka gelir, radyodan ajans dinlerlerdi. Hep ajans denilirdi, haber diye bir şey yoktu sa-

nırım halk dilinde... Koskoca "alemiyum çaydanlık" ateşin közüne sürülür, demlenirdi. Küçüktüm, onların çay servisini yapmak görevi bana verildi. Şanslıydım, nasip olmuştu, bazen de yemeğe davet ederdi babacığım, el sularını dökerdim." cümlelerini kaleme aldı.

Çamlıhemşinli ünlü şair **Yaşar Çelik** ise; "Gelmiş geçmiş Çamlıhemşin'de gördüğüm en zengin, en şöhretli insan Bilal Arısoy amca... Onu hiç kimse meyhanede, kahvede ve hiç bir eğlence yerinde görmüş değil... Onu bir kartal gibi, yeni yapılmakta olan ahşap evin daraba köşesinde görürdük. Elinde rende, köştere ya da keser ile... Öyle ismini çok bilen de yoktu, o kendi dünyasında mesleğinin başında olurdu hep... Peki bu sevgi seli nereden geliyordu? Bugün gördüğüm, en kalabalık cenaze namazı, Bilal Amcanın namazı idi. Bankadaki milyarların, ya da uçsuz bucaksız arazilerin seni sevdirmeye yetmiyor demek ki, eğer genlerinden güzel evlatlar bıraktıysan, değmeyin keyfine... İşte o zaman ölümsüzsün ve yol koşanın çok olur. Yıldızlar yoldaşın, mekânın cennet olsun Bilal amca..."

cümleleri ile ne de güzel anlatmış olayın özetini...

Şair Yaşar Çelik'in Bilal Arısoy'un vefatı üzerine yazdığı bir şiir ile yazıya son verirken Bilal Arısoy Amcamıza Allah'tan rahmet, yakınlarına ve sevenlerine başsağlığı ve sabırlar diliyoruz.

Kendi dünyasının mimarı idi
Ahşaba can veren Bilal Arısoy
Belki de az insan onu tanırdı
Şatafattan uzak Bilal Arısoy

Şöhret ile şanı istemedi ki
Kimseye bir nefret beslemedi ki
Evlat yetiştirdi helalden yedi
Örnek bir insan idi Bilal Arısoy

Bugün sevenleri uğurladılar
Ardından yaş döküp hep ağladılar
İzinden gidecek şimdi yavrular
Kabrine nur yağsın Bilal Arısoy

Gidişini gördü yorgun yeğenin
Biliyorum yoktur günahın senin
Başkõşede olsun cennette yerin
Allah rahmet etsin Bilal Arısoy...

Kaçkarların Can Damarı:

Kaçkarların en önemli kaynak değeri buzul gölleridir. Kaçkar Dağları'nın Milli Park olmasıdaki en büyük etken birçok buzul gölü bünyesinde barındırmasıdır. Buzullar, karın yeniden kristalleşmesi, sıkışması ve bir araya toplanması ile meydana gelir. İklim değişikliklerinin ve yerçekiminin etkisiyle hareket ederler. Soğuk iklimlerde aşağıya doğru sarkan buzullar, ilerlerken üzerinde kaydıkları zeminden aldıkları parçalarla yeryüzünü şekillendirirler. Binlerce yıl süren hareketleri sonucunda V biçimli vadileri aşındırarak tekne biçimli vadilere dönüştürürler. Kaçkarlardaki Hodeçur, Kavrın, Ceymakçur, Avusor- Bulut Kaçkar ve Verçenik vadileri tipik buzul vadileridir. Eğimin az ve kaya yapısının dirençsiz olduğu bölgelerde ise buzulların akması ve geri çekilmesi sırasında çukurlar oluşur. Bu hareketler zamanla çukurları derinleştirir. Onların suyla dolmasıyla da buzul gölleri meydana gelir.

Buzul göllerine nasıl ulaşılabilir? Hodeçur'a Erzurum-İspir'den ulaşılacağı gibi Çamlıhemşin'den Kaleköy'e giderek de ulaşılabilir.

Kaleköy'den Hunut Dağı'na asılır, oradan da Hodeçur'a geçilebilir. Bu göllere ulaşmak için 3—4 saatlik yürüyüşleri göze almak gerekir. Kaçkar'a kuzeyden çıkış noktası olan Kavrın yaylasına, oradan da Kavrın'ın üzerindeki Mezovit denilen buzul gölüne, Olgunlar tarafından da ulaşılabilir. Kavrın yaylasının yukarısında yer alan Cengnevit bölgesi de ayrıca buzul göllerinin yoğun olduğu turistlerin ve yürüyüş severlerin sıkça ziyaret ettikleri yerlerin başında geliyor. Aynı şekilde Ceymakçur ve Avusor yaylalarına Ayder'den bir saatlik araç ulaşımı ile gidildikten sonra, yürüyerek 45 dakikalık bir performansla göllere çıkılır. Trevit yaylası üzerindeki Cofk gölü, Hacıvanak/Başyayla geçişi üzerinde yer alan Capug gölü de bölgemizin buzul gölleri arasında yer alır. Bir diğer göller bölgesi Verçenik taraftaki, Atmeydanı, Kapılı, Kumlu, Adalı ve Tatos göllerine de Verçenik yaylasından 1—2 saatlik yürüyüşlerle rahatlıkla gidilebilir. Buzul göllerine ulaşmak aslında o kadar da zor değil. Tabii buralara araç ulaşımının olmaması nedeniyle, buzul gölleri tertemiz kalabilmiştir.

Hazırlayan:
Uğur Biryol

Buzul Gölleri

Size tepeden bakan bir yayla PERYATAK

Hazırlayan
Metin Gültan

Avusor yaylası tek bir yayla gibi gözüke de aslında içeriğinde başka yerleşim yerlerini de barındıran bir yaylalar silsilesidir. En aşağıdan Günç denilen yerden araba yolu ile başlayan bu silsile; Hacizeni, Kwaokobgumeri, Tobe ve en sonunda orada yaşayanların büyük yayla dedikleri ama genelde Avusor denilen yayla ile bitmektedir.

Bunlar bu silsilenin araba yolu üzerinde kalan kısmıdır. Araba yolunun ise gitmediği iki bölüm daha vardır ve ben oraya gitmeyi uzun zamandır planlamaktaydım. Bunlar Peryatak ve Çamyatak denilen bölümlerdir.

O yaylada evi olan Yahya Kesimal ile uzun zamandır buraların ziyareti planlamasını yapmaktaydım. Her ne kadar kendisi ile beraber gitmek nasip olmadıysa

Enver Kesimal

da kendisinden aldığım doyurucu bilgiler eşliğinde güneşli ve güzel bir günde yola çıktım.

Ayder'i geçtikten sonra ilk durak Avusor yolu üzerinde bulunan Hacizeniydi. Hacizeni'ye geldiğiniz zaman yaylanın üzerinde tepelerdeki tek evi görebilirsiniz. İşte bugünkü hedefimiz olan Peryatak orasıdır.

Hacizeni'yi geçtikten sonra devamındaki Kvaokobgumeri bölümüne gelinmektedir.

Kvaokobgumeri'nin son evinden sonra arabayı kenara çektim ve tepelerde gözüken yaya yoluna doğru tırmanışa geçtim. Dik bir tırmanıştan 15 dakika sonra eski bir patika yoluna ulaşmıştım.

Bundan sonraki aşama; çok rahat ve güzel bir patikada hafif bir meyil ile yürüyerek tepede gördüğüm ilk eve doğru gitmekti. Sol yanıma uçurum olan klasik bir yayla patika yolu yürüyüşünden yaklaşık 45 dakika sonra ilk eve geldim. Burası yaylacıların Yanguni dedikleri ve yaylanın uzun zaman önce çıkan bir yangında yanmış mahallesi idi. Daha sonra evleri karşı yamaca yapılmışlar. Yanguni'yi geçtikten sonra küçük bir vadiyi dolaşır diğer mahalleye geliniyor.

Araba yolu olmaması ve eylül sonu olmasına rağmen hala yaylacılık faaliyetleri devam eden Peryatak'ta açık olan evlerden birinde karşılaştığım Enver Kesimal ile epeyce sohbet ettik. Sohbetin sonunda ikram ettiği ayranın tadı hala damağımdadır.

Sohbet sonrasında Çamyatağa doğru yürümeye devam ettim.

Mükemmel bir eski zaman patikası eşliğinde, 1 saat kadar daha yürüdüm. Her taraf Mehuvak dediğimiz Mavi yemiş doluydu. 1 saat daha yürümem gerektiği ve yolun dönüş kısmının karanlığa gelebileceği ihtimaline karşın mecburen geri dönmek zorunda kaldım.

Yaylaya tekrar geldiğimde, artık akşam yaklaştığı için sığırlarda vanağa (yaylanın içine) dönmüşlerdi. Başlarındaki çobanlarla biraz sohbet ettim. Bir tanesi cebinden sulu bir armut çıkarıp ikram etti. Enver abimin de ayrıranı Hızır gibi tekrar yetiştirdi ve benim dönüş yolculuğu enerji-mi şarj etmiş oldu.

45 dakikalık bir dönüş yolculuğu bana o güzel dağlarda nefis bir yürüyüş yaptırttı ve hafızama bu mükemmel yerleri kazıttı.

Hayat Gezince Güzel

Seyahat⁵³

Hayat Gezince Güzel **turizm**

Sakarya Cad. Ali Nazmi İşhanı No:1/17 Kızılay/ANKARA
Tel: 0312 432 53 53 - 0850 466 53 53 - Faks: 0312 337 18 21
www.seyahat53.com bilgi@seyahat53.com

Yukarı Kaçkar Yaylası

Hazırlayan:
Metin Gültan

Bölgemizin en güzel tepelerinden birisi olan Huser tepesinden dünyaya baktığınız zaman, insanın kendisine zerre bile olamayacağını hissettiren devasa dağları ve içerisinde bin bir türlü hayatı ve renkliliği barındıran derin vadileri görürsünüz.

Huserin ön yamacı; Ayder'den gelen ve Kavrun, Ceymakçur ve Paakçur vadilerinden, dağlara kavuşan derin vadileri ve bu vadileri çevreleyen dağlar ise, içerisinde, Samistal, Hazindag ve Pokut gibi şiirsel yaylaları barındırmaktadır. Huserin arka yamacı ise, Tatsikeri'den başlayan ve Koçdüzü yaylasına kadar devam eden bir dağ sırtını barındırmaktadır. İkisi arasında bulunan vadi ise Hala deresine kavuşan Tar dere-i denilen bir ayrımdan başlayan vadidir. Vadi biraz ilerisinde Bulut şelalesi ile taçlanmakta ve de-

vamında Loldeçur, Aşağı Kaçkar ve Yukarı Kaçkar yaylalarını takip edip dağlara uzanmaktadır. Loldeçur ve Aşağı Kaçkar yaylalarına çok sık gitmeme rağmen, Yukarı Kaçkar yaylası aha evvel niyet ettiğim ama gidemediğim bir yaylaydı. Huserin arka yamacından devam eden yol ileride Yeşil yol

için açılan hat ile birleşmekte ve o yolun takibinde yol birkaç kilometre sonra Aşağı Kaçkar yaylasının hemen üzerinde bir dere kenarına gelmektedir.

Burada arabadan inilip yaklaşık 1.5 saat daha yürünmesi gerekmektedir. Küçük bir patika yol zaten daha evvel yaylacıların

AŞK OLSUN

Buca Gölü'nün tam karşısında, doğayla bütünleşen eşsiz Kır Düğünlerinin mekanıdır "AŞK OLSUN"...

4 mevsim boyunca 5 Salonumuzda (1 Kapalı Salon + 4 kır düğünü) toplam 3200 kişilik kapasitesiyle istediğiniz özelliklerde organizasyonunuzu gerçekleştirebileceğiniz mekandır.

"AŞK OLSUN"...

Düğün Organizasyonu, Nişan Organizasyonu, Kına Gecesi, Sünnet Düğünü, Özel Yemekli ve Kokteylli Davetler, İş Toplantıları, Okul Yemekleri, Kep Törenleri, Yıl Dönümü Kutlamaları, Veda Yemekleri, Toplu İftar Yemekleri, Kokteyl, Doğum Günü ve Gençlik Partileri.

Aşk, yepyeni kalabilen eski bir masaldır, bu masalı sizlerle paylaşmak dileğiyle... Bir Ömür Boyu "AŞK OLSUN"...

kullanımında olmuş. Bu yolu takip etmeniz halinde yol hafifçe bir meyil ile dağların yamacında olan yaylaya kadar devam etmektedir.

Yola başlayınca uzaklardan, o sessizliğin içerisinde kafama bıçak gibi saplanan bir motor sesi gelmeye başlamıştı. Yaklaşık 10 dakikalık bir yürüme ile motor seslerinin geldiği yere kadar ulaştım. Motorlu bir ar-

kadaş gurubu yaylaya motorları ile çıkmaya çalışmaktaydılar. Bizlerin özellikle gençliğimizde hoplaya zıplaya sekerek gittiğimiz o yayla yollarında, koca motorlar sürekli devriliyor ve patinajlar atıyordu. Hatta bir seferinde bir çukurdan geçmek isteyen kişinin kafasına bile koskoca motor devrildi. Sanki yollar bile Motoru bırakın yürüyün der gibiydi. Motorlularla biraz sohbet ettik-

ten sonra tekrar yola düştüm. Komik olan ise biraz yrmemin ardından geri baktığımda Motorluların hepsinin benim arkamda kaldıklarıydı. Hafif meyilli bir tırmanış ve ara sıra istirahatler ile yaklaşık 2 saat sonunda yaylaya ulaşabilmıştım. Yayla tam tahmin ettiğim gibi henüz YOL OLMADIğI İÇİN özgünlüğünü koruyabilmiş taş evlerden oluşan bir yay-

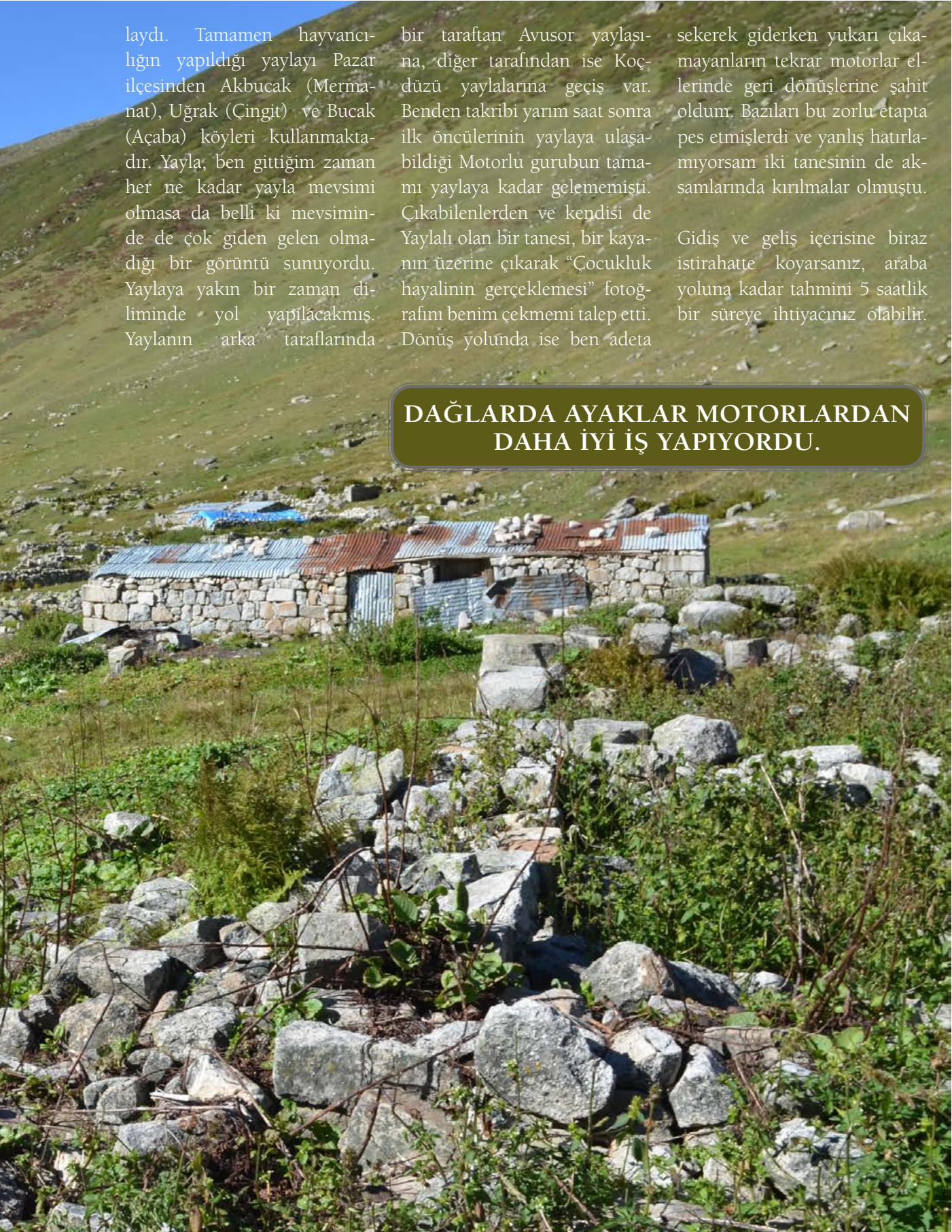
laydı. Tamamen hayvancılığın yapıldığı yaylayı Pazar ilçesinden Akbucak (Mermanınat), Uğrak (Çingit) ve Bucak (Açaba) köyleri kullanmaktadır. Yayla; ben gittiğim zaman her ne kadar yayla mevsimi olmasa da belli ki mevsiminde de çok giden gelen olmadığı bir görüntü sunuyordu. Yaylaya yakın bir zaman diliminde yol yapılacaktı. Yaylanın arka taraflarında

bir taraftan Avusor yaylasına, diğer tarafından ise Koçdüzü yaylalarına geçiş var. Benden takribi yarım saat sonra ilk öncülerinin yaylaya ulaşabildiği Motorlu gurubun tamamı yaylaya kadar gelememişti. Çıkabilenlerden ve kendisi de Yaylalı olan bir tanesi, bir kayanın üzerine çıkarak “Çocukluk hayalinin gerçekleşmesi” fotoğrafını benim çekmemi talep etti. Dönüş yolunda ise ben adeta

sekerek giderken yukarı çıkmayanların tekrar motorlar ellerinde geri dönüşlerine şahit oldum. Bazıları bu zorlu etapta pes etmişlerdi ve yanlış hatırlamıyorsam iki tanesinin de aksamalarında kırılmalar olmuştu.

Gidiş ve geliş içerisine biraz istirahatte koyarsanız, araba yoluna kadar tahmini 5 saatlik bir süreye ihtiyacınız olabilir.

DAĞLARDA AYAKLAR MOTORLARDAN DAHA İYİ İŞ YAPIYORDU.

Elevit

Doğal güzelliği bir yana, sahip olduğu kültür gerçekten eşsiz bir zenginliğe sahip. şairleri, muhlaması, horonları, çiçekleri, kızları... Elevit'in nesi meşhur değil ki? Ne diyor şükrü Duman; "şairliğim sana eştir Elevit."

Elevit'e ulaşmak için öncelikle at'a gelmeniz gerekir. Buradan sağ taraftan gelen dereye Hemşin Deresi, soldan gelen kola ise Elevit Deresi denir. Elevit'e ık-mak için soldan gidilir. Az bir mesafe ilerleyince önce ilan Köprüsü'nün yanından, hemen peşine Husadar mevkiinden geçilir. Biraz daha yukarıda Laku-bar Mezrası'na varılır. Bu kadim mezradan sonra Gafang Irmağı ve Armutlu Puğarı geçilir. Biraz sonra solda şortan şelalesi, Vanksi kayalıklarıyla Sarnapos kayalıkları arasından doğup gelen ırmak üzerinde sizi karşılar. i

şortan şelalesi'nden sonra önce Kortag Irmağı'ndan, ardından meşhur Uzunoluk Puğarı'nın

Hazırlayan:

Murat mit Hiçyılmaz

Kimine göre bir köy, kimine göre
bir yayla. Hani , “anlatılmaz, yaşı-
nır” diye bir deyim vardır; işte bu,
tam da Elevit için geçerli bir tabir.

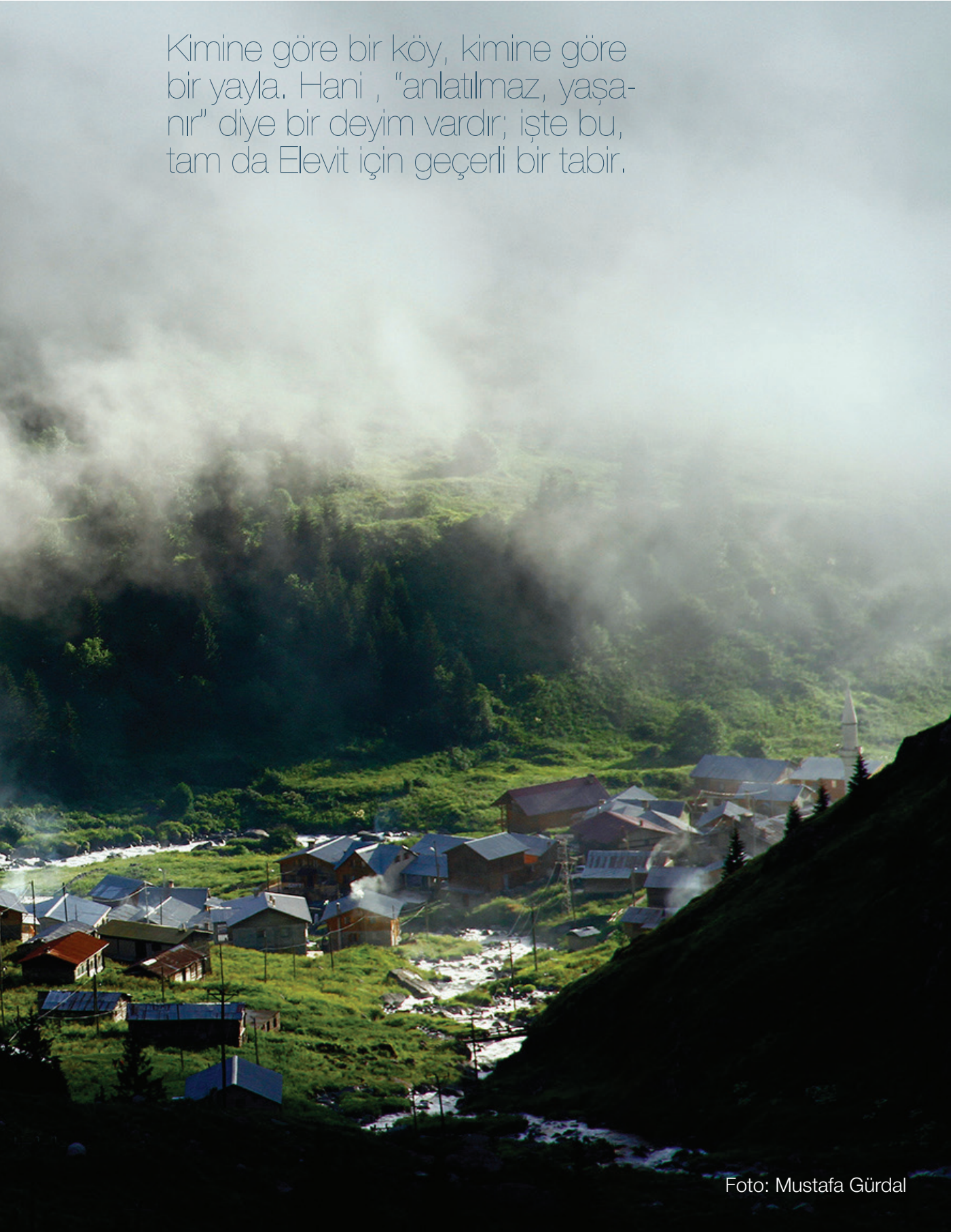

Foto: Mustafa Gürdal

yanından geçilir ve aniden bir zamanlar arpa ekilen tarlalar, ardından Elevit evlerinin çatıları belirir. 1800 rakımlı Elevit'e artık gelinmiştir. Elevit'e girişte etrafı yığma taşlarla duvar örülmüş olan eski katır yolu size eşlik eder. Elevit Deresi köyün tam ortasında iki kola ayrılır, sağdaki kol Haçivanak Yaylası'ndan, soldaki kolsa Tirovit Yaylası'ndan gelir. Derenin karşısındaki yerleşime Ser Mahallesi, Haçivanak Deresi'nin başlangıcındaki yerleşime Tafen Mahallesi ve Tirovit Deresi tarafına Ormisu adı verilmiş yüzyıllar önce. Çığ felaketlerinin en çok cerayan ettiği çam-

lık tepeye de Paglapedut ismi konulmuş. Çevik ve Kilisenin Sırtı mevkilerinden de çığ gelmişliği var.

Elevit halkı eskiden iki kısma ayrılırdı. Biri Elevit'i köy olarak kullanan yerliler, diğeri ise aşağı köylerden gelip asıl yaylalarına çıkmadan önce burada konaklayan köylülerdi. Bu köyler Yolkiy (Küşüve), Mollaveyis, Şenköy (Amukta) ve Zilkale (Koluna) köyleridir.¹ Bu köy sakinleri asıl yaylaları olan

¹ Zilkale (Koluna) köyü sakinlerinin bir kısmı Elevit tarafına hiç çıkmaz, bunların yaylaları Palovit Vadisi tarafındaki Tatar Dağı eteklerindedir. Bu yaylalar günümüzde artık kullanılmaz ve bilinenleri Kito, Hala ve Koluna Sicoğudur.

Haçivanak, Karunç, Nafkar ve Karmik gibi yaylalara çıkmadan önce bir ay kadar Elevit'te kalır, sonra yaylaya çıkarlardı. Elevit'i köy olarak kullanan yerliler de bir zamanlar yayla olarak Haçivanak, Karunç ve Karmik'e çıkarlarmış. Günümüzde ise Elevit nüfusunun büyük bir çoğunluğunu Küşüve ve Mollaveyis köylüleri oluşturuyor.

Hemşin'le ilgili kayıtların bulunduğu 1530 tarihli ilk defterde bu köy "Elovit" şeklinde kayıt edilmiş ve köyde 20 hanenin yaşadığı yazılmıştır.² Görüldüğü gibi yaklaşık beş

² BOA.TD. 387 s.731

YENİ İŞLETMELERİMİZ

kuzi:~e
— *fırın & cafe* —
1983

ANKARA

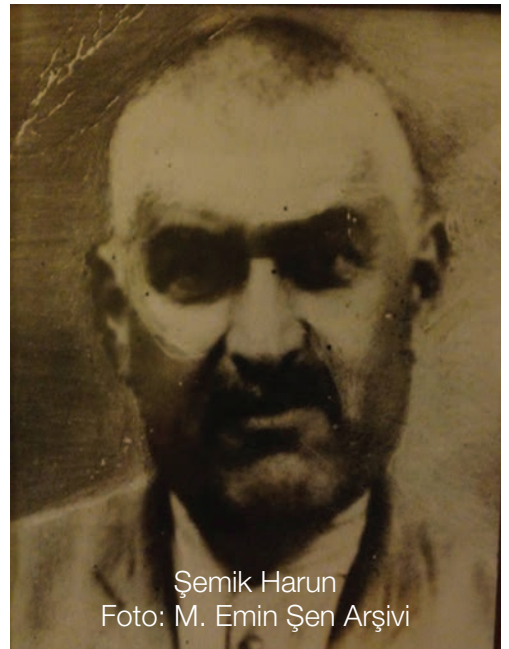
Yıldız ailesine başarılar diliyoruz..

Foto: Veysel Atacan

Oturanlar: Oçin İsmail ve Oçin İbrahim
Ayaktakiler: Bünyamin, Osman, Mehmet ve Ekrem Şen
Foto: Esmâ Güler arşivi

Şemik Harun
Foto: M. Emin Şen Arşivi

yüz sene evvel dahi bu köyün adı Elovit'miş, anlamı da büyük olasılıkla "Elin Yaylası" yani "Yabancı'nın Yaylası" demekmiş. O halde zaten kadim bir isim olan Elevit'e ısrarla ve inatla "Yeğnovit" ismini yaftalamanın sebebi nedir? Belli ki diasporanın elinde, 1500'lü yıllardan kalma el yazması İncil, tıp kitabı vs gibi bir takım eserler var. Bu el yazması kitapları yazan sözde "Yazıcı Karabet" adlı papaz, güya bu kitapları Yeğnovit'teki Aziz Khaçikor Manastırında kaleme almış. Elevit'teki kilise kalıntısına böyle bir isim verildiğini yörede duyan yok ama madem Elevit'te yıkık bir kilise kalıntısı var, adeta Yeğnovit burası olsun diye birilerince karar verilmiş. Sonuç olarak bizim garip Elevit'i, Yeğnovit adıyla beş yüz sene önce kutsal kitapların kaleme alındığı önemli bir din merkezi diye Hristiyan alemine pazarlamak isterler. Şüphesiz bu bozuk maya tutarsa, hamur yoğrulmaya başlanacaktır.

1554 senesine ait kayıtlarda da Elevit'te yine 20 hane görünür.³ 1564 yılındaysa köyün hane sayısı, göç aldığından olsa gerek 37'ye çıkmış.⁴ 1583 yılındaki son Tahrir Defterine göreyse nüfus artmaya devam etmiş ve 48 hane kayıtlara geçmiştir.⁵ 1682 tarihli kayıtlardaysa Elevit köyü; Çat, Meydan ve Varoş'la müşterek yazıldığı için ne kadarının Elevit'e ait olduğunu kestirmek mümkün değil.⁶

1835 tarihli nüfus sayımına ait

3 BOA.TD. 288 s.554

4 BOA.TD. 442 s.150

5 TKGM. 122 s.80

6 BOA.KK. 2697 s.126

Mustafa Parlar'ın babası Şirnal Tevfik
Foto: Esmâ Güler Arşivi

kayıtlarda da Elevit köyü Çat köyü ile birlikte not edilmiştir.⁷ Kayıtların son kısmı Elevit'e ait olup burada Şirnalıoğlu, Şemikoğlu, Uzunosmanoğlu ve Gencaloğlu ailelerinin kayıtlarını görebilmek mümkündür. Bu dört aile zaten Elevit'in yerli Müslüman aileleridir. Aynı bir aile sanılan Oçinoğlu ailesiyse Şemikoğlu ailesinin bir koludur. Aynı yıllarda bu ailelerle birlikte yaşayan on da Hristiyan aile bulunmaktadır.

1848 yılında Hemşin'deki Hristiyan nüfus için ayrı bir

7 BOA.NFS. d.1136 s.24

defter tutulmuştur, bu defterde Elevit'te 10 Hristiyan hane olduğu görülmektedir. Bu Hristiyan Elevitli aileler şunlardır: Gubatoğlu, Şebosoğlu (iki hane), Küpçüoğlu, Küperoğlu, Arakoğlu, Keşişoğlu, Çalozoglu, Simonoğlu ve Sasinkoğlu. Bu ailelerin toplam erkek nüfusu 39'dur. Bunlardan Gubatoğlu Kabrel köyün keşişidir. Şebosoğlu, Küpçüoğlu, Arakoğlu, Keşişoğlu ve Simonoğlu aileleri "ekmekçilik" yani fırıncılık ticareti sebebiyle Gürcistan, Trabzon, Kırım ve Erzurum'da bulunmaktadır. Çalozoglu ailesiyse Erzurum'da debbağlık

Elevit - Ser Mahallesi

Foto: Mustafa Gürdal

(tabakhaneçilik) yapmaktadır.⁸ Anlaşılan o tarihte dahi gayrimüslim Elevitliler ticaret sebebiyle farklı memleketlerde bulunmaktadırlar. İlerleyen yıllarda gurbette bulunan Elevitli Hristiyanların çoğunun geri gelmeyip ticaret yaptıkları yerlere temelli olarak yerleştikleri anlaşılmaktadır zira 1903 tarihli başka bir belgede köyde kaydedilen toplam Hristiyan sayısı 20 kişidir.⁹

Muhtelif kayıtlardan anlaşıldığı üzere ve Elevitlilerden günümüze ulaşan anılarda I.Dünya Savaşı arifesinde Elevit'te sadece dört hane Hristiyan'ın bulunduğu, bu ailelerin de Simonoglu ve Sasinkoğlu aileleri olduğu bilinmektedir. Bu dört hanede altı yetişkin erkek bulunmaktadır ki bunlar; Si-

monoglu ailesinden Gaboz ve Hamparsun, Sasinkoğlu ailesinden ise Apel, Ohans, Vasil ve Agop adlı kişilerdir.

Elevit'te Müslüman ve Hristiyan aileler birlikte iç içe yaşamışlarsa da ilişkileri sınırlı olmuştur. Bir iki istisna hariç birbirlerine kız alıp vermemişlerdir.¹⁰ Herkesin tarlası, ormanı, yaylası ve otlağı belli olduğu için herhangi ciddi bir sorun da gün yüzüne çıkmamıştır.

1915'de I. Dünya Savaşı'nın patlak vermesi ve Doğu Anadolu'daki birçok Ermeni grubun Osmanlı'ya baş kaldırıp ayaklanmaları, köyleri yakıp yıkmaları ve Müslüman halka zarar vermeleri; Osmanlı'nın da halkının güvenliği için önlem almasını zaruri kılmış ve geçici Tehcir Kanunu çıkarılmıştır. 1915 yılında Rize'de sa-

dece Elevit köyünde dört hane Hristiyan yaşamaktadır ve bunların nüfusları da çokluk çocuk sadece 14'tür.¹¹ Tehcir Kanunu gereğince Doğu Karadeniz'deki Ermenilerin tehcir işlemleriyle Trabzon valisi Cemal Azmi Bey görevlendirilmiştir. Bu iş için öncelikle Elevit'te köprünün olduğu yerde seyyar bir karakol kurulmuş ve 14 kişinin tehcir işlemleri yapılmıştır. Bu 14 kişi öncelikle Rize'ye, ardından Trabzon'a getirilmiş, burada diğer vilayetlerden getirilen kafilelerle birleştirilerek tehcir tamamlanmıştır. Vali Cemal Azmi Bey, tüm bu aşamaları şifreli bir telgrafla İstanbul'a raporlamıştır.¹² Oradan da Lübnan, Ürdün ve Suriye taraflarına gönderildikleri bilinmektedir.

Tehcirle ilgili bazı anılar halen daha köylülerce anlatıl-

⁸ BOA.NFS. d.1138 s.7-11

⁹ Trabzon Vilayet Salnamesi, 1321, s.472-473

¹⁰ Sadece iki evlilik bilinmektedir.

¹¹ BOA.D.CRD.40593

¹² BOA.DH.ŞRF.478/4

Şemik Harun ve Kürdoğlu Mustafa
Foto: Sami Günday Arşivi

maktadır. Buna göre Hristiyan erkeklerden biri çok yaşlı ve kör olduğu için tehcire katılmamak istemiş, bunun için son dakikada din değiştirmeye dahi teşebbüste bulunmuş. Bazıları bu yaşlının köyde kaldığını, bazılarıysa kafil ile gittiğini anlatmaktadır, anlaşılan tam bir muamma. Diğer bir rivayet ise Oçin Mehmet'in Sasinkoğlu ailesinin kızını kaçırmaması ve kızın Fadime ismini alıp Müslüman olmasıdır.

Tehcir hadisesinden sonra Elevit'te yerli aile olarak sadece Müslüman aileler kalmıştır. Bu aileler önceden beri Müslüman ve Türk olan Uzunosmanoğlu, Şemikoğlu, Şirnalıoğlu (Şinalıoğlu) ve Gencaloğlu aileleridir. Uzunosmanoğlu ailesinin nesli Elevit'te devam etmemiştir. Şirnalıoğlu unvanı aslında Şirin Ali'den, Gencaloğlu ismi de

gerçekte Genç Ali'den gelmektedir ki bunların da eskilerde kardeş olduğu rivayet edilmektedir. Şemiklerden eskiden Salih, Kâmil ve Emin adında üç yiğit kardeş varmış, bunlar zaman zaman köye musallat olan eşkıyaya karşı köyü korurlarmış. Rivayete göre Elevit'te bir yerde kendilerini sembolize eden üç adet büyükçe taşı yan yana diklemişler.

Elevit gibi yayla köylerinde kış aylarını geçirmek oldukça zordur. Nüfus azaldıkça bu durum daha da meşakkatli bir hal almıştır. Üstelik aşağı köylerde ve sahilde yaşam kalitesinin yükseldiğini gören ve bilen Elevitlilerin iyiden iyiye keyifleri kaçmıştır. İkide bir cereyan eden çığ felaketleri de onları canlarından bezdirmiştir. İlk olarak Uzunosmanoğlu ve Gencaloğlu ailelerinden birer kol Erzurum

taraflarına göç etmiştir. 1940'lı yıllarda şiddetli bir çığ felaketi herkesi korkutmuş, bunun üzerine Şemikoğlu ailesi iyiden iyiye göç etmeyi düşünmüştür. Ailenin reisi ve köyün muhtarı olan Şemik Harun Ağa, ailesinden gelen göç isteğine daha fazla karşı koyamamış ve 1949 yılında Samsun'un Ladik kazasına, daha doğrusu Çat köyünden hısımları olan Yağcı'ların göç ettiği Büyükalan köyüne göç etmişlerdir.

Şemiklerde en çok tanınan ve ismi Elevit'te hafızalara kazınmış olan bir kişi varsa o da şüphesiz Elevit'in ağası olan Şemik Harun Ağa'dır. Harun Ağa, Şemik İdris'in oğlu olup olasılıkla 1890'larda doğmuştur. Anası Çat köyünden Yağcıoğlu kızı Hanife, hanımı ise Kale köyünden Tüylüoğlu kızı Rukiye'dir. Tehcirden sonra

1920'lerde Elevit muhtarı olmuş, Elevit'i terk edene dek yani 1949 yılına kadar da muhtarlık görevini yürütmüştür. Harun Ağa, varlıklı bir adamdır, ömrü boyunca atına atlayıp Atina (Pazar)'ya inince hem resmi işlerle, hem de köylünün işleriyle ilgilenmiştir. Göç etmeye hiç yanaşmamışsa da Çat'ta Yağcı Cevdet'le evli olan kız kardeşi Nuriye de göç edince artık çoluk çocuğuna karşı duramamış ve doğup büyüdüğü Elevit'i terk etmeyi kabul etmiştir. Gittikleri Büyükalan köyü zaten ekseri Çat'tan giden ailelerce dolup taşmıştır. Şemik Harun Ağa, yeni gittiği yerde ağası ve muhtarı olduğu Elevit'i çok aramış, üstelik orada ağalık falan da edememiştir. Şemik Harun Ağa'nın Elevit'i terk etmesi, Elevit'in sahip olduğu kültürel yapı açısından büyük bir kayıp olmuştur. Mollaveyisli ve dolaylı olarak Elevitli olan şair Şükrü Duman, Şemik Harun Ağa'nın gidişi için "Şemik'in Destanı" adlı şu şiiri yazmıştır:

Elevit denilince akla gelen renkli isimlerden biri de şüphesiz Oçin Mahmut'tur. Onun ismi adeta Elevit'le özdeşleşmiştir. Oçin Mahmut, Elevit kültürünün en önemli parçası, hem Çamlıhemşin'de, hem de Hemşin'de tanınan önemli bir değerdir. Sahip olduğu karakter ve özellikler itibarıyla tipik bir Hemşinlidir. Zeki, hazırcı, şair ruhlu ve yeterince dindardır. Hayatı boyunca kimseyi kırmamış, sadece kendisine türkü atıldığında cevap vermiş, durup dururken kimseye türkü atmamıştır.

Oçinoğlu ailesi Elevit'in yerli Müslüman ailelerinden Şemikoğlu sülalesinin bir koludur. Geçmişte Şemikoğlu Osman'a Elevit'te kısaca "Oçin" lakabı takıldığından kendisinden sonraki nesline Oçinoğlu adı yaftalanmıştır. Şemikler gibi Oçinler de günümüzde "Şen" soy ismini almıştır. Şemikoğlu ailesi Emin, Salih ve Kâmil adlı üç kardeşten türemiştir. Bunlardan Kâmil'in tek oğlu Osman'ın Cevahir adlı tek oğlu

ŞEMİK'İN DESTANI

*Elevit çimenin kurudu ama
Şemik'in denklere yürüdü ama
Köyünde emekleri çürüdü ama
Burada öterdi kavalı Şemik'in*

*Elevit'te güzel yerdi içerdi
Yaylalardan yaylalara göçerdi
Yayla sularından soğuk içerdi
Olkeden gelirdi balı Şemik'in*

*Hiç bir yer kalmadı harmanı sattın
Artık Elevit'de dört cihar attın
Öyle anlaşıldı temelden gittin
Ladik'e döndü yolları Şemik'in*

*Nerde bulur böyle lezzetli tadı
Elevit'te kaldı Şemik'in adı
Böyle geçinmezdi Kaymakam, Kadı
Üzerinde güller vardı Şemik'in*

*Yanını vermiştin Karuñ taşına
Seyrederdin yaylaların başına
Harun der ki gittim altmış yaşına
Bugün satılıyor malı Şemik'in*

*Araziler parça parça satıldı
Yayla merze birbirine katıldı
Harun Efendi'nin dili tutuldu
Burada güzeldi hali Şemik'in.*

Şükrü Duman

olmuş, işte bu Cevahir, Oçin Mahmut'un babasıdır.

Oçin Mahmut 1883 yılında Elevit'te doğmuş, tüm çocukluğu burada geçmiştir. Babası Cevahir'den hocalık öğrenmiş ve kendisi de uzun yıllar Elevit'te hocalık yapmış, hatta

Elevit'in çoluk çocuğuna din dersi verdiği olmuştur. Bazen Çat, Koboş gibi gittiği yerlerde namaz kıldırıldığı da olmuştur. Hastalara ve şifa arayanlara okuduğu, hatta rüyalarına girerek hastaları iyileştirdiği gibi kerametleri de bilinmektedir. Oçin Mahmut, Hemşin'in Yaltıkaya (Gomno) köyünden Mataracıların Bibiçalar kolundan Fadime'yle evlenmiştir. Fadime dördüncü çocuğunu doğurduktan sonra genç yaşta vefat etmiş, Mahmut çocuklarını anesiz büyötmüştür. Ömrü boyunca bir kez Rusya'ya gurbete gitmişse de kısa süre çalıştıktan sonra beceremeyip köyüne dönmüştür. Oçin Mahmut'un dört çocuğu olmuştur; Osman, İsmail, İbrahim ve Hatice. Bunlardan Osman askerde şehit olmuş, Hatice Hemşin'in Bilen (Tepan) köyünden Oskeroğlu Mehmet'le izdivaç etmiş. İbra-

him ve İsmail, Elevit'ten Şirnal İbrahim'in kızları olan Havva ve Halide'yle evlenmişlerdir.

Oçin Mahmut, hocalık yapan dindar bir adam olmasına rağmen düğünlerde ya da herhangi bir yerde kendisine atma türkü atıldığında hemen cevabı veren, hiçbir zaman geri durmayan ilginç ve renkli bir karakterdir. Üstelik türkülerinin büyük çoğunluğu müstehcen

olurmuş. Şükrü Duman ya da Çatlı Dereci Mustafa gibi bir mevzuya ithafen yazdığı bir şiir yoktur, aksine onun meşhurluğu kendisine sataşanlara verdiği nükteli ve zekice cevaplarda gizlidir. Oçin Mahmut'un ağızlarda adeta sakız olan en meşhur atışması bir düğüne iştirak ettiği anda başlamıştır. O an üstü başı biraz pis ve dağınık görünen Mahmut'a düğün sahibi şöyle türkü atmış:

Düğün sahibi: *Oçinoğlu ne geldun, davetsuz düğünume.*

Oçin Mahmut: *Geldi isem giderum, ne mutlu bu günüme.*

Düğün sahibi: *Oçinoğlu bitlerin, okkaluktur okkaluk.*

Oçin Mahmut: *Duydum ki düğünün var, geturdum kavurmaluk.*

Düğün sahibi: *Oçinoğlu bitlendun, bitleri haşlasana.*

Oçin Mahmut: *Anangilen yatmıştım, suleri haşlasana.*

Şemik İsmail
Foto: M. Emin Şen arşivi

1949 yılında Şemik Harun Ağa'nın Elevit'ten ailesiyle birlikte temelli göç etmesi, kalan ailelerde derin bir hüznü yaratmış, adeta Elevit'in tadı tuzu kaçmıştır. Çığ felaketleri Elevit'te kalan diğer aileleri de göçe mecbur bırakmıştır. Elevit'in en yaşlısı olan Oçin Mahmut, doksana yaklaşan yaşı sebebiyle de böyle bir göçe kalkışmayı asla kabul etmemiş, üstelik Şemik Harun Ağa'nın, Ladik'te yana döne Elevit'i aradığını işitmiştir ki bu yüzden katiyen göçe kalkışmak istememiştir. Yine de baskılara daha fazla boyun eğemeyen

Oçin Mahmut göçü kabul etmiş, koca Elevit bir aya kadar hazırlanmış ve 1959 senesinde Erzurum'a göçe yürümüştür.

Oçin Mahmut'un oğlu İbrahim, Şirnaloğlu Ahmet'in oğlu Mehmet, Gencaloğlu Mustafa ve bu ailelere mensup birkaç kadın hayvanlarla birlikte yüz yıllardır kullanılan tarihi patika yolları takip ederek Kaçkar Dağlarını aşmış ve Aziziye ilçesinin Bizdiganz (Eşkinkaya) köyüne ulaşmışlardır. Bu köy sakinleri ekseri Rize'den göç eden köylülerden oluşuyordu ve Şirnallardan birinin kızı da

bu köye evlidir. Hayvanlarla bu köye ulaşan kabile, diğer grup Erzurum merkezde belli bir düzen oturtana kadar beş altı ay boyunca burada kalmışlardı. Oçin Mahmut'un, Gencaloğlu Dursun Ali'nin, Oçin İsmail'in, Şirnaloğlu Ali Rıza'nın ve çocukluğun da içinde olduğu kalabalık diğer kabileyse araçla Trabzon'a gitmiş, oradan da Erzurum'a intikal etmiştir. Erzurum merkezde belirli bir düzen oturtulunca bir ay sonra Eşkinkaya köyünde bekleyenler de gruba dahil olmuşlardır. Böylece Elevit'in tüm yerlileri köylerini terk etmiştir. Bu yerli ailelerden Şirnallardan Prof..Dr.Mustafa Parlar ve yüksek mühendis Selahattin Genç gibi mühim şahsiyetler yetişmiştir.

1950'den sonra Elevit kış aylarında tamamen boşalmış, sadece yaz aylarında kullanılan bir yayla haline gelmiştir. Aşağı köylüler¹³ halen daha yaz aylarında Elevit'e gelip burayı şenlendirmektedir. İçlerinde pek azı yaylacılık mahiyetinde gelmektedir, büyük çoğunluğu istirahat için Elevit'e çıkmaktadır. Yine de Elevit "Yaylaköy" adıyla günümüzde köy statüsünde olup, muhtarı Mollaveyisli Naci Aydın'dır. Elevit'in güzelliği, kültürü ve yerli ailelerin göç etmesiyle birlikte düştüğü durumu hakkında şair Şükrü Duman'ın çok güzel bir destanı vardır:

¹³ Elevitliler Çat'tan aşağıda olan köylere genel olarak Öлке, halkına da Ökeliler derlerdi.

ELEVİT DESTANI

Eksik olmaz kara duman dağından
Çiçeğin çimenin hoştur Elevit
Dört ay yazın lezzetinden doyulmaz
Sekiz ayın bütün kıstır Elevit

Çok güzeldir eğriliğin, çamlığın
Arkan yalçın kaya taştır Elevit
Yiyenler memnundur senin yağından
Yaylalar içinde baştır Elevit

Birçoğuna göre Ayder'e benzer
Şükrü Duman der ki Muş'tur Elevit
Gelir ot biçimi Ağustos ayı
Bir de o zamanlar hoştur Elevit.

Derelerin, ırmakların, göllerin
Yağmur yağar, hemen yürür sellerin
Ovitlerde açar beyaz güllerin
Kışın her tarafın hoştur Elevit

Senin hani Kortag denen yerin var
Köprü ayağında keçi perin var
Köyün karşısında bir de Ser'in var
Bilmem ki tarihin kaçtır Elevit.

Ovagma Irmağı, yıldız maduni
Sorup öğrenmişim birçok adini
Yaylada duranlar bilir taduni
En nihayet sonun boştur Elevit

Çamlığın yanında ne güzel durmuş
Güzel yapıların çok ömür sürmüş
O akşam güneşin bana da sarmış
Şairliğim sana eştir Elevit

Hevritel, Sütmiyel, Şortanın Başı
Dünyayı seyreder Çevigun Taşı
Hakikat hoş olur akşam güneşi
Akıbetin sonun boştur Elevit.

Elevit'te kaldı Ali'yle Mehmet
Onlar da ot biçip çekmezler zahmet
Koca Elevit'in ruhuna rahmet
Hırsızlar yatağı oldun Elevit.

Gocgut, Uzunoluk, hey gidi Kortak
Sanki Yaradan'la olmuşum ortak
Kilise Sırtı'ndan Tafteni'ye bak
Ora gibi yalnız kaldın Elevit.

Gencal Mehmet Hakk'a tutmuş yüzünü
Şemik gidince kaybetti izini
Artık Elevit'in görme yüzünü
Ancak açık liman oldu Elevit

Oçin Mahmut tutar taşaklarını
Hep yediler arpa başaklarını
Korucu tuttular uşaklarını
Gene hayvan ile doldu Elevit

Dursun Ali katırını tanımaz
Korkusundan Atina'ya inemez
Bir haftada Elevit'e dönemez
Hakikaten yüzün soldu Elevit..

Şükrü Duman

(Bu araştırma makalesinin hazırlanmasında Oçinoğlu ve Şirnalıoğlu ailelerinin ortak torunu olan Esma GÜLER Hanımefendi'nin mühim katkıları olmuştur. Ayrıca Muhammet Emin Şen, Faik Kuyumcuoğlu ve Cavit Şentürk'e de teşekkür ederim.)

Hazırlayan:

Faik Okan Atakcan

İlk Gurbet: RUSYA ve oradaki işletmeler

Bosikoğulları

Geçmişte Çarlık Rusya'sının birçok şehrinde bugünkü Beyaz Rusya, Gürcistan, Estonya, Letonya, Litvanya, Moldova, Polonya, Rusya, Ukrayna gibi ülkelerde çeşitli isimler adı altında çoğunlukla pastacılık, fırıncılık ve de otelcilik faaliyetinde bulunan Hemşinliler, günümüzde de Türkiye'nin birçok şehrinde farklı isimlerle pastacılık ve fırıncılık faaliyetlerine başarı ile devam etmektedirler. Bunlardan Denizatı, Pasifik, Milka, Flamingo, Ançera, Peleki, Petek gibi sıra dışı ve yöre ile ilgili isimler yanında, İslamoğ-

lu, Mahmutoğlu, Sirt, Reyhan gibi işletmenin hangi aileye ait olduğunu gösterir pastane adları aklı ilk gelen bazı işletme adlarıdır. İşte tam da bu noktada bir soru gündeme gelmektedir. Acaba Çarlık Rusyası'ndaki fırın ve pastane adları nelerdi? İşletme sahipleri işletmelerinde hangi adları kullanmayı tercih ediyorlardı? Şimdi, yurtdışı gurbette ticari faaliyette bulunmuş ve bugüne kadar ki araştırmalar doğrultusunda fırın / pastane ve otel adı tespit edilebilmiş olan ailelere yer verelim.

Çamlıhemşin ilçesinin Sirt Mahallesi'nden (Sirt Köyü) olan ailenin bugünkü soyadları Alemdar'dır. Ailenin Rusya gurbetçilerinden Bosikoğlu Nazım, bugünkü Ukrayna sınırlarında bulunan ve Rusça'da Rovno, Ukraynaca'da Rivne olarak ifade edilen şehirdeki Angora yani Ankara Pastanesi ve Fırını adı altında 1931 yıllarında ticari faaliyette bulunmuştur.

Bosikoğlu Nazım'ın Angora (Ankara) Pastanesi ve Fırını'ndan 1931 yılına ait bir görünüm.

Çolakogluları & Fazlıogluları

Çamlıhemşin ilçesinin Yukarı Şimşirli (Kısmanmaliver) Köyü'nden olan Çolakoglu ailesinin bugünkü soyadları Çolak olup, Fazlıoglu ailesi ise Çamlıhemşin ilçesinin Aşağı Çamlıca Mahallesi'nden (Vice-i Saufla Köyü) olup aile üyelerinin bugünkü soyadları Arol ve Erol'dur. Ailenin yurtdışı gurbetçilerinden Hamdi Çolak tarafından 25 Nisan 1934 tarihinde Mustafa Kemal Atatürk'e hitaben gönderilmiş olan ve Mesut Çolak tarafından ulaştırılan mektuptaki bilgiler ile Fazlıoglu ailesinden Varşova'da yaşayan Yakup Erol'un elindeki fotoğraflar her iki ailenin Krakov şehri Florianskiej Sokağı'ndaki Türk Pastanesi adı altında ticari faaliyette bulunmuş olduklarını ortaya koymaktadır.

Çolakogluları & Ofluogluları & Şiniforoğluları

Üç ailenin ortak özelliği bugünkü Beyaz Rusya'nın başkenti Minsk şehrinde ticari faaliyette bulunmuş olmalarıdır. Bu ailelerden Ofluoglu ailesi Çamlıhemşin ilçesinin Yukarı Vice (Vice-i Ulya) Köyü'nden olup, aile üyelerinin bugünkü soyadı Kuluhan, Ofllu, Ofluoglu ve Vural'dır. Şiniforoğlu ailesi Çamlıhemşin ilçesinin Sirt Mahallesi'nden (Sirt Köyü) olup aile üyelerinin bugünkü soyadı Şen ve Dalgıç'tır. Minsk şehrindeki İstanbul Pastanesi ve Fırını'nın tabelasında ismi H. Çolakov olarak ismi geçen kişinin ise hangi köyden olduğu tespit edilememiştir. Nitekim ilgili aile lakabına Çamlıhemşin ilçesinin Yukarı Şimşirli (Kısmanmaliver) ve Yolkiy (Küşüve) köylerinde rastlanmaktadır. Yolkiy (Küşüve) Köyü Tuma-

noğlu ailesinden İdris Duman, Çolakoglu ailesinden olup Ankara Samanpazarı'nda pastanesi (Karadeniz Pastanesi) olan Halit Ağa'nın Rusya gurbetçilerinden olduğunu belirtmiştir. Bu doğrultuda ilgili kişinin Yolkiy (Küşüve) Köyü'nden de olabileceği ihtimal dahilindedir. Minsk şehrinin Zaharevskaya Caddesi'ndeki Konstantynopolska (İstanbul) Fırını ve Pastanesi'ni işletmiş olan bu üç aileden Çolakoglu ailesinden H. Çolak'ın ve Ofluoglu ailesinden Hüseyin Ahmet Efendi'nin pastane tabelasındaki yazıdan bu pastaneyi ortaklaşa olarak işletmiş oldukları anlaşılmaktadır. Aynı pastaneye ait bir başka kartpostaldeki tabelada ise bu pastanenin, ismi tam olarak tespit edilemeyen Sirt Mahallesi'nden (Sirt Köyü) Şiniforoğlu H. M. tarafından işletilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Krakov'daki Türk Pastanesi önündeki Hemşinliler

Fotoğraftaki İstanbul Fırını ve Pastanesi'nin tabelasından ilgili yerin Ofluoğlu ve Çolakoğlu aileleri tarafından işletilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

İstanbul Fırını ve Pastanesi tabelasının yakından görünümü. Tabelada A. (Ahmet), G. (Hüseyin) Ofli ve H. Çolakov isimlerine tuğra ve Ayyıldız figürleriyle birlikte yer verilmiştir.

Fotoğraftaki İstanbul Fırını ve Pastanesi'nin tabelasından ilgili yerin bir dönem Şiniforoğlu ailesi tarafından işletilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

K Ü S Ü V E

ProfesyonelSen
aral

project | art | creative | mice

gurbet hikayeleri

Firiloğulları

Çamlıhemsin ilçesinin Ülkü (Mollaveys) Köyü'nden olan ailenin bugünkü soyadları Gülseven'dir. Ailenin Rusya gurbetçilerinden olan Kasım Efendi'nin Ukrayna'nın Dnipropetrovsk (Ekaterinoslav) şeh-

rinde ticari faaliyette bulunmuş burada Şevçenka / Şevçenko Sokağı 36 numarada günümüzde Prihodko Evi olarak ismi geçen binada Simferepol Oteli'ni işletmiştir. Aile üyelerinden Tülay Gülseven babaannesinden Firilov adlı bir fırının da bu şehirde

bulunduğunu duymuş olduğunu belirtmiştir. Nitekim 1913 yılında Dnipropetrovsk şehrinde ticari faaliyette bulunanlar ile ilgili bir kitaptaki pastaneler başlığı altında aileye ait bir pastanenin kaydına yer verilmiştir.

Firiloğlu Kasım Efendi'nin bir zamanlar Dnipropetrovsk şehrinde işletmiş olduğu otelin bulunduğu binadan görünüm.

Firiloğlu Kasım Efendi'nin bir zamanlar Dnipropetrovsk şehrinde işletmiş olduğu otelin bulunduğu binadan görünüm.

Gülapoğluları

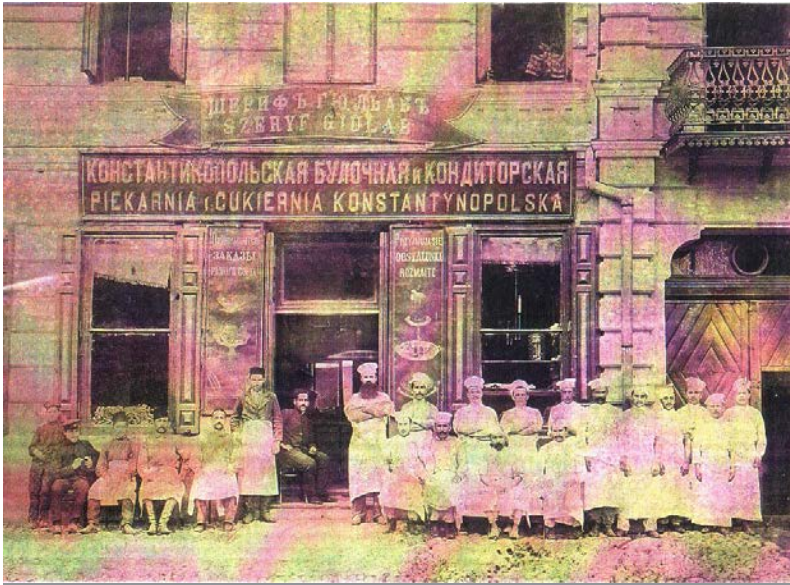
Çamlıhemşin ilçesinin Ortan Köyü'nde ve Konaklar Mahallesi'nde (Çelina mevki) bulunan ailenin bugünkü soyadları Atakcan, Gülay, Güler, Güllap, Gülaboğlu, Gülapoğlu, Güllapoğlu, Gültan, Ortan ve Yamantürk'tür. Ortan Köyü Gülapoğlu ailesi Mollalar kolundan

Şerif Ağa'nın çalışanlar ile birlikte bugünkü Polonya topraklarında bulunan Suwalki şehrinde işletmiş olduğu Pilsudskiego Sokağı'ndaki dükkânın önünde 1898 yılında çektiği fotoğrafındaki tabelada da Rusça ve Lehçe dillerinde İstanbul (Konstantynopolska) Fırını ve Pastanesi yazmaktadır. Bu pastanenin bulunduğu bina bu-

gün de ayakta durmakta, ilgili yer kitapçı dükkânı olarak faaliyetine devam etmektedir.

Suwalki şehrinde yaşayan Türkolog Yasemin Anastazja Çetiner 17 Mart 2006 tarihinde göndermiş olduğu bir mektupta ise Suwalki şehrinde yaşamakta olan 86 yaşındaki Aleksander Pietraszewski ile görüşüğünü onun Kosciuszki Sokağı'ndaki "Gülap Pastanesi"ni hatırladığını belirtmiştir. Nitekim Polonya'daki Türkler ile ilgili araştırmalarda bulunan Andrej Kapron'un vermiş olduğu bilgilere göre I. Dünya Savaşı sonrasındaki dönemde bu şehirde ticari faaliyette bulunan bir grup Hemşinlinin isimleri geçmektedir.

Ailemizden Atilla Güler aracılığıyla edinilen bir kartpostalın ise Konaklar Mahallesi (Makrevi Köyü) Çelina mevkiindeki Gülapoğlu ailesi ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Kartpostalındaki bilgilerden ilgili pastanenin adının Kemer ve sahibinin Yu. İ. Gülapoğlu'na ait olduğu ve Kırım'ın Aluşta şehrinde bulunduğu ve kartpostalın Suwalki şehrindeki Gülapoğlu Şerif Ağa'ya gönderilmiş olduğu tespit edilmiştir. Nitekim Gülapoğlu ailesi Koçiler kolundan Mustafa Gülay Gülapoğlu Yusuf ile İbrahim'in Kırım'da ortak pastane işlettiklerini belirtmiştir. Muhtemelen bu pastane de bu kişilere ait olmalıdır.

Gülapoğlu Şerif Ağa'ya ait İstanbul Fırını ve Pastanesi'nin fotoğrafı

Kırım'ın Aluşta şehrindeki Kemer Pastanesi'nin bir fotoğrafı. Pastane tabelasında Yu. İ (Yusuf İbrahim) Kulabova ismine verilmiştir.

Odabaşoğulları & Pirimoğulları & Reyhanoğulları

Odabaşoğlu ailesi Çamlıhemşin ilçesinin Yukarı Şimşirli (Kısmamaliver) Köyü'nden olup ailenin bugünkü soyadı Odabaş, Pirimoğlu ailesi Pazar'ın (Atina) Ortayol (Meleskur) Köyü'nden olup ailenin bugünkü soyadı Pirim, Reyhanoğlu ailesi ise Çamlıhemşin ilçesinin Yukarı Vice (Vice-i Ulya) Köyü'nden olup aile üyelerinin bugünkü soyadları Reyhan'dır. Bu üç aile ile ilgili bilgiler tümüyle ele alındığında eldeki belgelerden bu ailelerin gerek I. Dünya

ya Savaşı'nda gerekse I. Dünya Savaşı sonrasında Polonya'nın Varşova şehrinde ortaklaşa ticari faaliyette bulundukları tespit edilmiştir. Nitekim 6 Kasım 1915 tarihinde Odabaşoğlu Süleyman'ın oğlu Mehmet ve Reyhanoğlu Hüseyin Hüsnü, Varşova'nın Marszalkowska Caddesi 107 numarada bulunan dükkâna I. Dünya Savaşı nedeniyle Rus Hükümetince el konulduğunu ve zararlarının karşılanması isteğini belirten bir dilekçeyi Osmanlı hükümetine vermişlerdir. 1938 - 1939 Varşova telefon defterinde pas-

taneler ve kahvehaneler başlığı altında ise yine aynı adres ile ilgili olarak Bosfor (Boğaz) adlı işletmenin ismine yer verilmiştir. Bosfor adlı işletmenin ismine yine aynı defterde Nowy Swiat Caddesi'nde de rastlanmaktadır ve ilgili işletmenin Pirimoğlu Mustafa Efendi tarafından işletilmiş olduğu belirtilmektedir. Tüm bu bilgilerden bu işletmenin hem I. Dünya Savaşı (1914 - 1918) öncesindeki dönemde hem de II. Dünya Savaşı (1939 - 1945) yıllarında işletilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Bos

5 85 69 „Bosfor“, Pirim-Zade Mustafa, cukiernia i piekarnia, Marszałkowska 107
2 39 68 „ filia, N.-Świat 37

1938 - 1939 Varşova telefon defterinin 86. sayfasında Marszałkowska Caddesi 107 ve Nowy Swiat Caddesi 37 numaralı adreslerde Bosfor (Boğaz) Pastanesi ve Fırını'nın Pirimoğlu Mustafa Efendi tarafından işletilmiş olduğu belirtilmektedir.

173 „Bosfor“, Marszałkowska 107

1938 - 1939 Varşova telefon defterinin 37. sayfasındaki pastaneler ve kahvehaneler başlığı altında Marszałkowska Caddesi'ndeki Bosfor (Boğaz) Pastanesi ve Fırını'na yer verilmiştir.

6 Kasım 1915 tarihinde Odabaşoğlu Süleyman'ın oğlu Mehmet ve Reyhanoğlu Hüseyin Hüsnü tarafından Osmanlı Hükümetine verilen dilekçeden görünüm.

Tarakçıoğulları

Çamlıhemşin ilçesinin Konaklar Mahallesi'nden (Makrevi Köyü) olan ailenin bugünkü soyadları Tarakçı'dır. Ailenin Ankara'da işletmekte olduğu pastanelerden birisi olan Funda Pastanesi'nin internet sitesindeki bilgilerde aileden İsmail, Yunus, Tefik ve Mehmet Ali Tarakçı kardeşlerin bugünkü yakın döneme kadar Ukrayna, bugünkü Rusya topraklarındaki Yalta şehrinde Vatan ve Dilber adlı işletmelerin sahibi oldukları belirtilmiştir.

İşletme adlarının aile aile ele alındığı üst kısımdaki tüm bu

bilgiler doğrultusunda günümüze kadar ortaya çıkan belge, kartpostal ve fotoğraflardan işletme adlarının Angora (Ankara), Bosfor (Boğaz), Dilber, Firilov, Simferepol, Konstantynopolska (İstanbul), Turecka (Türk) ve Vatan olduğu tespit edilebilmiştir. Bunun yanında gerek kayıtlarda gerekse fotoğraflarda işletme adı yine Konstantynopolska (İstanbul) veya Turecka (Türk) olarak karşılaşılan ancak hangi aile ile ilgili olduğu veya ilgili işletmenin bölgedeki bir aile tarafından işletilip işletilmediği tespit edilemeyen kimi kayıtlara da rastlanmıştır. Yine yapılan araştırmalar sonu-

cunda yurtdışı gurbette ticari faaliyette bulunulan binanın veya ilgili işletmenin hangi aileye ait olduğu tespit edilip işletmenin adının tespit edilemediği kimi durumlarla da karşılaşmıştır.

İşletme adlarının bulunduğu bölümlerde dikkat çeken bir nokta, bu bölümlerde Ayyıldız işaretlerine sıklıkla rastlanmasıdır. Nitekim Ayyıldız işareti ne Bosikoğlu Nazım'ın Rivne şehrindeki Angora (Ankara) Pastanesi'nde, Çolakoğlu, Ofloğlu, Şiniforoğlu ailesi tarafından Minsk şehrinde işletilen Konstantynopolska (İstanbul) Fırını ve Pastanesi'nde, Gülapoğlu ailesinin Aluşta şehrin-

Tarakçıoğlu ailesinin bir zamanlar Yalta şehrinde işletmiş olduğu pastaneden bir görünüm.

gurbet hikayeleri

deki Kemer Pastanesi'nde rastlanmaktadır. İşletme tabelalarında rastlanılan bir diğer motif de tuğra motifidir. Nitekim bu motife de yine Minsk'teki Kons-

tantynopolska (İstanbul) Fırını ve Pastanesi'nde rastlanmaktadır. İşletme tabelalarında dikkat çeken bir diğer nokta kimi işletme sahiplerinin isimlerine

Rusça olarak yer verilmiş olmasıdır. Çolakov, Firilov, Kulabov bu duruma birkaç örnek oluşturmaktadır.

Tarakçıoğlu ailesinin bir zamanlar Yalta şehrinde işletmiş olduğu pastaneden bir görünüm.

„Константинопольская“ Дмитр.
6. Прорѣзн. 24, М.-Владим.
36. дорож. 2. Думск. пл.
2. Фундукл. 31, Львов. 1
Глубочинк. 1, Александр. 83

İlgili kayıta 1911 yılında Kiev'de faaliyet gösteren
"Konstantynopolska (İstanbul) Pastanesi'nin"
bulunduğu yerlerin adreslerine yer verilmiştir.

194 „Turecka“, Targowa 68

1938 - 1939 Varşova telefon defterinin 37. sayfasındaki pastaneler ve kahvehaneler başlığı altında Targowa Sokağı 68 numarada Türk Fırını ve Pastanesi adlı işletmeye yer verilmiş olup, ilgili işletmenin bölge ile bağlantılı olup olmadığı tespit edilememiştir.

Polonya'daki Türkler ile ilgili olarak araştırma yapan Andrej Kapron'un tespit etmiş olduğu bilgilere göre 1932 - 1936 yılları arasında Çamlıhemşin ilçesinin Mikrun Kavak Köyü'nden Bozacıoğlu Hasan, Konaklar Mahallesi (Makrevis Köyü) Gülapoğlu ailesi Selimler kolundan Halil Efendi ve Topluca (Sano) Köyü'nden olduğu tahmin edilen Aydınöğlu, Badoğlu, Çedoğlu, Kestioğlu ve yine aynı ilçeden olduğu düşünülen Reyhanoğlu, Seydioğlu, Uzunlioğlu gibi aileler Polonya'nın Lublin şehrinde ticari faaliyette bulunmuşlardır. 1938 yılına ait bu fotoğraf Lublin şehri Świśtoduska Sokağı 10 adresindeki Türk Fırını ve Pastanesi'ne ait bir fotoğraftır.

10 13 97 Piekarnia i Cukiernia Turecka, Targowa 68

1938 - 1939 Varşova telefon defterinde ismi geçen kişilerin soyadlarına göre indekslenmiş bölümündeki 306 / 256. sayfasında Türk Fırını ve Pastanesi'ne ait bir başka kayda yer verilmiştir.

Hazırlayan:

İshak Güven Güvelioğlu

Bu makalede Osmanlı döneminde yaşamış olup eser yazan Hemşinliler ve eserleri hakkında kısa bilgiler verilecektir. Hakkında bilgi verilecek Hemşinliler 6 kişi, yazdıkları eserlerin sayısı 17'dir. Bunlardan 15 tanesi yazma, 2 tanesi matbudur. Yazma eserlerden biri ve matbu eserlerden ikisi şiir kitabıdır. Eser yazmış bu Hemşinlilerden biyografisi bilinenler olduğu gibi kitaplarının adı ve muhtevassından başka hakkında bilgi olmayanlar da vardır. Genel olarak bunlardan birisi (Derecioglu Mustafa) hariç diğerleri meslek olarak din adamıdır. Bu kısa açıklamadan sonra derlediğimiz Hemşinli müellifler ve eserleri hakkında bilgiler şöyledir.

Abdullah Efendi

Osmanlı döneminde yaşayan ve tahsilini tamamlayıp yaşadığı devrin önemli din alimlerinden biri olarak İstanbul medreselerinde hocalık yapan Hemşinli ulemanın en eskilerinden biri Abdullah Efendi'dir. Kaynaklarda doğum tarihi ve Hemşin'in hangi köyünden olduğuna dair bir bilgi olmamakla birlikte 1914 yılında yayınlanan Osmanlı Müellifleri adlı eserin birinci cildinde Arapça ilimlerin mütehassislerinden olarak adı zikredilmiş ve kaleme aldığı beş adet eser listesi verilmiştir. Yine burada verilen bilgiler arasında hicri 1190 (1776) yılında İstanbul'da vefat ettiği ifade edilmiştir. Bu kaynağa atıfta bulunan bazı araştırmacılar bu bilgileri tekrar edip durmuş-

OSMANLI DÖNEMİ HEMŞİNLİ MÜELLİFLER VE ESERLERİ

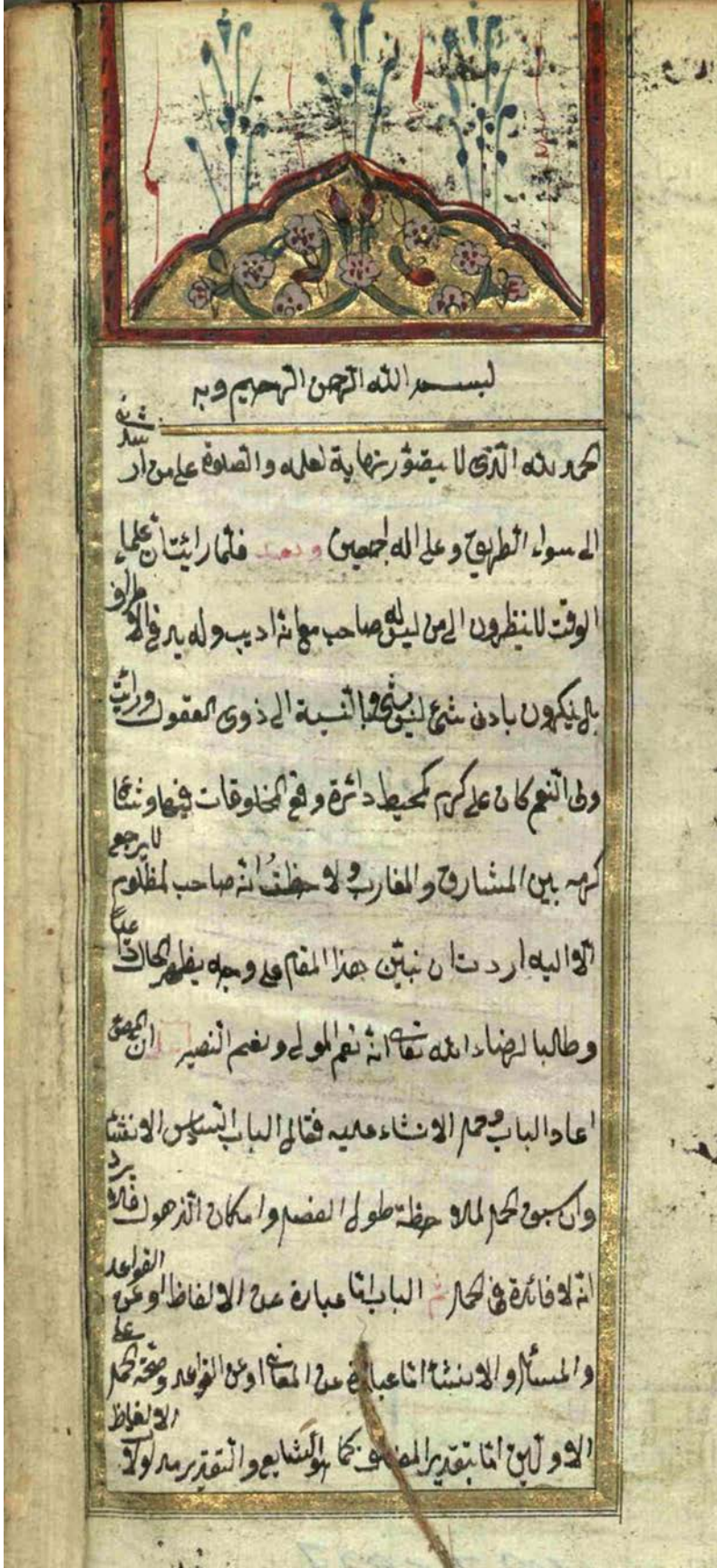
tur. Amasyalı Akifzade Abdurrahim (1763-1815) tarafından kaleme alınmış Kitâbu'l-Mecmu' Fi'l-meşhûd ve'l-Mesmu' adlı eserde, Abdullah Efendi âlim, âmil, sabırlı, aza kanaat eden Hemşinli bir zat olarak anılmıştır. Çok ders okuduğu ve ilimlerde söz sahibi olduğu belirtilmiştir.

Yaptığımız araştırma sonucu Abdullah Efendi'ye dair verilen bilgilerde bazı hatalar bulunduğu görülmüştür. Şöyle ki, Abdullah Efendi tarafından bizim tespitimize göre kitap ve risale olmak üzere 11 adet eser kaleme alınmıştır. Yazdığı eserlerin üzerinde kendi künyesini bazen Abdullah el-Hemşinî, bazen de Abdullah bin Ebubekir bin Mahmud el-Hemşinî şeklinde kaydetmiştir. Bundan anlaşıldığına göre babasının adı Ebubekir, dedesinin adı Mahmut'dur. Eserleri Arap edebiyatı, fıkıh, fıkıh usulü ve tefsir gibi derinlemesine ilmi ve o döneme göre akademik bir tarzda olduğuna göre tam manasıyla bir alim olduğunu söylemek mümkündür.

Abdullah Efendi aynı zamanda Rizeli-Hemşinli ilk Huzûr-u Humâyûn hocalarındandır. Huzûr-u Humâyûn hocalığı çok önemli bir payedir. Bu payeyi elde etmek alimler arasında önemsenen bir durumdur. Çok eski devirlerden beri tertip edilen Huzur dersler 1790 yılından itibaren tertip şekli ve usulü kanunla belirlenip bir düzene kavuşturulmuştur. Ramazan aylarında sekiz defa olmak

üzere sarayda düzenlenen bu dersler, Padişah ve Şeyhülislam tarafından da takip edildiği için Huzur-u Humâyûn dersi olarak anılırdı. Bu derslere davet edilenlerin şartlarından biri de İstanbul medreselerinden birinde hocalık yapmak olduğuna göre Abdullah Efendi de İstanbul'da tedrisatla meşgul bulunuyordu. 1782 Ramazan'ında Viranşehirli Hasan Efendi'nin mukarrirliğinde düzenlenen yedinci derse muhatap olarak iştirak etmiş, bu durum 1205 (1790) yılına kadar devam etmiştir. O halde bazı kaynaklarda verilen 1776 yılında öldüğü şeklindeki bilgi hatalıdır. Abdullah Efendi tarafından yazıldığı tespit edilen ve çeşitli kütüphane koleksiyonlarında bulunan eserler üzerindeki tarihler 1731, 1759 ve 1776 yıllarını göstermektedir. Bunların hepsi yazmadır. İlk eseri üzerinde bulunan 1731 tarihinde, asgari 25-30 yaşlarında olsa 1700 yılı başında doğmuş olması gerekir. Babası ve dedesiyle da aralarında yirmi beşer yıllık kuşak farkı olsa, dedesinin doğum tarihi 1650 yılına kadar iniyor demektir. O tarihte Hemşin coğrafyasından böyle bir alim yetiştirecek bilince ve İslamî kültüre sahip ailelerin bulunması, üzerinde durulması gereken bir husustur.

Abdullah Efendi tarafından kaleme alınan ve kütüphane koleksiyonlarında tespit ettiğimiz eserler şunlardır; Tefsîru İnnellâhe 'Alâ-küllî şey'in kadîr. 1144 (1731) tarihinde yazılmış 8 sayfalık Arapça bir şerhtir. Hâşiye alâ

Görsel 1 Hemşinli Abdullah Efendi'nin Risâle fî Beyâni İadeti Lafzî'l-Bâb adlı esrinin ilk sayfası

Muhtasari'l-Müntehâ. Üzerinde 1173 (1759) tarihi bulunan 331 varak halindeki eser, fıkıh usulü ilmine ait olup Arapça'dır.

Hâşiye alâ Haşiyet-i Muhtasari'l-Müntehâ. 1190 (1776) yılında 159 varak halinde kaleme alınmış bir eserdir.

Haşiye a'lâ Şerh-i Muhtasari'l-Müntehâ li'l-icî. Abdullah Efendi tarafından kaleme alınmış bu eserin elde bulunan tek nüshası Mustafa bin Hasan adlı bir zat tarafından 1210 (1795) yılında istinsah (kopya) edilmiştir. 239 varak halindeki eser fıkıh usulü ile ilgilidir.

Risale fî Bahsi'l-İnşa. 1190 (1776) yılında Abdullah Efendi tarafından kaleme alınmış Arap edebiyatına dair bir risaledir. 3,5 sayfalık bu risalenin sonunda "Li-Abdullah el-Hemşini rahmetullah" ifadesinden anlaşıldığına göre eldeki bu nüsha Abdullah Efendi'nin ölümünden sonra bir başkası tarafından kopya edilmiştir.

Risâle fî Beyân-i İadet-i Lafzî'l-Bâb. Abdullah Efendi tarafından kaleme alınmış bu risalenin elde bulunan tek nüshası Muhammed bin İbrahim İçkaleli tarafından kopya edilmiştir. Arapça gramer ile ilgili eser 7 sayfadır.

Şerh u Avizeti'l-Efkâr. Gramerle ilgili bir risaledir.

Risâle fî Beyân-i İsbât-i Kudretillâh-i Taalâ. Mantık sistemleri ile ilgilidir.

Haşiye alâ tefsir-i Kavlihi Taalâ Innallâhe 'alâ Küll-i Şey'in Kadîr. Talik hatla yazılı, bir risaledir.

Risâletü'l-Ferâ'iz. Miras taksimatıyla ilgili Arapça bir risaledir.

Tâlikât Kâle'l musannif Vartifa-i Şani'l-keâm fî'l-husn-i ve'l-kabul. Talik hatla yazılmış 12 sayfalık bir risaledir.

Mehmed Hulûsi Efendi

Rize'nin Çamlıhemşin ilçesi Dik Varoş (Yazlık) köyünden Timosoğlu Mehmet Arif Efendi ve Zübeyde Hanım'ın oğludur. 1871 yılında bu köyde doğmuştur. Ağabeylerinden biri yüzbaşı rütbesinde iken şehit olmuş, diğer biri de Operatör Doktor'dur. Doğuştan, sol kolu dirseğine kadardı. İsmi arşiv belgelerinde Mehmed Hulûsi Efendi, temelli olarak yerleşip mesleğini icra

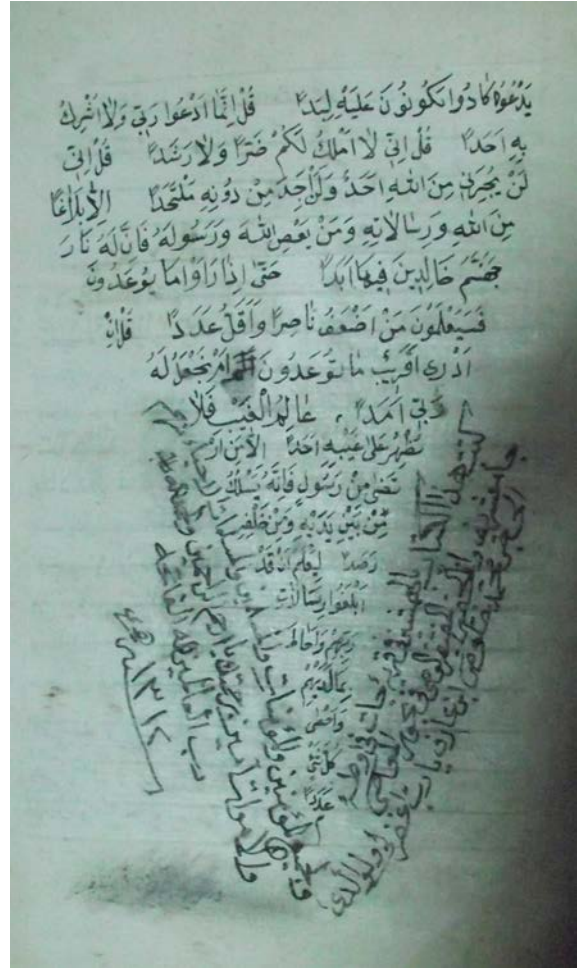
ettiği Fatsa'da Hacı Hulûsi Baba olarak anılır. Henüz delikanlılık çağında 1891'de 3 arkadaşıyla birlikte yaya olarak hacca gitmiştir. Daha sonra da 2 defa daha deve ve binekli olarak hac yaptığı bilinmektedir.

1881 yılında başladığı Atina (Pazar) rüştiyesinden 1885 yılında aliyyülâ (pekiyi) dereceyle şahadetname almıştır. Daha sonra tahsiline Pazar ilçesinin Suçatı (Apso) köyü medresesinde de-

vam etmiş ve burada Tasdikat'a kadar okumuştur. Akabinde ilim ve tahsil için seyahate çıkmış ve eğitimine Arabistan ve Türkistan'da devam etmiştir. Bu arada Afganistan, Buhara, Belh, Tataristan, Nogayistan ve Merginan gibi bölgelerde bulunduktan sonra Anadolu'ya dönüp Ordu'nun Fatsa ilçesinde Osman Paşa Medresesinde görev yapan Abdülhamid Efendi'nin ders halkasına girmiştir. Buradaki üç

Görsel 2 Mehmet Hulûsi Efendi ve eşinin kabirleri

Divan-ı Hulusi'nin ilk sayfası ile Çat Köyü Camisi'nde yazılmış Kitab-i Efsun'un son sayfası

senelik tahsiliyle birlikte ilim yolculuğu ve tahsil hayatını tamamlamış, 1902-1903'te hocasından icazet almıştır. Başlangıçta Tıp eğitimi almaya başladığı ve sol kolundaki sakatlık nedeniyle bu eğitimi 2 yıllık iken bıraktığı söylenmektedir.

Türkçe'nin yanı sıra Arapça, Farsça, Lazca ve Rusça bilen Mehmed Hulusi Efendi, ilk defa 1915 tarihinde 100 kuruş maaş ile mezun olduğu Fatsa Medresesi hocalığına tayin edilmiştir.

Hac için bulunduğu Medine-i Münevvere'de Harem-i Şerif imamı ve Kadirî şeyhi Muhammed Rauf Tahir Efendi'ye intisap ederek ondan hilafet almıştır.

Fatsa'da tahsil yaparken bölge

insanları tarafından çok sevilen Mehmed Hulusi Efendi'ye Fatsalılar orada kalması için ısrarcı olmuş, o ise “ben burada ne yaparım” diye tereddütte iken sevenleri yörelin itibarlı kişilerinden Hacı Kibar Ağa'ya gidip Hulusi Efendi'nin Fatsa'da kalması ve oraya yerleştirmesi için aracı olmasını rica etmişlerdir. Hacı Kibar Ağa da onu yanına davet etmiş ve görüştüklerinde Hulusi Efendi'yi beğendiğinden “Torunum sen burada kal” diye ricada bulunmuştur. Bunun üzerine Hulusi Efendi Fatsa'ya yerleşmiştir.

Saptığı seyahatler ve eğitimleri esnasında topladığı eserlerden oluşan zengin bir kütüphanesi

bulunmaktaydı. Çok sayıda yazmayı da ihtiva eden bu kütüphanesi için çocuklarına, “herkes çocuklarına miras olarak mal mülk bırakır, ben de kitaplarımı bırakıyorum” demiştir. Buna rağmen zaman içinde bu eserlerden çok büyük bir kısmı ihmal ve bilinçsizlik nedeniyle kaybolmuştur.

Mehmed Hulusi Efendi Fatsa eşrafından Hacı Kibar Ağa'nın torunu Fahriye Hatun'la evlenmiş ve bu evlilikten Zübeyde, Zehra ve Leyla adlarında 3 kız çocuğu doğmuştur. Soyadı kanunu çıktığında kendisine “Baba” soyadı verilmesi teklif edilince “benim için bu soyad olur ama kızlarım için uygun olmaz” diyerek kabul etmemiştir. Bunun üzerine

“Eren” soyadının verilmesi teklif edilmiştir. Bu sefer de ben henüz ermiş değilim diyerek kabul etmemiş ve sonuçta “Erer” soyadında karar kılınmıştır.

Kısa bir rahatsızlıktan sonra 1936 yılında vefat eden Hacı Hulûsi Baba, Orta Büyük Camii bitişiğinde Fatsa Şehir Mezarlığında defnedilmiştir. Daha sonra bu mezarlık kaldırılınca naaşı sevenleri tarafından İslamdağ Mahallesi Kibarağa aile kabristanına nakledilmiştir. Eşiyle beraber yan yana olan mezarların baş tarafında mermer bir tabelada şöyle bir metin yer almaktadır.

Ulemadan Nakşibendi, Kadiri, Fatsa Eski Müftüsü Hacı Hulûsi Baba, Tekke Camii eski imamı, Fatsa eski Sorgu Hakimi, şair, yazar, tacir Hacı Hulûsi Baba ve eşi burada yatıyor. Mevlâ Rahmet eylesin.

Hacı Hulûsi Efendi'ye nisbetle Fatsa'nın Sakarya Mahallesi bir caddeye “Hacı Hulûsi Baba Caddesi” adı verilmiştir.

Hulusi Baba'nın basılmamış iki adet eseri vardır. Bunlardan biri Divân-i Hulûsi adıyla kale alınmış 214 sayfalık bir eserdir. Gayet güzel bir hatla 1913 yılında kaleme alınan divan, dini ve tasavvufi şiirlerden oluşmaktadır. İkinci eseri de yine kendi el yazısıyla kaleme alınmış Kitâb-ı Efsûn'dur. Dualar, salavatlar, bazı ayet ve surelerin sırları ve faziletlerinden bahseden eserin sonuna koyduğu notta bu eseri 1894 yılında Çat köyü camisinde tamamladığını söylemiştir.

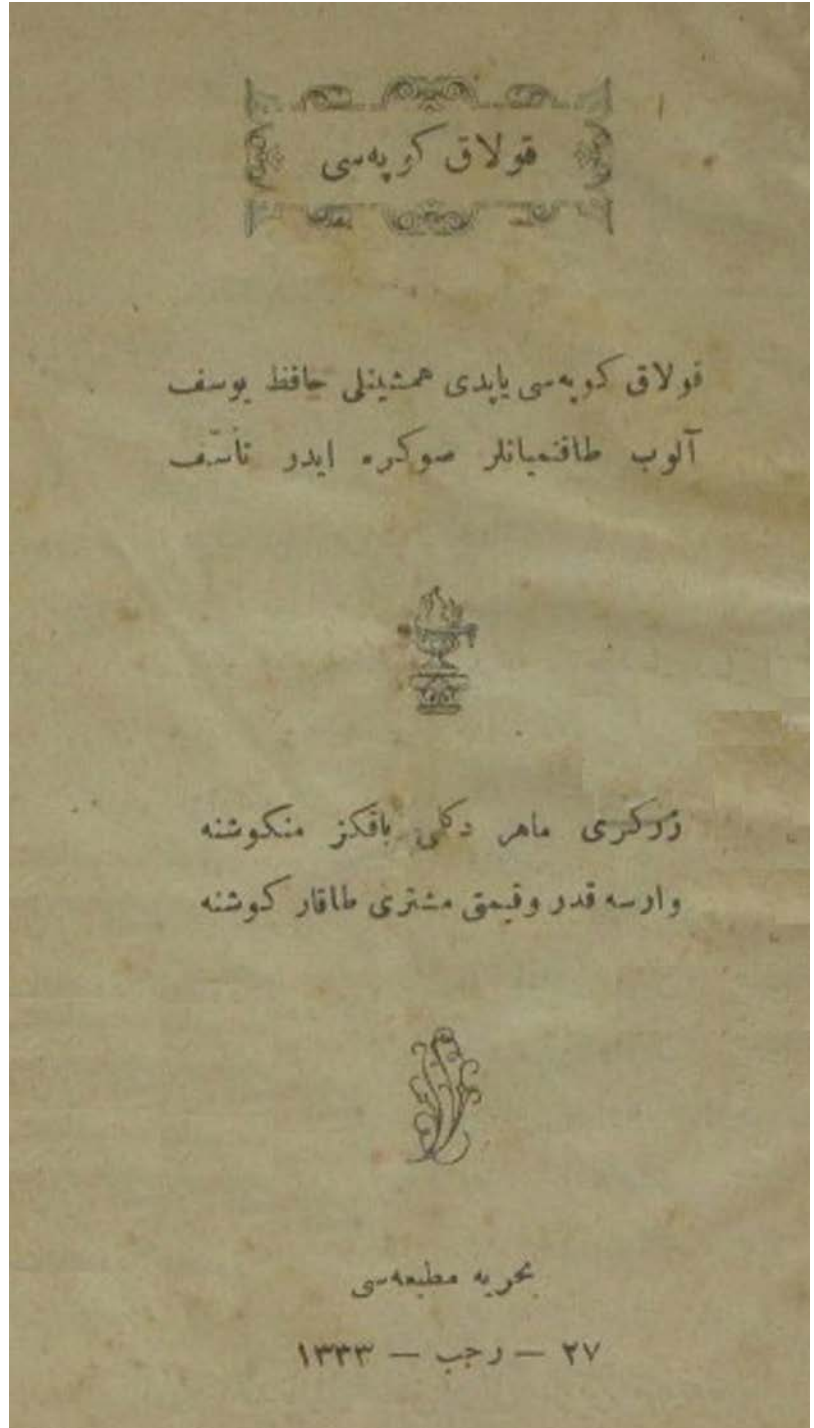
Hafız Yusuf Efendi

1850 tarihinde Hemşin'in Mollaveys köyünde doğan Hacı Hafız Yusuf Efendi'nin babası Belenoğ-

lu Mikdat'tır. İlk tahsilini köyünde yaptıktan sonra Trabzon medreselerinde okumuştur.

Askerliği gelmeden büyük biraderinin yerine askere gitti. Bahriye sınıfına ayrıldı. Terhis edildikten sonra imtihanla bahriye kâtibi oldu. Bir müddet gemilerde vazife gördükten sonra

liman kumandanlığında, bahriye hastanesi esvap emniyetinde, 1884 tarihinde Bahriye Rüştîyesi Muallimliğinde bulundu. 1898 de Rize Liman Reisi oldu. Meşrutiyetin ilanında bütün Liman Reisleri değiştiğinden Hafız Yusuf ta Bahriye beytülmal memuru

Mollaveysli Hafız Yusuf Efendi'nin Kulak Küpesi adlı şiir kitabının kapağı

olmuş ve 1910 yılında emekliye çıkmıştır. Bir ara Rize’de medrese açıp tedrisatla meşgul oldu. Daha sonra Hemşin’e döndü ve 1923’de doğduğu köyde vefat etti. Üçü kızı biri erkek dört çocuk babasıydı.

Hafız Yusuf Efendi çok kuvvetli bir kültüre sahipti. Farsçayı çok mükemmel bilirdi. Rize’de açtığı medrese feyizli olmuştur. Rizeli meşhur sahaf ve mütercim Mustafa Hulusi (Karadeniz), Hafız Yusuf Efendi’nin talebelerindendir. Nazım tekniğine vakıf olup olgun şiirleri vardır. 10 Haziran 1915 tarihinde İstanbul Bahriye matbaasında bastırıldığı 24 sayfalık Kulak Küpesi adlı bir şiir kitabı vardır. Kitabın kapağında şöyle bir beyit bulunur.

Kulak küpesi yaptı

Hemşinli Hafız Yusuf

Alıp takmayanlar sonra eder teessüf

Kitapta 20 adet şiir yer almaktadır. Giriş kısmı dahi manzumdur. Ondan sonra Gazileri, Se-fihleri Münafıkları, Ahmakları, Sarhoşları, Kumarbazları, Kumar teferruatından Tombala hakkında, Zalimleri, Müfsitleri, Hasetçileri Mütekebbirleri, Hırsızları, Müsrif olanları, Tembel olanları, Pis boğazları, Çalışanları, Parasız gezenleri beyan eder başlıklı şiirlere yer vermiştir. Daha sonra “Müfredat” başlığını verdiği şiir ve son olarak da “İbret ve Nasihat verici Laz Türküsü” başlıklı şiirle eser tamamlanmıştır.

Hafız Yusuf Efendi her şiirin sonunu o konuyla ilgili Arapça kısa bir dua ile bağlamıştır. Şiirleri gayet sade ve anlaşılır bir Türk-

çeyle söylenmiştir. Bu eser Rize Halk Eğitim Merkezi tarafından Latin alfabesine aktarılaraq 1997 yılında yayınlanmıştır. Yusuf Efendi’nin bu kitaba girmemiş başka şiirleri olduğu da bilinmektedir.

Mustafa Hilmi

Hemşin’in Çat köyünden meşhur bir şairdir. Derecioğlu diye anılır. Resmi tahsili azsa olsa da yazılardan kültürünün pek de zayıf olmadığı anlaşılmaktadır. Gençliğinde yapmış olduğu seyahatler görgüsünün gelişimine yardımcı olmuştur. Rusya’nın birçok şehirlerini gezmiş, uzun müddet Rusya’da kalmıştır. Kırım Maarif Komiserliği tarafından Bahçesaray Sanayi Matbaası’nda bastırılmış, yirmi dört büyük sayfadan ibaret Kırkambar adlı bir şiir kitabı vardır. Nazım kural ve şekillerine vakıf olan şairin duyuları sahti olmayıp derindir.

Derecioğlu Rusya’da bulunduğu sırada bir de gazete çıkarmıştır. Bu nedenle tutuklanıp uzun süre hapis yatmış, daha sonra bir yolunu bulup memleketine dönmüştür. Son yıllarını memleketinde ve tarım işleriyle uğraşarak geçirmiştir. Hemşin ve havalisinde düğünlerin neşesi olmuştur. 26-27 Aralık 1939’da meydana gelen büyük Erzincan depreminde yıkılar arasında kalarak ölmüştür.

Derecioğlu ile ilgili bilgiler Sıtkı Can tarafından 1940 yılında yayınlanan Rize Şairleri adlı eserden iktibas edilmiştir. Kırkambar adlı eseri arşiv ve kütüphanelerde bulunamamıştır.

Hemşinli İsmail bin İbrahim

18.yüzyılda yaşamış Osmanlı alimlerinden olan İsmail Efendi’nin babasının adı İbrahim’dir. Hayatı hakkında yeterli bilgi yoktur. Hicri 1178 (6 Ocak 1765) tarihinde Ayetü’l-Kürsi Şerhi adlı 70 sayfalık bir eser yazmıştır. Hattı gayet güzel olan bu eser yazma olarak Süleymaniye Kütüphanesi koleksiyonunda bulunmaktadır.

Hemşinli İsmail bin Ömer

Hayatı hakkında yeterli bilgimiz olmayan İsmail Efendi’nin babasının adı Ömer’dir. Kendisinin 1844 tarihinde tamamladığı bir Dua ve Evrad Risalesi vardır. Cep kitabı boyundaki eser 154 sayfadır. Risalede Yasin, ihlas, felak, nâs, ayetü’l-kürsi ve mülk surelerinden sonra Kur’anı Kerim’in farklı yerlerinden 7 ayet ve Rahman suresi yazılıdır. Bundan sonra Türkçe tövbe ve nebe suresi ilave edilmiştir. Daha sonra bazı sıkıntılardan emin olmak için vefk ve dualara yer verilmiştir. İsmail Efendi risalenin sonunu şu cümleyle bağlamıştır. “Vech-i tahrir-i huruf oldur ki, işbu bin iki yüz altmış senesinde Rebiülevvel’ün birinci gün tamam oldu. Gaflet olunmaya. Bu hattı sorarsan Hemşinli İsmail bin Ömer bin Yusuf bin Muhammed. Tarih 1260”.

Verilen bu tarihten anlaşıldığına göre İsmail Efendi risalesini 21 Mart 1844 tarihinde tamamlamıştır. Bunu tamamladığı tarihte asgari 25 yaşında olsa 1810’lu yıllarda doğmuş olduğu anlaşılır. Künyesini yazarken babası,

Görsel 6 Hemşinli İsmail Efendi'nin Ayetül Kürsi Şerhi adlı eserinin ilk sayfası

Görsel 7 -8 İsmail bin Ömer Efendi'nin risalesindeki künye ve tarih kısmı

dedesi ve büyük dedesinin adını da vermiştir. Bunlardan her bir kuşak arasında 25-30 sene fark olsa 1700 yılı ilk çeyreğine inilir. Bu durum o tarihte Hemşin'de-

ki dini ve ilmi bilincin seviyesi göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Hemşinli İsmail bin Ömer Efendi'nin Dua ve Evrad Risalesi

Kalkandere Soğuksu Mahallesinden Şaban Ören Arşivi'nde bulunmaktadır.

Çamlıhemşinli İlk Doktor: YUNUS VASFİ YÜCEL

Hazırlayan:

Mehmet Serdar Bekar

Hemşin yöresi yüksek dağlar ve derin vadiler üzerine kurulu bir yerleşim birimidir. Hayat şartlarının zorluğu, tarım ve hayvancılıktan elde edilen gelirin kısıtlı olması sebebiyle Hemşin insanı da diğer Doğu Karadenizliler gibi ekmeğini dışarıda aramış, eski zamanlardan beri gurbete gitmiş, ekmeğini orada kazanmıştır. Ticaret ve zanaat yöre insanının en büyük gelir kaynağı olmuşsa da sırf ticaretin geliriyle yetinmeyerek okumaya, ilme önem vermiş, imkânı olanlar, çeşitli mekteplerde okuyup meslek sahibi olarak kendilerini yetiştirmişlerdir. İçlerinden din ve devlet adamları, milletvekilleri, askerler, kaymakamlar, hakimler, savcılar ve

doktorlar yetiştirmişlerdir. Bunlardan birisi de Yunus Vasfi Yücel'dir.

Yunus Vasfi Yücel, hicri 1294 miladi 1877 senesinde Hemşin nahiyesinde doğdu. Babası Makrevis köyünden, Hacı Ali oğullarından (Hacallar'dan) Mehmet Efendidir. Yunus Vasfi'nin Musa Kazım, Halil ve Abdullah adlı üç erkek ve Ayşe adlı bir kız kardeşi vardır. 8 Şubat 1891 senesinde dört erkek kardeş mahkemeye başvurusu ile babaları Mehmet Efendi'nin öldüğünü ve kendilerinin de amcaoğulları Hüseyin, Ali ve Mustafa efendiler ile ortak olan mal ve mülklerinden, babalarından kalan hisselerini ayırmak istediklerini bu iş içinde (muhtemelen en büyük) kardeşle-

ri olan Musa Kazım Efendi'yi vekil tayin ettiklerini bildiren bir ilam alırlar¹. Yunus Vasfi, benzer bir ilamı sekiz sene sonra 6 Ekim 1899'da bir kez daha alacak bu sefer kendisi babasından kalan mal ve mülkte olan hissesini diğer kardeşlerinden ayırıp vekil harçlığına da Hacı Alizada Mustafa Ağa'yı tayin ettiğini ilam edecektir².

Yunus Vasfi'nin İstanbul'a hangi yolla gittiğini, kimden maddi destek gördüğünü ve nerede ikamet ettiğini bilmesek de ilkokulu İstanbul'da okuduğunu biliyoruz. İlkokuldan sonra, 31 Ağustos 1893 tarihinde, Mehmet Akif Ersoy'un da mezun olduğu Fatih Merkez Rüştiyesinden (Fatih merkez ortaokulu)³ ve 13 Eylül 1897 tarihinde de alıyyülâlâ (en üstün) dereceyle Dersaadet İdadi-i Mülkisi'nden (bugünkü Vefa Lisesi) mezun olduktan sonra Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye'ye yani bugünkü Tıp Fakültesi'ne girdi. 19 Ağustos 1319/1 Eylül 1903 tarihinde Tıbbiye'yi bitirerek doktor çıktı. Diploma numarası 679'dur. Tıbbiye'yi ikincilikle bitirmek gibi bir başarı elde ettiği için "Gümüş Maarif Madalyası" ile ödüllendirildi. Memuriyet sicil dosyasındaki bilgiye göre Türkçe ve Fransızca konuşur, okur ve yazardı.

Bunun yanında Arapça, Farsça ve Ermeniceye de aşina idi⁴.

Yunus Vasfi, Tıbbiyeden mezuniyet derecesinin verdiği imkânla zorunlu hizmetinin istediği mıntıkada olması için başvurdu. Kendi eliyle 25 Haziran 1903'te verdiği dilekçede, mektebi birincilikle bitirdiği için memleketi olan Hemşin'in bağlı olduğu Atina⁵ kazasının belediye tabipliğine tayin edilmek istediğini bildirdi lakin o vazife açık olmadığı için kendisinin oraya tayin edilme isteği kabul edilmedi⁶. Mamafih, kardeşinin torunlarından aldığımız bilgiye göre bir müddet Atina hükümet tabipliğinde bulunmuştur. Bu vesileyle Hemşin köylerinde sıhhi hizmet de vermiş, hatta bu konuda kardeşinin oğlu Hasan ona yardımcı da olmuştur. Lakin yöre sakinlerinin Kanlı Boğaz olarak bildiği ve birkaç köyü bir birine bağlayan bir geçitte eşkiya tarafından soyulunca görevi bırakmıştır.

31 Ekim 1903 tarihinde 600 kuruş memuriyet maaşı ile Sivas vilayetine bağlı Hamidiye⁷ kazası belediye tababetine tayin edildi. 14 Şubat 1904'te 1000 kuruş maaş ve aylık 500 kuruş ilaç bedeli ile Erzurum vilayetine bağlı Kiskim⁸ ve İspir kazaları ile Tortum nahiyesine gezici

frengi hastalıkları tabipliğine atandı. 20 Mayıs 1905'de Erzurum Gureba Hastanesindeki vazifesine geri döndü. Dört ay sonra yeniden gezici tababete iade edildi.

Yunus Vasfi, 29 Aralık 1909'da Erzurum Gureba Hastanesi baştabipliğine ve müdürlüğüne getirildi⁹. 6 Eylül 1910 tarihli bir celpname, bize Yunus Vasfi'nin fevkalade başarılı ve çalışkan bir tabip olduğunu aynı zamanda üstleri tarafından takdir edilip kollandığını da göstermektedir. Her Osmanlı vatandaşı gibi askerlik zamanı gelmiş olup kendisi Hemşin taburuna bağlı redif askeridir. Bu yüzden askerlik vazifesini yapmak için göreve çağırılmaktadır. Lakin Erzurum'da kolera salgını vardır ve Yunus Vasfi'nin bu salgında çok büyük faydası görülmektedir. Bu cümleden olarak Erzurum valisi Celal Bey¹⁰ cevaben yazdığı telgrafta Yunus Vasfi'nin kolera salgınında büyük yararlığı olduğunu ve bu salgın olduğu müddetçe Erzurum'dan ayrılmasının mümkün olamayacağını Dâhiliye Nezaretine bildirir¹¹.

Mesleğinde ilerlemek isteyen Yunus Vasfi, 20 Aralık 1911'de Sıhhiye müfettişliği sınavına girmek üzere başvurdu. Lakin bu sınav için İstanbul'a gitmesi ve orada bir müddet staj görüp öyle sınava girmesi gerekmektedir. Mevsim kış olduğu için Erzurum'dan İstanbul'a yolculuk etmek zor hatta o günkü şartlarla neredeyse imkânsız olduğundan dolayı yaz mevsiminde İstanbul'a gelerek imtihana girmesi hususunda istediği izin kendisine verildi¹².

İstanbul'a gelen Yunus Vasfi, imtihana girmeden evvel staj yapmak zorunda olduğu bakteriyolojihanede çalışmaya başladı. 9 Kasım 1911'de verdiği bir dilekçede sıhhiye müfettişliği imtihanına girmek için İstanbul'da bulunduğunu, bakteriyolojihanede staj gördüğünü, izninin 3 ay daha uzatılmasını ve Erzurum'daki vazifesine ait maaşların da kendisine verilmesini talep etti¹³. Bunun üzerine yazılan yazıda kendisine iki ay daha izin verildiğini lakin maaşları almaya hakkı olmadığını zira onun müdürlük vazifesine belediye reisinin "lütfe" vekâlet ettiğini hastanedeki doktorluk vazifesini de belediye tabibinin gerçekleştirdiğini bu yüzden maaşını alamayacağını bildirdiler¹⁴. Buna rağmen bir müd-

det sonra maaşları verilmiş, Yunus Vasfi de imtihanını başarı ile vererek sıhhiye müfettişi olma hakkını kazanmıştır. 11 Mart 1911'de Erzurum Gureba Hastanesi müdürlüğü ve baştabipliğine ilaveten Erzurum vilayeti sıhhiye müfettişliği vekâletine de getirilmiştir¹⁵.

23 Ocak 1917'de, sıhhiye genel müdürlüğüne bağlı 2. sınıf sıhhiye müdürü rütbesiyle Konya vilayeti sıhhiye müdürlüğüne tayin edildi.¹⁶

I. Dünya Savaşı esnasında İstanbul'da, bağlı bulunduğu Sıhhiye Müdüriyet-i Umumiyesi ve Şehremaneti¹⁷ Sıhhiye Heyeti tarafından görevlendirilerek o sıra İstanbul'da çok görülen lekeli humma vakalarına karşı alınabilecek tedbirleri içeren bir rapor hazırladı. Rapor, resmi ve sivil bütün kurumlar ile halka düşecek görevleri izah eden, hastalığın tedavisi ve sirayetinin engellenmesi için neler yapılması ve nelere dikkat edilmesi gerektiğini içeren kapsamlı bir rapordur¹⁸. Bu vazifenin ardından, yine Birinci Dünya Savaşı sırasında Trabzon'da Boztepe'de bulunan Tifüs Hastanesinde görevlendirildiğini biliyoruz.

Trabzon'da vazifeli bulunduğu bu tarihlerde, şehri heyet-i mahsusa (özel görevli bir heyet) ile ziyaret eden İttihat Terakki liderlerinden Kara Kemal¹⁹ ve yanındakilerin, bölgedeki gizli görevlilerin yaralandıklarında veya hastalandıklarında gizlice tedavi edilmeleri için, Yunus Vasfi'ye yemin ettirerek Teşkilat-ı Mahsusa²⁰'ya aldıklarına dair bir bilgi de mevcuttur²¹. Şu durumda anlaşılmaktadır ki Yunus Vasfi, çağdaşı pek çok aydın gibi İttihat ve Terakki cemiyesinin bir sempatzanıydı. İttihat ve Terakki Fırkasına üye olmadığı anlaşılmaktadır. Lakin hem çalışkan ve gayretli oluşu, hem de güvenilir ve vatanperver bir insan olması Fırka merkezinin dikkatini çekmiş olmalıdır ki kendisini Teşkilat-ı Mahsusa'ya almışlar ve savaş esnasında kendisine "devlet görevi" vermişlerdir.

1918'de biten Birinci Dünya Savaşı'nın ardından Osmanlı Devleti için mütareke yılları başlamıştı. İşgal kuvvetlerinin etkisi altında kurulan mütareke hükümetleri, savaş esnasında hükümette olanları yani İttihat ve Terakki mensuplarını divan-ı örfi denilen mahkemelerde yargılıyorlardı. Bu yargılamalardan biri de

Trabzon Davası olarak tarihe geçmişti. Bu davayla bağlantılı olarak 2 Nisan 1919 tarihinde Dâhiliye Nezaretinden (içişleri bakanlığı) Konya vilayetine, dâhiliye nazırı (içişleri bakanı) Cemal²² imzasıyla gelen yazıda şöyle yazıyordu:

*"Trabzon tehcirinden dolayı Konya sıhhiye müdürü Yunus Vasfi'nin, Halep İttihat Terakki murahhası Cemal, Trabzon sıhhiye müdürü ve teceddüd fırkası kumandanı Sadreddin²³, Trabzon sıhhiye müfettişi Ziya Fuat ile beraber tutuklanarak bir an evvel ilk vasıta ile divan-ı harbde yargılanmak üzere İstanbul'a gönderilmesi..."*²⁴.

Anlaşılabileceği üzere bu yazıda, Yunus Vasfi'nin Trabzon'daki ermeni tehcirinde vazife aldığı ve yetim kalan ermeni çocuklarını Trabzon Gureba Hastanesine yerleştirdiği bildiriliyordu. İddiaya göre bu çocuklar daha sonra zehirlenerek ortadan kaldırılmışlardı ve o zamanki Trabzon sıhhiye müdürü de terk edilmiş eşyaları zabtedip bir Ermeni'nin evini de İttihat ve Terakki'nin merkez binası olarak kullanmıştı²⁵. Yunus Vasfi de bu işte sorumlulardan görüldüğü için divan-ı harb'de yargılanacaktı.

Konuyla ilgili olarak sıhhiye müfettiş-i umumi reisi Zeki²⁶ imzalı cevabi telgrafta ise şunlar denilmekteydi:

*"Yunus Vasfi Bey, Trabzon'da Boztepe'deki Tifüs Hastanesinde haziran ayı başına kadar askeri doktorlara yardım etmek ile vazifeliydi. Hâlbuki tehcir temmuz ayı başında başladı. Temmuz 15'ten sonra ötede beride kimsesiz ermeni çocukları kaldığı görüldüğü bunlar hükümetçe toplanıp bir yerlere yerleştirildiyse de Yunus Vasfi'nin bu işle bir alakası olmayıp kendisi temmuzun 31'inde Sivas'a hareket etmiştir. Zaten o aralık bütün hastaneler asker idaresinde olduğu için kendisinin ermeni çocuklarını re'sen Gureba Hastanesinde iskân etmesi de imkânsızdır"*²⁷.

Sıhhiye umum müfettişi Zeki Bey'in cevabından anlaşılabileceği üzere Yunus Vasfi'nin suçlamalarla hiçbir alakası yoktu. O, Trabzon Gureba Hastanesinde değil Tifüs Hastanesinde çalışmıştı ve olaylar başlamadan da Trabzon'dan ayrılarak Sivas üzerinden asıl görev mahalli olan Konya'ya hareket etmişti. Dolayısıyla olaylara karışmamıştı. Yunus Vasfi ile bera-

ber Dâhiliye Nezaretinin telgrafında ismi geçen kişiler bu davalardan yargılanmadan kurtulmuşlardır. Geçtiğimiz senelerde yayınlanan mahkeme tutanaklarında hiç birisinin adı geçmemektedir. Lakin başta devrin Trabzon valisi Cemal Azmi Bey²⁸ gibi başka kişiler gıyaplarında bir takım mahkûmiyetlere çarptırılmışlardır²⁹.

18 Ağustos 1919'da 1. sınıf sıhhiye müfettişi rütbesiyle ve becayiş suretiyle İzmit sancağı sıhhiye müfettişliğine tayin edilen³⁰ Yunus Vasfi, İzmit sancağı sıhhiye müdürlüğüne üç sene devam etti. Yunan işgali esnasında yaşanan kanlı olaylar, halkın çektiği sıkıntılar, açlık ve sefalet üzerine 3 Kasım 1920'de Kızılay genel merkezine çektiği telgrafta *"insanların telef olmaması için acil olarak bu bölgeye yardım edilmesini"* istemekteydi³¹.

1922'de Ankara sıhhiye müdürü idi. Aynı yılın 21 Haziranında şehrin ileri gelenlerinden birkaç kişiyle beraber Ankara Kızılay şubasını kurmuş, fakat bu şube üç ay sonra maddi yetersizliklerden dolayı kapanmak zorunda kalmıştır³².

14 Mayıs 1925'te Adana sağlık müfettişliğine tayin edildi³³. Yunus Vasfi'nin 1927-1928 senelerinde İstanbul'da bulunduğunu, İstanbul'da yedinci mıntika-i sıhhiye ve mu'avenet-i ictimâ'iyeye (Sağlık ve Sosyal Yardım) müfettişi olduğunu, ya da en azından İstanbul'da akrabalarının misafir kalabileceği bir evinin bulunduğu iki belgeden anlamaktayız. Bu belgelerde, Yunus Vasfi'nin evinde kardeşi Abdullah'ın oğlu Bekir'in misafir olarak bulunduğu bildirilmektedir. Pek çok Hemşinli gibi Rusya'da gurbetçi olarak çalışan ve orada hayli birikim yapan Bekir Efendi, yine bütün Hemşinliler ve Rusya'da çalışan diğer bütün Türk vatandaşları gibi Birinci Dünya Savaşı sebebiyle malını mülkünü kaybetmiş ve ülkesine geri dönmüştür. İşte bu 1927 ve 1928 senelerinde Rusya'da kalan mallarının tazmini ile uğraşmakta, Odesa bankasından kendine ait malların bedelinin nakden ödenmesini beklemektedir. Dilekçelerden birini 1927 senesinde bizzat Yunus Vasfi Bey vermiştir. 1928 tarihli ikinci belgede ise Bekir Efendi'nin alacağını tahsil ettiğini görüyoruz³⁴.

Yeri gelmişken belirtmek gerekirse,

Yunus Vasfi'nin kardeşi Halil Efendi de Rusya gurbetçilerindendir. Kırım'ın Turski şehrinde fırın işleten Halil Efendi, Birinci Dünya Savaşı sebebiyle mal ve mülkünü kaybetmiş, ülkesine döndükten sonra pek çok Hemşinli ve diğer Doğu Karadenizliler gibi zararının tazmini için dilekçe vermiştir. Maalesef bu dilekçe diğer birçoğu gibi karşılıksız kalmış, Halil Efendi zararını tazmin edememiştir³⁵.

Yunus Vasfi, 5 Temmuz 1933'te İzmir Sağlık müdürlüğüne³⁶, 29 Haziran 1936'da Balıkesir Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğü'ne³⁷, 20 Ağustos 1935'te Mardin Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğü'ne³⁸ tayin edildi. Soyadı kanunuyla "Yücel" soyadını aldı. Şubat 1941'de Balıkesir'de toplanan Kızılai kongresine katılarak Kızılai merkez heyetine üye seçildi³⁹.

Yunus Vasfi Yücel emekli olduktan sonra İzmir'e yerleşti ve bu şehirde 14 Eylül 1953 tarihinde vefat etti. Mezarı Karşıyaka Soğukkuyu mezarlığındadır. Eşi de kendisinden bir müddet sonra vefat eden Yunus Vasfi'nin bir oğlu olmuş ise de o da küçük yaşta, babasının sağlığında ölmüştür⁴⁰.

Tarih, geçmişlerin hatırlanması, gerektiğinde ibret, gerektiğinde örnek alınması içindir. Kısaca hayatını ve hizmetlerini anlatmaya çalıştığımız Yunus Vasfi Yücel hiç şüphesiz memleketine hayırlı çalışmalar sunmuş örnek alınması gereken bir

şahsiyettir. Bize düşen geçmişleri hayırla yad etmektir.

¹ Pazar Şeriyet Sicili, No. 1483, s. 20-21

² Pazar Şeriyet Sicili, No. 1482, s. 260

³ Bu okul, Fatih Camii'nin iki sokak arkasındaki Otlukçu Yokuşu'nda bulunmaktaydı.

⁴Başbakanlık Osmanlı Arşivi, DHSAİDD, 163/271

⁵ Rize'nin bugünkü Pazar ilçesi

⁶ BOA, DHMKT, 729/43

⁷ Bugün Ordu iline bağlı Mesudiye ilçesi

⁸ Bugün Artvin ilinin Yusufeli ilçesi

⁹ BOA, DHSAİDD, 163/271

¹⁰Mehmet Celal Bey (1863-1926). Mekteb-i Mülkiye müdürlüğü, Erzurum, Konya, Edirne, Aydın, Halep, Adana valiliği, Dâhiliye Nazırlığı (İçişleri bakanlığı) ve İstanbul şehreminliği (belediye başkanlığı) yaptı. Bkz. Ali Çankaya, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, II, 831-833.

¹¹BOA, DHMUI, 2/128.

¹²BOA, DHID, 48-1/27

¹³BOA, DHMTV, 7/45/2

¹⁴BOA, DHMTV, 7/45/3

¹⁵BOA, DHSAİDD, 163/271

¹⁶BOA, BEO, 4452/333836

¹⁷Şehremaneti: Belediye Başkanlığı

¹⁸Mehmet Temel, "Birinci Dünya Savaşı ve Mütareke Yıllarında Türkiye'deki Bulaşıcı ve Zührevi Hastalıklara Karşı Alınan Önlemler", *İlmi Araştırmalar*, 6, İstanbul, 1998 s. 231

¹⁹Kara Kemal (ö. 1926): İttihat ve Terakki'nin etkin elemanlarından. 1926'da İzmir suikastı davasında arananlar listesindeydi. Mahkemeler sürerken saklanmış olduğu evinde intihar etmiştir.

²⁰Bugünkü Milli İstihbarat Teşkilatı

²¹Arif Cemil, *Birinci Dünya Savaşında Teşkilat-ı Mahsus*, Yayına Haz. Metin Martı, Arma Yayınları, İstanbul, 1997, s. 13-44

²²Cemal Keşmir (1862-1949): Damat Ferit hükümetinde bir müddet içişleri bakanlığı yaptı. 150'liklerdendir.

²³Sadreddin (Ahmet Sadri) Hattıza (1883-

1943): çeşitli sıhhiye müdürlüklerinde bulunduğundan sonra 1927'de Kars milletvekili oldu. Bkz. Fethi Erden, *Türk Hekimleri Biyografisi*, İstanbul 1948, s. 285

²⁴BOA, DH ŞFR, 98/22-1, 2

²⁵BOA, DH ŞFR, 117/95

²⁶Zeki Ziya Bey: hicri 1289 miladi 1873 İstanbul doğumlu olup Mekteb-i İdadi-i Harbiye-i Şahane (Kuleli Askeri Lisesi) Müdürü Mirliya Mehmet Ziya Paşa'nın oğludur. 1312/1896'da Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye'den mezun oldu. Uzun yıllar Sıhhiye müdüriyetinde bulundu (BOA DHSAİDD, 76/65; Ekrem Kadri Unat — Mustafa Samastı, *Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye (Sivil Tıp Mektebi) 1867-1909*, İstanbul 1990, s. 53)

²⁷BOA, DH ŞFR, 95/192-1

²⁸Cemal Azmi Bey (1868-1922): Mekteb-i Mülkiye mezunu olup, 1914-1918 arasında Trabzon valisi idi. İttihat ve Terakki mensubudur. Mütarekede Almanya'ya gitti. 1922'de Berlin'de Ermenilerce şehit edildi. Bkz. Ali Çankaya, a.g.e. III, 479-480.

²⁹Taner Akçam — Vahank Dadrian, *Tehcir ve Taktik Divan-ı Harb-i Orfi Zabıtları İttihat ve Terakki'nin Yargılanması 1919-1922*, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2010, s. 706-710

³⁰BOA, BEO, 4587/343984

³¹Kızılai Arşivi, Kutu No: 850, Belge No: 35

³²Murat Uluğtekin-M.Gül Uluğtekin, *Osmanlı'dan Cumhuriyete Hilal-i Ahmer İcrat Raporları*, 1914-1928, Ankara, tsz. s. 209

³³Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 6/2408, 30.11.1.0, 13.21.5

³⁴BOA, HR.İM, 211/47, HR.İM, 215/79

³⁵BOA, HRSYS, 2394/13

³⁶BCA, 9725, 30..11.1.0, 79.22..14.

³⁷BCA, 10583, 30..11.1.0, 87.19..4.

³⁸BCA, 11535, 30..11.1.0, 97.22..16.

³⁹*Cumhuriyet Gazetesi*, 17-2-1941, sayfa 3

⁴⁰Bilgi kardeşinin torunu Necip Yücel'den alınmıştır.

İstanbul Çadırılı Köşkü'nün Sahibi ÇATLI ALİ GALİP DERECİ

Hazırlayan:

Mehmet Serdar Bekar

Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinde pek çok kazada kaymakamlık yapan Ali Galip Bey, hicri 1283 miladi 1866 senesinde Trabzon vilayeti Lazistan sancağı Hemşin kazasına bağlı Çat köyünde doğdu¹. Ali Çankaya'nın *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeli-*

ler adlı, Siyasal Bilgiler Fakültesi tarihini ve mezunlarını anlattığı eserinde de kendisinden bahsedilen Ali Galip Bey'in doğduğu köy yanlış okuma neticesi Hayat köyü olarak kaydedilmiştir².

Ali Galip'in babası Derevizade Ahmet Nedim Efendi, Çat köyü-

nün ileri gelen zenginlerindendi.

Ali Galip, ilk eğitimini özel hoca-dan aldı. Ortaokulu Erzurum'da okuduktan sonra İstanbul'a gelerek lise ve üniversite eğitimi Mektebi-i Mülkiye'de yani bugünkü Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde tamamladı. 10 Temmuz 1310/22 Temmuz 1894'te mektebi-i Mülkiye'den mezun oldu. Memuriyet sicil kaydında yazdığına nazaran Türkçe, Fransızca ve Ermenice okuryazar ve konuşurdu³.

2 Mart 1312/14 Mart 1896'da Erzurum vilayeti vali maiyetinde memuriyet hayatına başladı. Aynı tarihten itibaren Erzurum Lisesi'nde önce vekâleten hemen ardından da asaleten Fransızca, inşa ve kitabet-i resmi (güzel yazı ve imla), hesap (aritmetik), hendese (geometri), ahlak, edebiyat ve ilm-i servet (maliye/iktisat) dersleri öğretmenliği yaptı⁴.

Öğretmenliğinin yanında vilayet memuriyetine de devam edip çeşitli tahkikatlar icra etmek üzere Hınıs vb. çeşitli kazalarda vazifeli olarak bulundu. 9 Şubat 1312/21 Şubat 1897'de Pasinler kazası kaymakam vekilliğine tayin edildi. 1 Ağustos 1313/13 Ağustos 1897'e kadar vekâleten kaymakamlık vazifesini yürüttü. Bu vazife esnasında Rusya tarafından kendisine üçüncü rütbeden Stanislas nişanı verildi. 26 kanunu evvel 1314/7 Ocak 1898'de Kemah kazası kaymakamlığına tayin edildi. Lakin kazanın havasına uyum sağlayamadı. Bunun yanında kaza hane-danından Tahir Paşa ile aralarında çıkan problemler sebebiyle 11 Eylül 1316/24 Eylül 1900 tarihinde Tercan kazası kaymakamlığına nakledildi⁵.

Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinde pek çok kazada kaymakamlık yapan Ali Galip Bey, hicri 1283 miladi 1866 senesinde Trabzon vilayeti Lazistan sancağı Hemşin kazasına bağlı Çat köyünde doğdu . Ali Çankaya'nın Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler adlı, Siyasal Bilgiler Fakültesi tarihini ve mezunlarını anlattığı eserinde de kendisinden bahsedilen Ali Galip Bey'in doğduğu köy yanlış okuma neticesi Hayat köyü olarak kaydedilmiştir .

Ali Galip, Tercan'da esasında iyi bir idare sergiledi. Öyle ki inzibat yani asayiş ve tahsilat yani vergi toplanmasında çok büyük gayret gösterdiği ve çok başarılı olduğu için 16 recep 1319/22 Eylül 1317/5 Ekim 1901 tarihinde rütbe-i salise ile ödüllendirildi⁶. Buna rağmen, 30 Mart 1318/12 Nisan 1902 tarihli, Erzurum valisi Nazım imzasıyla Bab-ı Ali umur-i dâhiliye kalemine yani o zamanki içişleri bakanlığına yazılan bir notta, Tercan kazası kaymakamı Ali Galip hakkında yapılan tahkikat neticesinde kaza ileri gelenleri ile uyum sağlayamaması ve idarede yetersiz kalması sebebiyle nispeten ehemmiyetsiz bir kaza olan Kuruçay kaymakamlığına tayin edilmesini İstanbul'a tavsiye ediliyordu⁷. Bu not üzerine 21 Nisan 1318/4 Mayıs 1902 tarihinde dâhiliye nazırı imzasıyla sadarete gönderilen notta da aynı teklif tekrarlanıyor ve Ali Galip'in uyum-

suz ve idareten yetersiz kalması sebebiyle Tercan'dan nispeten daha az önemli bir kaza olan Kuruçay'a tayin edilmesi teklif ediliyordu⁸. Neticede 25 Muharrem 1320/30 Nisan 1318/13 Mayıs 1902 tarihinde memurin-i mülkiye komisyonu kararıyla Ali Galip Kuruçay kaymakamlığına tayin edildi⁹. Anlaşıyor ki görevinde gösterdiği başarı, asayiş sağlaması ve vergileri zamanında toplaması hatta bunun üzerine rütbe-i salise yani üçüncü dereceden sivil rütbe alması bazıları- nı rahatsız etmişti.

12 Şaban 1320/14 Kasım 1902'de o devirde Sivas vilayetine bugün Amasya'ya bağlı olan Köprü (Vezirköprü) kazası kaymakamının ani ölümü üzerine oraya tayin edildi¹⁰. 3 zilkade 1320/1 Şubat 1903'de verdiği arzuhal üzerine üçüncü sınıf kaymakamlıktan ikinci sınıf kaymakamlık derecesine yükseltildi¹¹. 29 şaban 1321/1 Aralık 1902'de muhake-

meye alındı¹². Suçlamalar şöyleydi: Suçsuz yere adam hapsedmek ve tahsildarlara ait hisseyi vermemek. Lakin bu suçlamaların asilsiz olduğu Amasya sancağı meclis idare mahkemesinden verilen ve Sivas vilayetince tasdik edilen 31 Temmuz 1323/13 Ağustos 1907 tarihli ilamla ortaya çıktı¹³.

13 zilkade 1322/19 Ocak 1905'de Diyarbakır vilayetine bağlı bulunan kazası Devrek kaymakamlığına nakledildi¹⁴. 26 Muharrem 1323/2 Nisan 1905'te Kangal kaymakamlığına atandı¹⁵, 14 rebiyülevvel 1324/8 Mayıs 1906'te tekrar yargılandı¹⁶ ve yukarıda bahsettiğimiz ilamla suçsuzluğu ortaya çıktı. Bir müddet sonra Pötürge kaymakamlığına getirildi.

23 zilhicce 1326/30 kanunu evvel 1324/16 Ocak 1909'te Pötürge kaymakamlığından Hısnımansur kaymakamlığına tayin edildiği Mamuretülaziz valisi Ali Nusret Bey tarafından yazılan notta bildirildi¹⁷. Lakin kendisinin daha sonra yazdığı bir dilekçede Pötürge'den sonra bir başka kazaya tayin olunmadığı belirtilmektedir¹⁸.

Pötürge kaymakamlığından azledildikten sonra bir müddet açıkta kaldı. Ancak 29 cemaziyülahır 1332/25 Mayıs 1914'de kendi başvurusu ile Milas kazası kaymakamlığına tayin edildi¹⁹. Yirmi dokuz ay kadar burada vazife yaptı. Kaymakamlığı esnasında Milas kazasının bağlı bulunduğu Mentеше (bugünkü Muğla) sancağı mutasarrıfı (sancak idari amiri) Müştak bey azledildiği için onun yerine dört ay vekâlette bulundu. Bu vekâleti esnasında Muğla — Gök Abad şose yolunu yaptırdığı gibi mutasarrıfın azliyle inşası yarım kalan Mektebi-i sultani binasını da tamamladı.

Yeni mutasarrıf Asaf Bey, kendisi Erzurum'da vali maiyet memuru iken Tercan kaymakamlığında bulunan ve ta o zamandan aralarında geçimsizlik olan bir kişiydi. Yeni mutasarrıf Asaf Bey, Ali Galip'in asıl görev yerine döneceği gün kendisine örtülü ödenekten verilmiş olan 1500 kuruşu istedi. Ali Galip ise bu parayı mutasarrıfa vermek yerine 3 Eylül 1332/16 Eylül 1916 tarih ve 860 numaralı makbuzla mahalli idare meclisine teslim etti. Buna bozulan ve zaten kendisini sevmeyen Asaf Bey, mutasarrıf yetkisi ile vilayete ve oradan da mülkiye idare komisyonuna mektup yazarak Ali Galip'in tembel ve idarede etkisiz olduğunu bu sebeple yerinin değiştirilmesi gerektiğini bildirdi²⁰. Bunun üzerine Ali Galip 9 Muharrem 1335/5 Kasım 1916'da Gördes kaymakamlığına nakledildi²¹.

12 rebiyülahır 1338/4 Ocak 1920'de tercüme-i haline yani siciline yazılan yanlışlığın düzeltilmesi için bir dilekçe verdi²². Bunun sebebi şuydu: kendisini sevmeyen Asaf Bey'in "tembel ve idarede yetersiz" kaydını siciline haksız yere işlenmişti. Hâlbuki kendisi Milas kaymakamlığında bulunduğu yirmi dokuz ay zarfında hazineye yük olmaksızın şose yollar, mektepler, hükümet konakları, Gureba hastanesi, telefon şebekesi inşa ettirmiş idi. Bu sebepten bu yanlışlığın düzeltilmesi ve alınla sürülen bu kara lekeden kurtarılması gerekmektedir.

Gördes kaymakamı iken, 1919'da akdedilen İzmir seçimlerine adaylığını koydu lakin seçilemedi. Bu seçimler aynı zamanda Osmanlının son Meclisi Mebusanı'nın seçimleriydi. Oldukça sorunlu geçen birkaç kez iptal edilen bu seçimler hakkın-

da çeşitli kaynaklarda bilgiler vardır.²³

28 Cemaziyülahır 1338/19 Mart 1920'de Gediz kaymakamlığına atandı²⁴. 28 recep 1338/17 Nisan 1920'de Bergama'ya tayin edildi²⁵. 9 Cemaziyülahır 1340/7 Şubat 1922'de hala sicil kaydının düzeltilmesini bekliyordu. Bu seferki meseleyi kendi yazısından okuyalım:

"Sadaret makamına

Acizlerinin maruzatıdır

Takdim kılınan naçizane tercüme-i halimin bir önceki suretinin incelenmesinden anlaşılacağı üzere Erzincan sancağının Kemah, Kuruçay ve Erzurum merkez sancağının Tercan ve Sivas vilayetinin Vezirköprü, Kangal ve Diyarbakır Pötürge kazaları kaymakamlığında bulunduğum halde bahsedilen suretin sekizinci sahifesinin onuncu satırından başlayarak adı geçen kaza kaymakamlığından ayrılma sebebim "...adı geçen hakkında vuku bulan şikâyet üzerine tahkikat yapılmakta ise de kendisi vilayet dâhilinde bulunduğu kazalardan her birinden ayrı birer şikâyetle ayrıldığı ve başka yere atandığı cihetiyle bundan sonra vilayet dâhilinde görevlendirilmesi uygun bulunmadığı için yerine diğerinin tayin ve gönderilmesi gerektiği mamûratülaziz vilayetinden bildirilmesine binaen tahkikat neticesinde ortaya çıkacak hale göre hakkında gereken yapılmak üzere azl edilmiştir..." şeklinde gösterilmiş ve adı geçen vilayetin diğer bir kazasında daha bulunmadığım için bu zeylin kullarına ait olmadığı aşikâr iken müracaat ettiğim halde düzeltilmemiş ve son olarak sadaret makamına takdim edilen 23 kanunu evvel 1335 tarih ve 2151 evrak numaralı dilekçemde içişleri bakanlığınca tahkik edilerek vilayetin yazışma-

sında “vilayet dâhilinde” kaydı yok imiş gibi kabul edilerek ve “bulunduğu kazaların her birinden birer suret-i şikâyetle nakl ve tahvil edildiği” şeklindeki aslına uygun olmayan ibareler aynen yeni tercüme-i hal ve sicilime de geçirilmiştir. Hâlbuki diğer bir kaymakama ait bilginin sehven diğerinin tercüme-i haline geçirilmesinin uygun olmadığı açıktır. Bu yüzden maruzatım kabul edilip gerekli değişikliğin yapılmasını ve bunun için Şura-yı Devlet riyasetine gerekli emrin verilmesini tekrar arzu ve istirham eylerim.

29 Mayıs 1337

Bergama kazası kaymakam-ı sabıku

Ali Galib²⁶.

Anlaşılabacağı üzere Ali Galip’in sicil kaydına aynı vilayette görev yapan başka bir kaymakamın sicilinden yanlışlıkla ekleme yapılmış, sicili yanlış kaydedilmişti. Elbette ki değiştirilmesini istemek hakkıydı. Buna rağmen yine de pek çok kazanın ileri gelenleri ile uyumsuzluk yaşadığı bir vakıa idi. Lakin bu yaşadıkları sadece Ali Galip’e has olaylar değildi. Hemen bütün kaymakamlar idareci olarak tayin edildikleri kazalarda benzer olaylar yaşıyorlardı. Bunun sebebi şu idi: On sekizinci yüzyılın başından itibaren Osmanlı merkezi devleti gücünü kaybetmiş ve kazaları, nahiyeleri o bölgenin yerel ayanları yani elinden iş gelen, bir az okumuş yazmış ve illa ki eli silah tutan ileri gelenleri yönetiyordu. 1839’da ilan edilen Tanzimat ile beraber devlette yeniden merkezileşmeye gidilip kaza ve nahiyelere merkezden kaymakamlar ve nahije müdürleri idareci olarak

atanmaya başlayınca bu yerli idarecileri işleri bozulmuştu. Kaymakam veya nahije müdürü ile bu eli silahlı yerli idareciler anlaşamıyor, kaymakam onların suyuna giderse seslerini çıkartmıyor fakat tam aksine kanunları uygulamaya kalkar ve yerli ileri gelenlerin yaptıkları işlere mani olursa “havasına suyuna uyum sağlayamadı” denilerek başka bir kazaya gönderiliyordu. İşte Ali Galip’in başına gelen de bu idi.

Ali Galip, 17 Eylül 1924 tarihinde Bayındır kaymakamlığına tayin edildi²⁷. 4 Kasım 1925’e dek bu vazifede kaldı²⁸.

Hakkındaki arşiv belgeleri burada sona eren Ali Galip’in geri kalan yaşantısını hemşerisi Nihat Sel’den öğrenmekteyiz. Buna göre son olarak Kadıköy kaymakamlığında bulunan Ali Galip bu ilçeye bağlı Erenköy/Suadiye semtleri arasında yer alan Çadırılı Köşk’ü satın almıştı. Ömrünün son günlerini burada geçirmiş ve 1935 senesinde de ölmüştü. İki kızından Macide Dereci veremden ölmüş ve TRT repertuarında iki şarkısı varmış. Diğer kızı Feride Dereci ise Mollaveyis’li Kürdoğlu molla Mehmet Hurşit efendinin oğlu ve kaymakamlardan Ahmet Faik Günday ile İzmir suikastı davasının meşhur sanığı Ziya Hurşit’in kardeşleri Mehmet Fazıl Günday ile evlenmiş, bu evlilikten iki oğlu bir de kızı olmuştur. Ali Galip’in bundan başka torunu olmamıştır. Oğlu Müslüm, evlenmemiş, babasının parasını serkeşlikte harcamış ve babasının ölümünden bir müddet sonra İstanbul’da bir batakhane vurularak öldürülmüştür. Çadırılı Köşk ise Fazıl Günday’a miras kalmış, bir müddet sonra da satılmıştır²⁹.

¹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA) İDH 01397

² Ali Çankaya, Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler, III, 620

³ İDH 01397

⁴ İDH 01397

⁵ İDH 01397; DHMKT 2390/46

⁶ DHMKT 2549/24

⁷ İDH 01397/50/5/1

⁸ İDH 01397/50/6/1

⁹ DHMKT 495/54, İDH, 1397/1320; İDH 01397/50/7/1

¹⁰ DHMKT 612/3, İDH, 1404/1320

¹¹ DHMKT, 645/47

¹² BEO, 2239/167913

¹³ DH.MKT, 943/43

¹⁴ A. MKT.MHM, 685/57.

¹⁵ DH.MKT, 943/43; A.MKT.MHM, 685/62

¹⁶ BEO, 2845/213304

¹⁷ DHMKT 2745/91

¹⁸ ŞD 3174 35 3

¹⁹ İDH, 1508/1332; BEO, 4287/321502

²⁰ ŞD 3174 35 3

²¹ İDUI, 44/104

²² ŞD, 3160/35

²³ Zeki Arıkan, “1919 Seçimleri ve İzmir”, Selçuk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Ata Dergisi, s.7, Konya 1997

²⁴ İ..DUI, 48/118

²⁵ İ..DUI, 48/145

²⁶ ŞD, 3174/35

²⁷ cumhuriyet arşivi, Sayı :6/3255, Fon Kodu :30..11.1.0 Yer No :7.25..15

²⁸ cumhuriyet arşivi, Sayı :6/5205 Dosya : Fon Kodu :30..11.1.0 Yer No: 19.50..17.

²⁹ Nihat Sel, Çat Köyü Tarihi, s. 162, 171-172.

Hazırlayan:

Mehmet Serdar Bekar

1905 YILINDA HEMŞİN'DE OKUL AÇMAK İSTEYEN OSMAN FEHİMİ

Hemşinli Osman Fehmi Efendi, 16 Eylül 1887 tarihinde tahsil görmek amacıyla İstanbul'a gitmiş, orada, Fatih Medresesi Bahr-i Siyah Çifte baş Kurşunlu Medresesi'nde on yıl kadar Rizeli İbrahim Efendi'den Arapça öğrenmiş ve klasik eğitim almıştır. Aynı zamanda modern eğitim de almak istediğinden Darümuallimin mektebine kaydolmuştur. 7 Ekim 1893'te Darümuallimin mektebinin ilk kısmından, 4 Mart 1895'te orta kısmından, 10 Mart 1898'de de lise kısmından mezun olarak 15 Temmuz 1898 tarihinde Erzurum mülki idadisine (devlet lisesine) tayin edilmiştir¹. 13 Haziran 1901 tarihli bir belgede görev yaptığı lisede kendi talebi üzerine kendisine ulum-i riyaziye (matematik, geometri) dersleri hocalığı verilmiştir². Bir müddet sonra aynı lisenin muavin-i saniliğine (müdür ikinci muavini) getirilen Osman Fehmi, 13 Ağustos 1903'te Trabzon idadisi muavin-i evvelliğine (müdür baş muavinliğine) tayin edilmek istemiş fakat o makam açık olmadığı için reddedilmiştir³. 8 Eylül 1903'te terfi istemiş, bu defa da zamanı geldiğinde gereğinin yapılacağına dair cevap gelmiştir⁴. 16 Şubat 1904'te, Erzurum idadisi muallim-i evvelliğine terfi olmak istemiş fakat bu da daha kıdemlilerin olması sebebiyle ret edilmiştir⁵.

HEMŞİNDE OKUL AÇMA FİKRİ

Belki yaşı ilerlediğinden belki başka sebepten bir an önce ilerlemek ve bir şeyler yapmak isteyen Osman Fehmi, bu dilekçeleri verdiği sıralarda aklındaki daha farklı bir düşünceyi gerçekleştirme kararı alır. Memleketi olan Hemşin'de ilk ve orta sınıflarına da sahip olan yarı resmi yarı özel bir lise kurmak ve bu lisenin müdürlüğüne gelmek. 5 Temmuz 1904 tarihinde Erzurum Maarif müdüriyetine (il milli eğitim müdürlüğüne) verdiği bir dilekçede bu emelini resmiyete döker. Kendisini kısaca tanıttıktan sonra nahiyyelerinde (Hemşin'de) modern eğitim veren bir ilkokulun dahi olmadığını, hâlbuki nahiye halkının eğitime hevesli olduğunu, çocuklarını okutmak istediğini ve bu konuda çok zahmet çektiklerini belirterek kendisinin bütün köylere ortak bir mesafede olan "Köprü Başı" adlı mevkide "Hamidiye Hemşin İdadi-i Mülkisi/Hamidiye Hemşin Devlet Lisesi" adı altında yarı resmi yarı özel bir lise açmak istediğini, lise binasının inşa masraflarının kendisinin üzerinde olacağını ve nahiye halkından yardımseverlerin destekleriyle binanın inşa edileceğini belirten bir dilekçe

yazar. Dilekçede, henüz Hemşin nahiyyesinde bir ilkokul dahi olmadığına üzerinde ısrarla durulur⁶.

Erzurum maarif müdürü Mehmet Vehbi, kendi makamına arz edilen bu dilekçeyi 5 Temmuz 1904 tarihinde Maarif-i Umumiye Nezareti'ne (Milli Eğitim Bakanlığına) ileterek kendisinin Osman Fehmi'yi görevinde takdir ettiğini, bakanlıktan da adı geçen mektebin kuruluş ve açılışı hakkında emirlerini beklediğini arz eder.⁷

28 Temmuz 1904'te Mekatib-i Aliye-i Hususiye Müfettişliğine bakanlıktan gönderilen bir yazıda şu hususlar belirtilir: "Mektepler kanununa göre bir mektep mülki (resmi) ya da özel olur. Yarı resmi mektep olamaz. Bu yüzden mektep özel olmalıdır. Nahiyyelerde lise kurulması aşamasına gelinmemiştir. Bu yüzden nahiyyede lise değil ancak ilk ve orta tedrisat mektebi kurulabilir. İlk kısım öğretmeninin maaşı nahiye ilkokulunun öğretmen maaşından tahsil edilecek denmiş ki bu da olamaz özel mektebin öğretmen ve sair vazifelilerinin maaşı tedrisat ücreti adı altında öğrenciden tahsil edilebilir. Buna binaen mektep ilk ve orta dereceli olabilir. İsmi Hamidiye Hemşin Mektebi veyahut buna uygun başka bir isim de olabilir⁸".

“Hemşin nahiyesi ahalisi eskiden beri eğitim ve öğretime yatkın ve heveslidir. Fakat nahiyede modern eğitim veren bir ilkokul dahi bulunmamaktadır. Bu sebepten nahiyeye ahalisi, çocuklarını okutmak için zorluklar çekmekte, gücü yetenler pek çok fedakârlıklarla çocuklarını komşu vilayetlere göndermekte, buna güç yetiremeyenler ise cehalet içerisinde kalmağa mahkûm olmaktadır. Bu durum göz önüne alınırsa, nahiyede dahilinde kurulacak bir mektebe ahalinin rağbet göstereceği ve kuruluşuna yardımda bulunacağı aşîkârdır. Bu düşüncelerle bendeniz, nahiyenin “Kham Köprü” adı verilen mahallinde, ilk orta ve lise sınıfları olan, hem yatılı hem gündüzlü tedrisat veren, yarı resmi yarı özel bir lise tesis ederek ismini de padişahımızın isminden alarak “Hamidiye Hemşin Asar-ı Terakki Mektebi” olarak adlandırmayı planlamaktaydım. Fakat lise kısmının olamayacağı ve yalnız gündüzlü öğrenci alınabileceği bildirildiğinden, sadece ilk ve orta eğitim veren ve adı “Hamidiye Hemşin Asar-ı Terakki Mektebi” olan bir mektep kurmak emelindeyim. Mektep binası inşa edileceğinden, şu anda nahiyeye bağlı “Vice Altı” denilen mahalde altı odalı bir binayı senelik 5 lira kira ile geçici mektep binası olarak tuttuğumu, gerekli izinler verilince imtihanları yapıp, diplomaları padişahımızın tahta geçişinin yıl dönümünde vermeyi ve aynı sırada okulunda açılışını planlamaktayım efendim”.¹⁰

Osman Fehmi, 28 Kasım 1904’te Erzurum Maarif müdüriyetine sol tarafta gördüğünüz gibi ikinci bir dilekçe yazar.

Görüldüğü gibi Osman Fehmi yarı resmi bir lise açmaktan vaz geçmek zorunda kalmıştır. Bunun yerine ilk ve orta mektep açabilecektir. Mektep sadece gündüzlü öğrenci kabul edebilecektir. Mektebin kurulacağı Köprü Başı mahallinin ismi “Kham Köprü” olarak değişmiştir. Bina inşa edilene kadar da Vice Altında (Çamlıhemşin ilçe merkezi) büyükçe bir binayı kiralamış ve inşaat bitene kadar burayı kullanacağını belirtmiştir. Binanın açılışını da padişahın tahta geçmesinin yıldönümüne getirmeyi planlamaktadır.

HEMŞİN HAMİDİYE ASAR-I TERAKKİ MEKTEBİ

14 Ocak 1905 tarihinde yukarıdaki dilekçeye bakanlıktan verilen cevapta, Erzurum’da görevli olan Osman Fehmi’nin mektep inşasına nezaret etmek için memleketine gitmesi gerektiği bunun içinde izin alması gerektiği bildirilmekte, 21 Şubat 1905 tarihli diğer bir yazışmada ise Osman Fehmi’nin Darülmualimin mezunu olduğu için ilk ve orta dereceli mektep idaresini alabileceği bildirilerek ve mektep inşaatına izin verildiğine dair açık kapı bırakılmaktadır. 18 Nisan 1905 tarihli diğer bir yazışmada da Hemşin nahiyesinde ilk ve orta dereceli bir mektep tesis etmesi, mektep inşaatına nezaret etmesi için Osman Fehmi’ye izin verildiği yazılmaktadır.¹¹

25 Nisan 1905 tarihli bir diğeri yazışmada da şunlar ifade edilmektedir: Erzurum Lisesi müdür muavini Osman Fehmi, bütün masrafları kendisine ait olmak üzere kuracağı mektep inşası için memleketine gidebilir ve bu durumda izinli sayılacaktır. Nahiye'nin bağlı bulunduğu Trabzon vilayeti Milli Eğitim Müdürlüğünden mektep için ruhsat verilecektir. Mektep de okutulacak derslerin kitapları ve eğer Fransızca ders verilecekse bu derslerin kitapları ile ders verecek öğretmenlerin tasdiki, atanmaları yine Trabzon İl Milli eğitim müdürlüğünden verilecektir. Okul talebesinin yüzde yirmisi fukara çocuklardan parasız olmalıdır. Paralı okuyacak öğrencilerden de ödeme kudretlerine göre aylık beş kuruştan kırk kuruşa kadar ücret alınmalıdır. İleride bir kız kısmı açılacak ise bunun binası ayrı olmalıdır. Öğretmenlerin ve sair vazifelilerin vazifeye her yönden uygun oldukları araştırılmalı ve kanunlara uygun olmalıdır.

Görüldüğü gibi Osman Fehmi'ye hayalindeki mektebi açma ruhsatı verilmiştir. Mektebin nasıl olması gerektiği belirtilmiş, iş Osman Fehmi'ye kalmıştır. 29 Nisan 1905'te Osman Fehmi cevabi bir dilekçe yazarak, mektep inşasına, nahiye'de bulunan kardeşi Ömer Efendinin vekâlet ettiğine ve kendisinin de Temmuz-Eylül arasında izinli sayılmasını istediğini bildirir. 1 Haziran 1905'te cevap gelir ve harcırah sız olarak, yarı maaş ile bir ay izinli sayılacağı ve eğer bir ay içinde dönmezse istifa etmiş sayılacağına dair izin belgesi gelir¹².

Konu ile alakalı son yazışma 1 Şubat 1906 tarihindedir. Osman Fehmi, kurmayı arzu ettiği ilk ve orta dere-

cede, gündüzlü öğrenciye ders veren özel Hemşin Hamidiye Asar-ı Terakki Mektebi'nin bina inşasına ve bina arsası etraftaki büyük ve küçük derelerinin bizzat ıslahına nezaret etmek için bağlı olduğu vilayet milli eğitim müdürlüğünden izin istemektedir¹³.

"Hemşin Hamidiye Asar-ı Terakki Mektebi" muhtemelen bir tasavvur olarak kalmıştır. Memişoğlu Mehmet Necati Bey'in kurduğu rüştiyeden yaklaşık on yıl önce kurulması planlanan bu mektebin varlığı hakkında bir şey bilinmemektedir. Yörede Necati Bey'in rüştiyesinin mahalli bilinmektedir. Bir iki adet eski medrese binası da tanınmakta veya hatırlanmaktadır. Fakat Osman Fehmi Efendinin kurmak istediği mektep hakkında bir hatıra yoktur. Mektep kurulamamış olmalıdır ki, Osman Fehmi 9 Mart 1907 tarihinde artık baş muavini olduğu Erzurum lisesindeki vazifesinden, Van lisesi müdürlüğüne tayin edilmesini istemiştir¹⁴. İsteği 8 Ekim 1908'de kabul edilerek Van Lisesi müdürlüğüne tayin edilmiştir¹⁵. Osman Fehmi bu görevi de kendine yeterli görmeyerek 3 Eylül 1910 senesinde yeni bir dilekçe daha vermiş ve yeni teşkil edilmekte olan birinci veya ikinci sınıf bir müfettişliğe tayin edilmek istediğini bildirmiştir¹⁶. Kendisi hakkında arşiv belgelerindeki son bilgi budur.

Yine de Hemşin gibi sarp dağlarla çevrili bir coğrafyada tek başına bir lise öğretmenin özel mektep açmak istemesi, bu ideal uğrunda mücadele vermesi, emek harcaması velev ki akim kalan bir teşebbüs olsun, yad edilmeye değerdir.

¹ BOA MFMKT, 862/61

² BOA MFMKT, 563/37

³ BOA MFMKT, 726/37

⁴ BOA MFMKT, 733/57

⁵ BOA MFMKT, 763/53

⁶ BOA MFMKT, 862/61

⁷ BOA MFMKT, 862/61

⁸ BOA MF MKT, 862/61

⁹ "HAM KÖPRÜ: Çamlıhemşin Merkezdedir. 19. yy. ikinci yarısı — 20. yy. başına? tarihlendirilmektedir. (Tarihi ile ilgili bilgi yerli halktan yaklaşık olarak öğrenilmiştir.) Banisi ve sanatçısı bilinmemektedir. Bugün sağlam ve kullanılmaktadır. Kuzeydoğu - güneybatı doğrultusunda dikdörtgen planlıdır. Yuvarlak kemerlidir. Üzerini bir kılıf gibi saran yeni köprüden dolayı cepheler görülmemektedir. Ayaklar yeni köprüyü taşıyan betonarme kılıf içerisinde kalmıştır. Kemerler kesme taş, duvarlar ve köprü yolu düzenli moloz taş örgülüdür" Erol Altınsapan, Yakut, K., "Geç Osmanlı Döneminde İnşa Edilen Tek Kemerli Rize Köprüleri", CIEPO, Uluslar Arası Osmanlı Ve Osmanlı Öncesi Çalışmaları Komitesi, 17. Ciepö Sempozyumu, Trabzon, 18-23 Eylül 2006, s.30

¹⁰ BOA MF MKT, 862/61

¹¹ BOA MF MKT, 862/61

¹² BOA MF MKT, 862/61

¹³ BOA MF MKT, 851/29

¹⁴ BOA MF MKT, 982/43

¹⁵ BOA MF MKT, 1077/45

¹⁶ BOA MF MKT, 1157/95

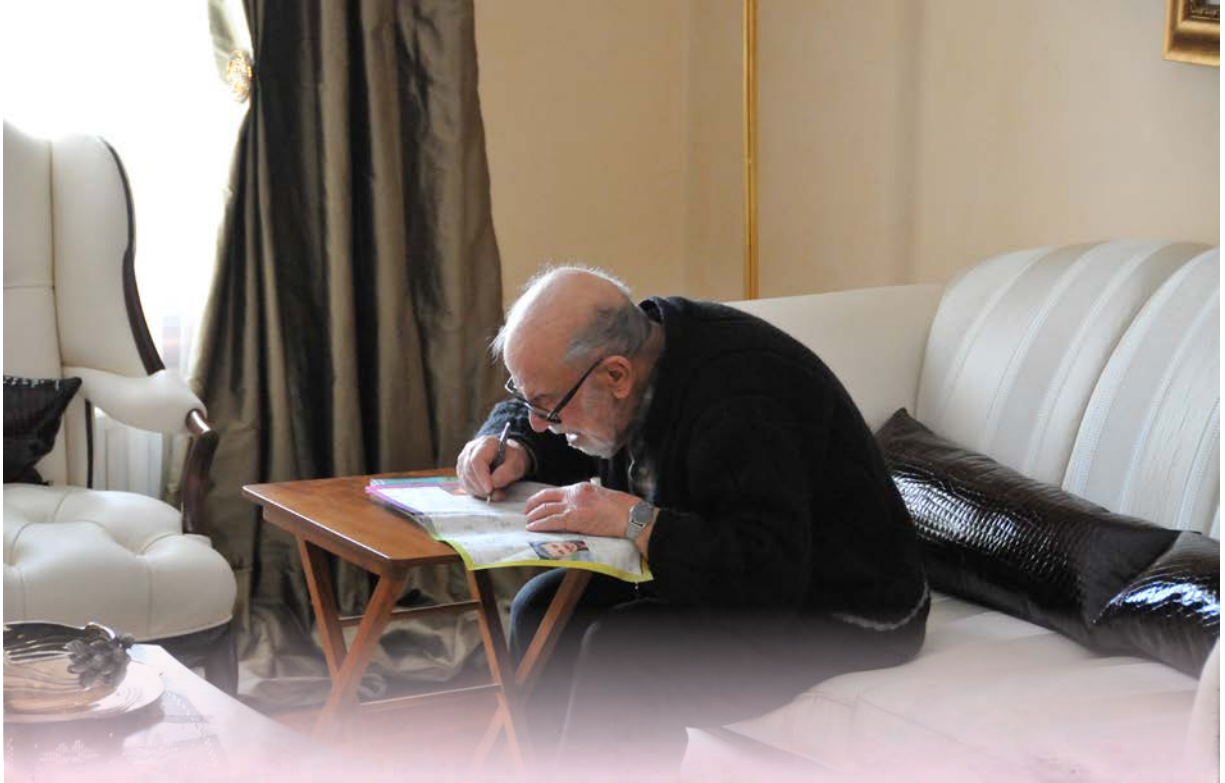

Ayder'deki eviniz...

0464 657 20 53

www.kackarresorthotel.com

Süleyman
Güner
HAYAT HEKEYESİ
ANA YOLU 1919
NUSURU KÖT 1923
Günün 16. MAYIS
1996

BLOK
YEDEK

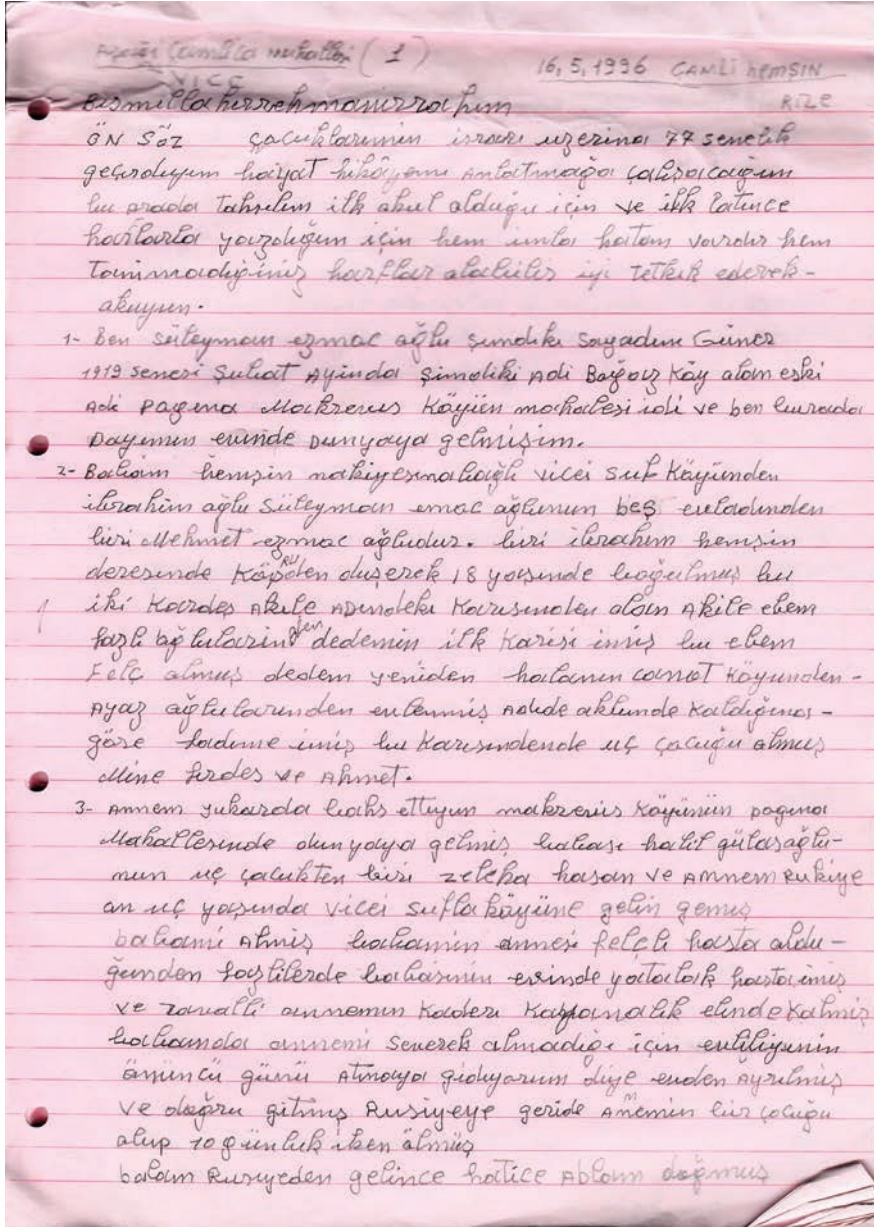
HAYAT HİKÂYESİ

Tarihin aynası, anılardan oluşmaktadır. Anılar ise, maalesef kağıtlara dökülmediklerinden kaybolup gitmektedirler. Aslında kaybolanın bizim kendi tarihimiz olduğunu bilmemiz lazım. Büyüklerimizden, hiç anılarını yazmadıklarından dolayı sürekli şikayet eder ve her seferinde bir taraflarımızın eksik kaldığından hayıflanırız. Tek tük de olsa ya-

zanları ise, tarihe geçirmek adına okuyuculara nakletmek gerektiğine inanmaktayım. İşte bu noktada elime geçen bir yazıyı belki de tarihin bir noktasında kullanılabilir diye sizlerle paylaşmak istedim. Bu paylaşım küçük de olsa bir anı yazısını kapsamaktadır. Bu anıyı, belki sizler de köylerdeki belgelerinizi karıştırıp bizlerle

paylaşabilirsiniz diye yayınlıyoruz.

Yazan, HAYAT HEKEYESİ'ni aslında bitirememiş ama olsun, eksik kaldığı şekilde orijinali ve yan tarafında biraz daha güncelleştirilmiş ve daktilo edilmiş şekliyle işte Süleyman GÜNER'in orijinal HAYAT HEKEYESİ.

Aşağı Çamlıca Mahallesi

VİCE

16.5.1996

ÇAMLIHEMŞİN RİZE

Bismillahirrahmanirrahim,

ÖNSÖZ;

Çocuklarımın ısrarı üzerine geçirdiğim 77 senelik hayat hikayemi anlatmağa çalışacağım. Bu arada tahsilim ilkokul olduğu için ve ilk Lat-

ince harflerle yazdığım için hem imla hatam vardır hem de tanımadığınız harfler olabilir, iyi tetkik ederek okuyun.

1 — Ben Süleyman Ezmecoğlu, şimdiki soyadım Güner. 1919 senesi Şubat ayında, şimdiki adı Boğazköy olan, eski adı Pogina, Makrevis Köyü'nün mahallesi idi ve ben burada dayımın evinde dünyaya gelmişim.

2 — Babam, Hemşin nahiyesine bağlı, Vice-i Sufla köyünden, İbrahim oğlu Süleyman Ezme-

coğlu'nun beş evladından biri olan Mehmet Ezmecoğlu'dur. Biri Akile adındaki karısından olan ve Hemşin deresinde köprüden düşerek 18 yaşında boğulmuş olan İbrahim'dir. Bu iki kardeş, İbrahim ve babam Mehmet, Fazlıoğullar'dan ve dedemin ilk karisi olan Akile ebemden olmuşlardır. Bu ebem felç olmuş, dedem yeniden Hala'nın Canut köyünden Aya-zoğulları'ndan evlenmiş. Adı da aklımda kaldığına göre Fadime imiş. Bu karısından da üç çocuğu olmuş, Mine, Firdes ve Ahmet.

3- Annem yukarıda bahsettiğim Makrevis köyünün Pogina mahallesinde dünyaya gelmiş. Babası Halil Gulasoğlu'nun üç çocuğundan biri. Zeliha, Hasan ve annem Rukiye. Onüç yaşında Vice-i Sufla köyüne gelin gelmiş, babamı almış. Babamın annesi felçli olduğundan, Fazlılarda babasının

evinde yatalak hasta imiş ve zavallı annemin kaderi kaynananın elinde kalmış. Babam da annemi severek almadığı için evliliğinin onuncu günü, Atina'ya (Pazar'a) gidiyorum diye evden ayrılmış ve doğru gitmiş Rusya'ya. Geride anemin bir çocuğu olup 10 günlük iken ölmüş. Babam Rusiye'den gelince Hatice ablam doğmuş.

2

Babam Tekrar Rusiye'ye gitmiş 12 sene üzerine gelmiş
 Huri Ablam doğmuş Babam Tekrar Rusiye'ye
 gitmiş 8 sene üzerine gelmiş Abdurrahman
 ağabeyim doğmuş senesi 1916 Şubat.
 Rusiye yolu kapanmış Babam köyde kalmış dedemin
 malı 4 kardeşle bölünmüş Mine Firdes Ahmet
 beraber 3 hisse almışlar Babama 1 hisse
 kalmış ve yoksulluk içinde uğraşmış 1919 senesi
 Şubat ayında öldüğünü Huri Ablamdan
 öğrenmişim.

Süleyman dedemin ağabeyi Reşit varmış komşu Niyazi
 ağabeyimin dedesidir. Reşit ve Süleyman'ın kardeşleri
 İbrahimler bir kardeşle beraber var Cumali anında
 üç oğlu varmış Halil İslam ve Cevail - Halil'in
 oğlu felçli varmış ve 4-5 annin ablası varmış Huri - Tumaslıya
 evlenmiş badi Halil güneş ile evlenmiş HAVA Hasan güneş ile
 evli HATİCE hoca abram niyazlar evli yamı Keçiören ilk okul
 hocaları varmış Hanife hoca onun annesi
 HALİL dedemin birde kız karısı varmış onun çocukları
 Kefser Rukiye bizim Gülselime Kevseri. Nuriye genç yaşta
 ölmüş ve Durmuş Felçli.

İslamın iki oğlu Mustafa ve Hüseyin. Mustafa'nın Ayşe,
 Meryem, Dursun Ali ve Lutfi, Hüseyin'in ise Yusuf, Halil,
 Emine, Aptulla, 4 kardeşler.

Şerif lerin evi yoksulluk yapmış ablacıların
 pelul Ahmet Şakir pelulün kaç çocuğu varmış
 bilmiyorum hep ölmüşler Ahmed'in oğlu Şerif annem
 çocukları Hüseyin nusret remzi tekin şemsi
 nusret intihar etmiş tekin İzmir'de öldü Hüseyin
 Remzi Şemsi Hayatlıdır.

Dursunun durmuşun dedesi Dursun hocaları Muhammet
 Muhammedin oğlu Durmuş ve kızı Kefser varmış ölü
 Durmuşun 4 kızı 2 oğlu var kızları Hafize Aynur (evli),
 Muazzez Havalig (bekar). Oğlu Dursun ve Coşkun Güner

Babam tekrar Rusiye'ye gitmiş, 12 sene üzerine gelmiş. Huri ablam doğmuş. Babam tekrar Rusiye'ye gitmiş, 8 sene üzerine gelmiş, Abdurrahman ağabeyim doğmuş. Senesi 1916 Şubat.

Rusiye yolu kapanmış. Babam köyde kalmış. Dedemin malı 4 kardeşle bölünmüş. Mine, Firdes ve Ahmet beraber 3 hisse almışlar, babama 1 hisse kalmış ve yoksulluk içinde uğraşmış.

1919 senesinin Şubat ayında doğduğumu Huri ablamdan duymuşum.

Süleyman dedemin ağabeyi Reşit varmış, komşu Niyazi ağabeyimin dedesidir. Reşit ve Süleyman'ın babaları İbrahimdir. Bir kardeşi daha var Cumali, onunda üç oğlu varmış. Halil, İslam ve Cevail. Halil'in 1 oğlu felçli Durmuş ve onun aynı anadan 4 ablası varmış.

Huri Tumaslı'ya evlenmiş, Fati, Halil Güneş ile evlenmiş, Hava, Hasan Güneş ile evli. Hatice, hoca Ekrem Ayliyar'la evli. Keçiören'de ilk okul hocası vardı, Hanife hoca, onun annesi.

Halil dedemin bir de laz karısı vardı, onun çocukları Kefser, Rukiye, bizim Gülselime Halil'in karısı. Nuriye genç yaşta ölmüş ve Durmuş felçli.

İslamın iki oğlu Mustafa ve Hüseyin. Mustafa'nın Ayşe, Meryem, Dursun Ali ve Lutfi, Hüseyin'in ise Yusuf, Halil, Emine, Aptulla, 4 kardeşler.

Şerif'lerin evi; yanlışlık yapmış olabilir, Pelul, Ahmet, Şakir. Pelul'un kaç çocuğu varmış bilmiyorum, hep ölmüşler. Ahmed'in oğlu Şerif, onun çocukları Hüseyin, Nusret, Remzi, Tekin, Şemsi.

Nusret intihar etmişti, Tekin İzmir'de öldü, Hüseyin, Remzi ve Şemsi hayattadırlar.

Dursunun durmuşun dedesi Dursun, babası Muhammet, Muhammedin oğlu Durmuş ve kızı Kefser vardı öldü.

Durmuşun 4 kızı 2 oğlu var. Kızları Hafize, Aynur (evli), Muazzez, Havalig (bekar). Oğlu Dursun ve Coşkun Güner

Sıra geldi Annemin sülalesine, babası halil, ağabeyi hasan gülasoğlu ablası Zeliha, Tumas Rasimin annesi

Annesi. hasan dayimin çocukları Selma ölü, Tefvik hatice ablamin kocasi, emine makrevis çelina

köyüne evli idi, evladi yoktur. Kercil hasanın karısı idi.

Dayımın oğlu Tefvik Dedeyi tanırırsınız. Halil, Heva, Fatma, Ayiše, İlbrahim ve Firdes diye altı çocukları vardı onlarıda tanırırsınız.

Kendi hayatıma gelince yukardede anlatmışım Makrevis köyü şimdi konaklar Köyü oldu.

Pogina Makrevis köyünün mahallesi idi aynı muhtarlığa bağlı idiler ve ben 1919/ veya 1920

tarihinde Şubat ayında Dayımın evinde dünyaya gelmişim ve bebekliyimde çok ağlarmışım, Tefvik enişte

söylerdi.

beş yaşına kadar geçen senelerin üstünden geçiyorum beş veya altı yaşlarında camiye gitmeye başladım

hocamız yani caminin imamı Komilo Köyünden şimdiki adı Murat Köyünden Haydari Os-

III
Sıra geldi Annemin sülalesine babası halil
ağabeyi hasan gülasoğlu ablası Zeliha Tumas -
Rasim vuralı anın annesi hasan dayımın çocukları
selma ölü Tefvik hatice ablamin kocasi emine
makrevis çelina köyüne evli idi evladi yoktur
Kercil hasanın karısı idi Dayımın ağılı Tefvik dedeyi
tanırırsınız halil heva fatma ayiše ilbrahim ve firdes
diye altı çocukları vardı onlarıda tanırırsınız.

Kendi hayatıma gelince yukardede anlatmışım
Makrevis köyü şimdi konaklar köyü oldu pogina makrevis
köyünün mahallesi idi aynı muhtarlığa bağlı idiler ve
ben 1919/veya 1920 tarihinde şubat ayında dayımın evinde
dunyaya gelmişim ve bebekliyimde çok ağlarmışım
Tefvik enişte söylerdi beş yaşına kadar geçen senelerin
üstünden geçiyorum beş veya altı yaşlarında camiye
gitmeye başladım hocamız yani caminin imamı Komilo
köyünden şimdiki adı Murat köyünden Haydari Osman
efendi idi şimdiki soyadları Kesimal'dır.

ben camiye 1928 senesine kadar devam ettim ve Kurani-
Kerimi okudum okulumda kaldığına göre cumhuriyet hükü-
metinin yeni harfleri okunmasını ilan ettiyi sene okula
başladım eski Türkçe kalkmıştı ben hep yeni yazı ile
3 sınıflı okula başladım okulum 2.inci sınıfta bir
alfabe alındı ikinci sınıfta babam okumaya başladı
ben ibran dursunali arkadaşımın kitabından okudum.
okulum 3. sınıfta tam okumaya başladım fakat
kitaplarımı babam almıştı ikinci sınıfta okurken
rahmetli annemi kayıp ettik altı ay sonra babam çingit köyünden ev-
lendi, kaldık analık eline

1916 senesinde babam Rusyeden dönüş yapmış ve kur-
bet geliri kesilmiş emucamdan da ayrılmış olduğu için çok az
araziden yararlanmaya çalışmış fakat

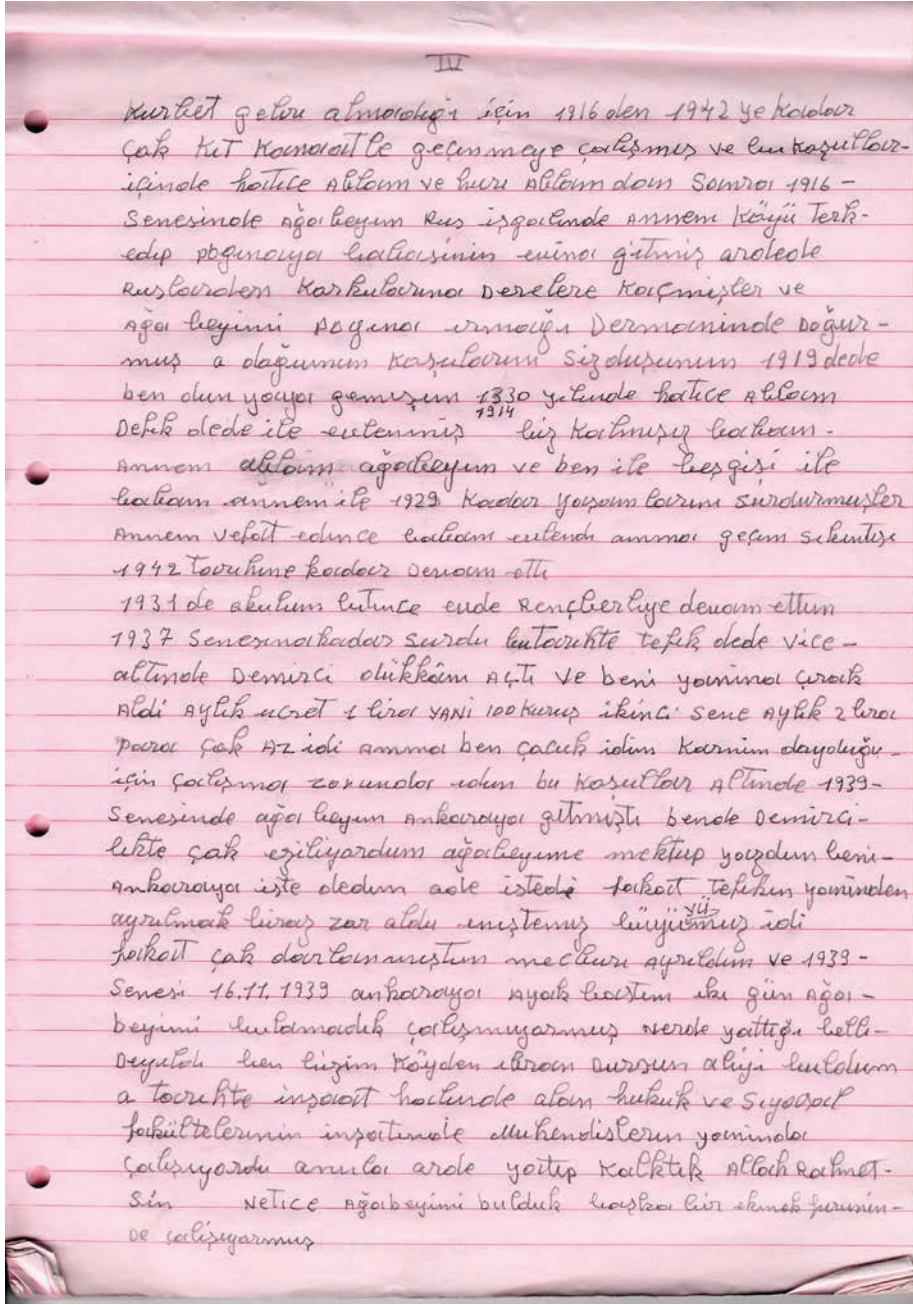
man efendi idi şimdiki soyadları Kesimal'dır.

Ben camiye 1928 senesine kadar devam ettim ve Kurani-Kerimi okudum. aklımda kaldığına göre cumhuriyet hükümetinin yeni harfleri okunmasını ilan ettiği sene okula başladım. Eski Türkçe kalkmıştı. Ben hep yeni yazı ile 3 sınıflı okulu bitirdim. okulun 1 inci sınıfında bir Alfabe alındı, ikinci sınıfta babam o kadar fakirdiki ben ibran Dursunali arkadaşımın kitabın-

dan okulu okudum. üçüncü sınıfta tam aklımda deyil fakat kitaplarımı babam almıştı. ikinci sınıfta okurken rahmetli annemi kayıp ettik. altı ay sonra babam çingit köyünden evlendi, kaldık analık eline

1916 senesinde babam Rusyeden dönüş yapmış ve kurbet geliri kesilmiş emucamdan da ayrılmış olduğu için çok az araziden yararlanmaya çalışmış fakat

hayat hikayesi

kurbet geliri almadığı için 1916 den 1942ye kadar çok kıt kanaatle geçinmeye çalışmış ve bu koşullar içinde hatice ablam ve huri ablamdan sonra 1916 senesinde ağabeyim, Rus işgalinde annem köyü terk edip poginaya babasının evine gitmiş, orada Ruslardan korkularına derelere kaçmışlar ve ağabeyimi pogina ırmağı deresinde doğurmuş. O doğumun koşullarını siz düşünün.

1919 de de ben dünyaya gelmişim. 1330 (1914) hatice ablam Refik dede ile evlenmiş biz kalmışız babam-annem ablam ağabeyim ve ben ile beş kişi ile.

Babam annem ile 1929 kadar yaşamlarını sürdürmüşler. Annem vefat edince babam evlendi amma geçim sıkıntısı 1942 tarihine kadar devam etti

1931 de okulum bitince evde Rençberliğe devam ettim. 1937 senesine kadar sürdü. Bu tarihte Tefik dede vice-altınok Demirci dükkanı açtı ve beni yanına çıracık aldı. Aylık ücret 1 lira YANI 100 kuruş. ikinci sene 2 lira para çok az idi amma ben çocuk idim karnım doyduğu için çalışmak zorunda idim. Bu koşullar altında

1939 senesinde ağabeyim Ankaraya gitmişti, bende demircilikte çok eziliyordum, ağabeyime mektup yazdım, beni Ankaraya iste dedim, oda istedi fakat Tefikin yanından ayrılmak biraz zor oldu, eniştemiz büyüymüz idi fakat çok darlanmıştım mecburi ayrıldım ve 1939 senesi 16.11.1939 Ankara'ya ayak bastım. iki gün ağabeyimi bulamadık. Çalışmıyormuş, nerde yattığı belli deyil di.

Ben bizim köyden ibran Dursunaliyi buldum. O tarihte inşaat halinde olan hukuk ve siyaset fakültelerinin inşaatında, mühendislerin yanında çalışıyordu. Onunla orda yatıp kalktık. Allah Rahmet etsin, Netice ağabeyimi bulduk başka bir ekmek fırınında çalışıyormuş.

benide bir ekmek bayisine kayalar çocuk pıskıleti ile sakarya cd. yenişehir apartmanlara ekmek dağıtıyordum. Aylığım 3 TL idi. Bu arada ağabeyimin askere almaları başladı, emsali sevk edildi. Abiyim asker olursa ben ankarada yalnız ne yapacağım diye düşündüm. Bu arada yeğenim gulas halilde Ankara da idi ve işinden çıkmıştı. İstanbula gidiyordu, ağabeyime söyleyip bende onunla istanbula geldik.

Karaköy semtinde Rizelilerin perişan oteli vardı, oraya yerleştik .

Ankaradan ayrıldığı-mızda halilin 40.TL'si vardı, benim masra-fımıda o görüyordu, borç olarak veriyordu. Bir ay boş gezdik sonra Karaköy Necatibey Cd ermeni pasajı içinde Rizeli birinin şarap ha-nesi vardı, oraya 5.Tl Aylık ile çırak olarak girdim.

Boşta kaldığım zaman Tumas Niyazi rastladı bahriye askeri idi bana çok yakınlık gösterdi ve 2,5 TL harçlık verdi. Almı-yordum zor ile verdi. Daha son-ra halilde bir ermeni lokantası-na Karson olarak girdi, günde 3-4 lira bahşış alıyordu, fakat birgün üzerinde BİT görülmüş,

benide bir ekmek bayisine kayalar çocuk pıskıleti ile sakarya cd. yenişehir apartmanlara ekmek dağıtıyordum aylığım 3 TL idi bu arada ağabeyimin askere almaları başladı emsali sevk edildi abiyim asker olursa ben ankarada yalnız ne yapacağım diye düşündüm bu arada yeğenim gulas halilde ankarada idi ve işinden çıkmıştı istanbula gidiyordu ağabeyime söyleyip bende onunla istanbula geldik .

Karaköy semtinde Rizelilerin perişan oteli vardı oraya yerleştik ankaradan ayrıldığımızda halilin 40 TL'si vardı benim masraflarımda o görüyordu borç olarak veriyordu bir ay boş gezdik sonra Karaköy Necatibey Cd ermeni pasajı içinde Rizeli birinin şarap hanesi vardı oraya 5 TL aylık ile çırak girdim

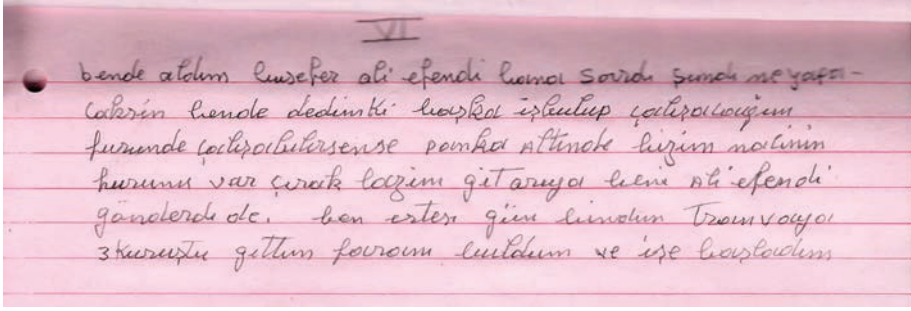
bu arada Karaköyün zamanın lüzüğü Tumas Niyazi Karaköy bahriye askeri idi bana çok yakınlık gösterdi ve 2,5 TL harçlık verdi almıyordum fakat verdi daha sonra halilde bir ermeni lokantasına Karson olarak girdi günde 3-4 lira bahşış alıyordu fakat lüzüğü üzerimdeki lüt görülmüş patronu demiş ki git çamaşır deyiş tekrar gel fakat halil utan-dığı için gitmedi ve daha sonra Sirkeci semtinde Melek Kira-athanesine Karson girdi, 15 TL aylık ile sonra bende onun yanına girdim, sahibi Melek hüsni derler, yukarı viceden idi, şimdiki adı yukarı çamlıca oldu, netice halil ordanda çıktı ben yine yalnız kaldım

Velhasıl 2 ay kadar çalıştım bende çıktım aldığım 5 lira ay-lık hep kırıdığım bardak tabak veya içtiyim fazla çaylara kesti-ler. 50 kuruş alacağım kalmış, 250 kuruş verdi ben almıyordum fakat vice altında çıraklık yaptığım zamandan beni iyi ta-nıyan hacielim Ali efendi yanı-mızda idi. Parayı almamı ısrar etti.

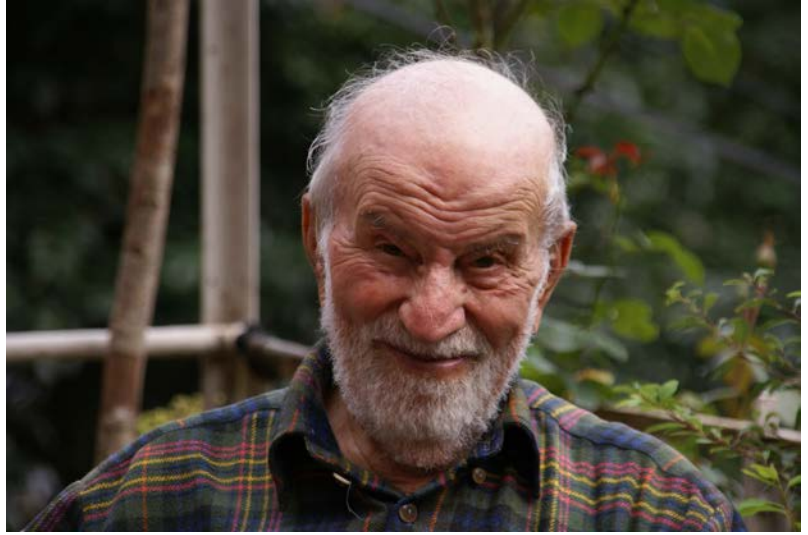
patron demiş ki, git çamaşır deyiş tekrar gel fakat halil utan-dığı için gitmedi ve daha sonra Sirkeci semtinde Melek Kira-athanesine Karson girdi, 15 TL aylık ile sonra bende onun yanına girdim, sahibi Melek hüsni derler, yukarı viceden idi, şimdiki adı yukarı çamlıca oldu, netice halil ordanda çıktı ben yine yalnız kaldım.

Velhasıl 2 ay kadar çalıştım bende çıktım aldığım 5 lira ay-lık hep kırıdığım bardak tabak veya içtiyim fazla çaylara kesti-ler. 50 kuruş alacağım kalmış, 250 kuruş verdi ben almıyordum fakat vice altında çıraklık yaptığım zamandan beni iyi ta-nıyan hacielim Ali efendi yanı-mızda idi. Parayı almamı ısrar etti.

hayat hikayesi

bende aldım bu sefer ali effendi bana sordu şimdi ne yapacaksın bende dedim ki, başka iş bulup çalışacağım, fırında çalışabilirsen, pangaltında bizim malinin fırını var, çırak lazım git oraya beni Ali efendi gönderdi de. Ben ertesi gün bindim Tramvaya 3 kuruştı gittim. fırını buldum ve işe başladım.

FOTO

ÜYE KAYIT FORMU

Dernek Kütük No:06-093-005

Üye Kayıt No:

KİMLİK BİLGİLERİ

ADI VE SOYADI	İLİ
BABA ADI	İLÇESİ
ANA ADI	MAHALLE/KÖY
DOĞUM YERİ	KÜTÜK/AİLE SIRA NO
DOĞUM TARİHİ	CİLT NO
MESLEĞİ	SAHİFE / SIRA NO
CİNSİYETİ	TABİYETİ
MEDENİ DURUMU	TC KİMLİK NO

ADRES BİLGİLERİ

FİRMA ADI	EV ADRESİ
FİRMA ADRESİ	
İŞ TEL	ŞEHİR
İŞ CEP	EV TEL
İŞ FAX	EV FAX
İŞ E POSTA	E POSTA

Derneğinizin tüzüğünü okudum ve benimsedim. Tüzük hükümlerine saygılı olacağımı, dernek için çalışacağımı, yükümlendiğim ödentiği zamanında ödeyeceğimi, adresimde oluşan değişiklikleri 15 gün içinde bildirmediğim durumda eski adresime yapılacak duyuruların geçerliliğini kabul edeceğimi bildiririm. Derneğe üyelik işleminin yapılmasını rica ederim.

ADI VE SOYADI

MÜRACAAT TARİHİ

İMZASI

...../...../20..

Yönetim Kurulunun/...../.....tarih,sayılı kararı ile üyeliğe kabul edilmiştir.
Yıllık üyelik aidatı 30.-TL dir.

EK: 2 adet fotoğraf

ÇAMLIHEMŞİN EĞİTİM VE KÜLTÜR DERNEĞİ

Adres: Meşrutiyet Cad. Kültür Mah. Çanakkale Apt. 5 Kat 36/18 / Kızılay / ANKARA

Tel: 312 419 39 79 Fax: 312 419 39 78 Web: www.camlihemsin.org E Posta: camlihemsinliler@gmail.com

Banka Hesap No: ÇAMLIHEMŞİN EĞİTİM VE KÜLTÜR DERNEĞİ

T.C.ZİRAAT BANKASI A.Ş. Çayyolu Şubesi

Hesap No:53856965-5001 1989

IBAN:TR97 0001 0019 8953 8569 6550 01

DOLDURDUKTAN SONRA 312 419 39 78 NOLU FAKSA GÖNDEREBİLİRSİNİZ.

Üç Nesil Tulumcu Aile

O bir efsaneydi, Onu dinlemek bir ayrıcalıktı, Hala gelmiş geçmiş en büyük tulumcu olduğu kulaktan kulağa fısıldanmaktadır.

Çocukluğumda babam sayesinde bolca dinleme ayrıcalığına ulaştığım biriydi Garip veya yöredeki adıyla Karip.

Bir Ankara ziyaretinde makaralı teybe kayıt edilen tulumunun sesi, kısa türküleri ve tulum çalarken ritim tutan ayak sesleri hala kulaklarımdadır.

Kendi oğlunun deyişiyle "Bu kadar zamandır tulum çalarım ama hala babamın girişini yapamam" dediği Garip, yani Mustafa Taşer'i araştırdık sizler için;

Garip kimdir ve nasıl garip olmuştur.

Garibin çocuklarından Varol Taşer ve Kamer Gülas'ı, torunlarından ise Behçet Gülas ve Tahir Taşer'i sizler için bir araya getirdik ve hem Garibi hem de Tulumu konuştuk.

Hazırlayan
Metin Gültan

Kimdir Garip..!

Bölgesel bir efsane haline gelmiş olan **Garip** veya yöresel adı ile **Karip**, Sibiry'a' da 1318 (Miladi 1901) yılında doğmuş ve 1987 yılında 86 yaşında iken rahmetli olmuştur.

Karipler lakabıyla anılan ailesi, Çamlıhemşine bağlı Aşağı Şimşirli mahallesinin

Citne bölümündendir.

Tüm Hemşinliler gibi, babası Hüseyin ve diğer 2 amcası da Rusya ya gurbete gitmişlerdir.

Amcaları bir daha geri dönmemişler ve Rusya da vefat etmişlerdir.

Baba Hüseyin, Sibiry'a da bir rus kızı olan Garibin annesi Nurka ile evlenmiştir.

Hüseyin ve Nurka çiftinin 2 çocukları olmuş. Bunlardan erkek olanına **Tahir**, kız olanına ise **Bibinur** isimlerini vermişler.

Rusya da ki siyasi gelişmeler ve adım adım yaklaşan ihtilal, baba Hüseyin i zor kararlar alma aşamasına getirmiştir. Rusya da oldukça iyi bir gelire ve refah seviyesine sahip olan baba Hüseyin, gelişmeler karşısında çocuklarını güvenceye almak için Çamlıhemşin

Garip : Mustafa Taşer

e tekrar geri dönme kararı almaya çalışmakta fakat anne Nurka bu konuya yanaşmamaktadır. Rusya da ki gelişmeler karşısında baba Hüseyin, 7 yaşındaki oğlu Tahir i yanına alır ve Türkiye ye kaçıtır.

Tahir in annesini ve kız kardeşini son görüşüdür bu ve bir daha hiç görüşemezler.

Baba oğul Çamlıhemşin e geri dönebilmek için şimdiki Pazar ilçesine (Atina) inerler. O zaman eşkıyalar yollarda insanları soyarlarmış. Pazar ilçesinde, baba Hüseyin eşkıyaların olmadığı bir yoldan köyüne gidebilmek için bir arkadaşını yanına alır ve **Lamgo** yoluna gelirler.

Pazar'dan Çamlıhemşine gidişte tek geçit olan Kanlıboğaza gelmeden arkadaşı geri döner. Kanlıboğaza gelince eşkıyalar tüfeklerini uzatıp etraflarını sararlar.

Baba Hüseyin in gözlerini bağlayarak tüm elbiselerini, paralarını ve ayakkabılarını alırlar, üstüne hork çuvalı (şal türü dokunmuş telden eski bir elbise), ayağına ise yırtık bir Çarın giydirebilirler. Eşkıyalardan birisi Tahir inde elbiselerini almaya çalışır fakat Tahir ağlayıp bağırınca, eşkıyalardan biri çocuğun elbiselerini almayın der ve Tahire dokunmazlar.

Baba Hüseyin her şeyini Eşkiya'ya kaptırıp perişan bir halde baba ocağına geri döner.

Köye yerleşen baba bir müddet sonra bir evlilik yapar.

Rusya'nın iyice karışmasından sonra babası Hüseyin, annesi Nurka'yı geri getirmeye ikna edebilirim diye Rusya'ya geri döner ve oğlu Tahir'i

üvey anne Fatma'nın eline geçer fakat bundan baba Hüseyin'in haberi olmaz.

Garibin halk arasında Karip diye anılmaya başladığı yoksulluk devreleri işte bu süreçte başlar.

Tahir Türkiye'ye geldiğinde yok denecek kadar az Türkçe biliyormuş. İlk olarak rus adı diye Tahir olan ismi Mustafa'ya çevriliyor.

Eskiye ait anılarında, Rusya'da geveze olduğunu, Bisikleti ve birçok oyuncak olduğunu ve Akordeon çaldığını söyleyen Garip için Türkiye tam bir yoksulluklar ülkesidir.

Çocuklarına içinden gelen müzik merakı olduğunu hep anlatmıştır.

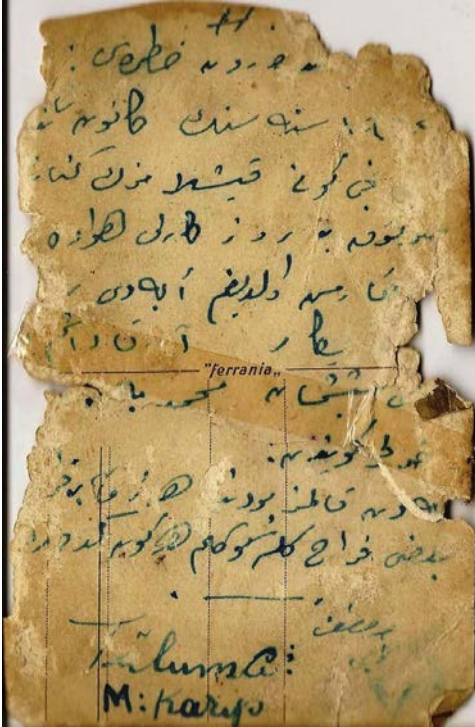
Yörede tek çalınan çalgı Tulum olduğu için merakı da tulumla yönelmiştir.

Tekli denilen **Sipsi** parçasını kolayca bulmuş ama Tulumun diğer parçalarını temin etmek için gerekli parayı uzun zaman temin edememiştir. Para temini için korukçuluk ve benzeri bir çok işleri yapmış ve elde ettiği ilk paralarla hayalindeki Tulum'u için iyi kötü bir post temin etmiştir. Bir yerden de nav temin ederek yavaş yavaş kendi tulumunu yapmaya başlamıştır.

Tulumun az olduğu bir ortamda Garipteki tulum, bazı tulum çaralarında heveslendirmiş ve hem garibe tulum çalmayı öğretmişler hem de kendilerine tulum çalmışlardır. Bunlardan Cereh Hakkı dedeyi çocuklarına hep anlatmış Garip ve bu sayede tulum çalmayı iyice öğrenmiş.

Babası Hüseyin, Garip 14 yaşında iken rusyadan kaçarak geri dönmüş. Fakat kızını ve karısını getirememiş. Her ne kadar halası olsa da Garip 14 yaşına kadar ellerin kapısında yalnız yaşamış ve Garip lakabında o zaman almış.

Hayatında 1 sefer İstanbul'a çalışmaya gitmiş. 3-5 ay kaldıktan sonra geri dönmüş.

Garip 2 sefer evlenmiş ve 7 çocuğu olmuş.

İlk eşi olan Emine'den beşi sağ 12 çocuğu oluyor. Kızlarının isimleri **Duriye Taşer KAMBER** (merhum), **Şükriye Taşer OKUMUŞOĞLU**, **Nigar Taşer ONAL**, **Kazime Taşer ÇAĞLAYAN**, **Kamer Taşer GÜLAS**

İkinci eşi Şaziye'den ise, ikisi sağ 4 çocuğu oluyor. **Zeliha Taşer KESİMAL** ve tek oğlu **Varol Taşer**.

Son çocuğunun doğumundan 5 ay sonra eşi Şaziye' de vefat ediyor.

TRT de ilk olarak 1946 yılında tulum çalmış ve TRT de ilk Tulum çalan kişi olmuş Garip, hem de canlı yayında, 5 havayı 25 dakika da çalmış ve 25 TL ödemişler.

Oğlu Varol Taşer...

Tulum bir merak konusu. Biz gözlerimizi tulumla açtık. Babadan parmağa baka baka tulumu öğrendik. Çünkü her ezgi nin havası ve parmak vurması ayrı. Her havasında türküsü ayrı. Babamın çok düzgün bir el yapısı vardı. Akord bozuk olsa bile şimdi bizim aletlerle öl-

Varol Taşer

çüm yaptığımız akordu o değişik şekilde el vurmayla düzeltiyordu.

Babam bana parmak vurmalarını göstermişti. Eskiden tulumda nota yoktu. Şimdi notalı çalışıyorlar. Her perdenin bir notası var.

Biz eskiden horona girmek için bile çok zorlanırdık. Biz bir taraftan oyuna girerdik öbür taraftan bizi kapı dışarı ederlerdi.

Okula giderken Tulum çalışıyordum. Önce Sipsi ile başladım, epeyce sipsi ile çaldım. Daha sonra babam cumaya giderken tulumunu yanına almazdı ve bana gün doğardı. Oturur çalışırdım. Fakat anlardı tulumu kurcaladığımı.

Tulum 6 ila 8 aylık oğlaktan yapılıyor. Daha büyük oldu mu kol altına sığdıramıyoruz. Sonra kesmeden deriyi soymamız gerekiyor. Eskiden herkes kendi tulumunu kendi yaparmış.

Ben babama çaktırmadan sağda solda tulum çalışıyordum. 1 sene gurbetçilikten sonra yaylaya Vartevora giderken babamın tulumlarından bir tanesini yanıma aldım. Yol boyunca çalarak gittim fakat acele etmiydim. O sene yaylanın tulumcusunun kaçmış olduğu haberini aldım ve yaylaya gelmeden tulumu katladım ve eve gittim. Tulum çalmasını biliyordum fakat ancak bir iki türkü çalabiliyorum. Yaşımda 16 veya 17 idi.

Akşam üzeri yaylada kahveye gittim.

Kneş mevlüt amca vardı yaylanın büyüklerinden.

Beni yanına çağırdı ve;

- *Tulumun var mı !.... dedi.*
- *Var dedim.*

- *O zaman Tulumcu sensin dedi.*

- *Amca ben tulumdan anlamam dedim.*

- *Tulumcu yok bu işi de senden başkası götüremez. Sen Garibin oğlusun. Dedi.*

Gerçi sadece türkü söylemeler tulumu becereceğim fakat hiç horon havası çalmamıştım.

Biraz naz etmeye çalıştım ama sopa yemekte var işin diğer tarafında. Mecburen kabul etmiş gözüktüm. Akşam tulumu kendisi şişirdi. Tulumu bana vermek için gözleriyle beni anyordu fakat bende gözükmemek için gizleniyordum. Gördü beni yanına çağırdı ve tulumu bana verdi. Kendisi iyide horon vururdu. Rahat çalabileyim diye hem ağzıyla kaide yapıyordu hem de horon vuruyordu.

Bende ona uydum.

Biraz çaldım, bana *Tulum vur da para topl*a demeğe başladılar.

Nereye tulum vurayım. Çalmayı bilmiyorum ki tulum vurayım. Bende vuramadım. Fakat her gelen 100 lira koymaya başladı tulumu. Ben o zaman Ankara da ayda 300 lira maaşla çalışıyordum, Çalıştıklarımdan biriktirdiğim 3.500 lira ile köye gelmişim ve sadece o gün 3.700 lira para almıştım. Gerçi teşvik etmek için de bolca para veriyorlardı.

Yayla dönüşü 7.000 lira ile köye döndüm. Ben bundan sonra gurbetteki işi bıraktım.

Babam önce paranın kaynağını sordu fakat baktı ki para tulumdan geliyor sonra beni serbest bıraktı.

Tulumcuları maalesef o zaman biraz seviye olarak aşağı görürlerdi. Bu

sebeple babam beni hiçbir zaman tulum çal diye yönlendirmede. *Bu iş iyi bir iş değildir* dedi. *Meslek öğren* dedi. Bu yüzden Ankara da aşçılık yapıyordum. Fakat Tulum bana daha kolay ve kazançlı geldi.

Babam sonra baktı ki ben bu işi yapacağım, bana bütün havaları öğretmeye başladı. Bazen ben çaldım ve babam *O hava öyle çalınmaz* diye elimden tulumu alırdı. Kendi çalarak bana kaidesini gösterirdi ve tulumu bana geri verirdi.

Eskiden tulumun günah olduğu söylenirdi. Bu sebeple babam cumaları asla tulum çalmaz ve evde tulum çaldırmazdı. Çık dışarı da çal derdi.

Bazen de çalışıyordum çalışıyordum olmuyordu, o zaman bana senin parmakların tulumu uymuyor derdi.

Tulumun kendisi çok rahat bir şekilde kol altına girebilmeli. Tulum çünkü bir körük vazifesi görmektedir. Kişi için büyük veya küçük olsa rahatsız eder. Bu yüzden ben saatlerce rahatlıkla tulum çalabiliyim. Birde özellikle yeni başlayanlar için tulumun akordunun iyi olması gerekiyor. Çünkü yeni başlayan kişiler kendileri akord edemezler.

Babamın tulum çaldığı devirlerdeki çalma çeşitleri çok farklıydı. Her ne kadar bana çok iyi çaldığımı söylediler de ben babamın tulumu giriş havasını hala çalamam.

Şimdikilere lafta söylenmiyor. Laf deyince küssüp gidiyorlar.

7 — 8 kişi Tulum alacaklardı. Geldiler, hepsine tulumumu verdim ve biraz çaldırdım. Acemi olmalarına rağmen hepsini tek tek izledim. Sonra ben yarım saat kadar tu-

lum çaldım. Fakat dikkat ettim ki kimse parmaklarına bakmıyor. Halbuki tulum parmaklarda bitiyor. Çocuklara dedim ki - *Çocuklar siz hiç biriniz tulumu heveslenip para vermeyin. Niye diye sordular. Şu kadar zamandır tulum çalışıyorum hiç biriniz parmaklarınızı nasıl vurduğumu izlemediniz. Nasıl öğreneceksiniz* dedim. Çok heves ettiler ve tulumlarını bitirip teslim ettim. Aradan yıllar geçmesine rağmen o zaman tulum alıp çalmaya başlayanlar halen tulum çalmayı tam olarak becerememişlerdir.

Bizim eksik çaldığımız kaideler rüyamıza bile girmiştir ve gece yataktan kalkıp eksik olan yeri tamamlayıp öyle uyumuştuzdur.

Kızı: Kamer Taşer GÜLAS

Ben babamın tulumunu çok sevdim ve şimdi burada bu gençleri de görüyorum fakat babamın havası hiç birisinde yok. Onun zamanında tabii ki bizde gençtik. O çalar biz oynardık. O zamanlar ayıp olmasa belki de kızlardan bile bir tulumcu çıkabilirdi.

Bizlerde köyde çalışırdık. Sığır besler, tarla eker her şeyi yapardık fakat o bizleri kimseye muhtaç etmeden geçindirdi.

Kamer Taşer Gülas

Allah razı olsun babam bazı kişilerin büyük desteğini gördü. Onlar her zaman onu hem kolladılar hem de doyurdular. Çoluk çocuk kalabalığı diye bizlere eşyalarda dahil her şeyi gönderirlerdi. Eskiden herkes herkesi kollar ve ihtiyacını giderirdi.

Bazen kapı üstünde bir not görürdük ve şöyle yazardı. *“Karip yarın kayabaşındayız öğlene gel”*

Eskiden tulumun günah olduğu söylenirdi. Bu sebeple babam cumaları asla tulum çalmazdı, hatta düğünlerde, tulum çalmadan geldikten sonra banyo yapıp namaz kılmadan ne oturur nede yemek yerdi.

Tulumu o zamanlar böyle bakılmazdı, o kadar kız içinden belki bir tulumcu çıkabilirdi.

Torun: Behçet Gülas

Ben dedemi Aşık Veysel benzetirim. Çünkü birisi çalarken görmüyor diğeri ise (dedem) çalarken duymuyor ve her ikisi de imkansızlıklar içerisinde enstrümanını ustalıkla kullanıyorlarmış. Dedem çocuk yaşta geçirdiği ağır kabakulak hastalığı sonucu ileri derecede sağır olmuş.

Ben dedemle bire bir karşılıklı çalma imkanı bulamadım.

Dayımla da köylerimiz birbirine yakın değil. Dolayısıyla onunla da

Behçet Gülas

çok çalışma imkanı bulamadım. Fakat gene de dayım her zaman tulum konusunda yanımızda oldu. Özellikle teknik olarak kendisinden çok faydalandım.

Dedemin hiçbir zaman akortlu bir tulumu olmadığını söylerler. O zamanki tulumların perdelerinde muhakkak bozukluk olurmuş. Parmaklarını o kadar güzel ve kuvvetli kullanırmış ki perdedeki bozukluk anlaşılmazmış. Şimdiki tulumlar o zamanlar bunların elinde olsaymış neler yapabileceklerini düşünmek bile zor. Tabi ki en önemli değişiklik onların tulumlarında Sibop yokmuş. Yani tulumu havayla şişirdiğiniz zaman ağzınızı çektiğiniz anda tulumdan hava geri kaçarmış. Bu sebeple ağızlarını dinlendirmeleri mümkün olmazmış. Sibop işini Çukitadan rahmetli Mustafa Tezcan

çıkarmış ve millet ağzını dinlendirbilmiş.

Tabi unutulmaması gereken bir konu daha var. Gerçi şükür ki ben hiç rastlamadım ama zamanında tulum çalsın diye çağırıp, hem çaldırıp ya tulumlarını şişerlermiş veya döverlermiş. Dedem az sopa yememiş. Gerçi bu sadece dedemle ilgili değil o zamanın tüm tulumcuları için geçerliymiş. Niye dövdüklerini veya niye zarar verdiklerini bu gün bile hala anlamam.

Torun: Tahir Taşer

Ben dedemi duyamadım. Öğrendiklerimi babamdan öğrendim. Tulumun yozlaşmaması için öncelikle gençlerin güncel parçalardan ziyade eski orijinal parçalara yönelmeleri lazım. Aslını öğrenmeden taklitlerine gidiyorlar. Buda kaideleri bozu-

yor. En azından eskiden horonda tulum çalınırken Rize çalıyorsa arkasından muhakkak yalı çalarlardı ki millet süratli oyundan sonra dinlenip terini kurutabilsin. Böylelikle saatlerce horon oynanabilirdi. Şimdi bu kuralları bilen fazla kişi yok.

Tulumcu horoncuyu takip etmeli. Horoncunun komutuna göre tulumunu çalmalı. Şimdi tulumcu çalışıyor millet oynuyor.

Tahir Taşer

Sonbahar, bir başka deyişle hazan yani hüznün mevsimi...Memleketimde ise kentlere dönüş, yani göç mevsimi...Dahası yaylalardan köylere köylerden kentlere göçün mevsimi... Kısalan günler, sararan yapraklar, artan yağmurlar ve serinliğini iyice hissettiren rüzgar... Bacası artık tütmeyen evler, köyler, mahalleler, ayak seslerinin kesildiği patikalar...Hangimize hüznü vermez ki?

Yaylacılığın henüz devam ettiği çocukluk yıllarımda sonbaharın gelmesiyle yaylacıları bir telaştır alır; kışlık erzaklar denk edilir, evler bir daha ki sene için “ya kısmet denilerek” derlenir toplanır; kapı baca ve kepenkler sıkı sıkıya kapatılır. Kısacası sert geçen kışa dayanması için yapılması gereken ne varsa yapılır...Sonra veda anı... Gözlerde geri dönüşün hüznü, gönüllerde seneye tekrar gelebilmenin umudu,

hayali... Ancak bu sefer de köyler şenlenir; uzun kış gecelerinin güzel ve sıcak geçmesi için karınca misali hazırlıklar yapılır, turşular kurur, pekmezler kaynatılır, meyveler kurutulurdu...

Gün geldi önce yaylalar ıssızlaştı sessizleşti. Yaşlılar gidemez, gençler ise gitmez oldu... Şimdilerde ise, neredeyse köyleri sessizlik ve ıssızlık bürüdü... Seneye tekrar gelebilme hayalini kuranlar ise kentlerde çoluğunun çocuğunun yanlarında yaşayan evin en yaşlı fertleri...

Oysa çok değil bundan 15- 20 yıl öncesine kadar, patika yollarda yürüyen insanların nefesleri, ayak sesleri sonbaharın ılık esen rüzgarlarının (kalaş) sesine karışır; bu sese rüzgarlarla yere saçılan çatırdayan kuru yaprakların (çaça) sesleri eşlik eder; oradan da köylere, yaylalara, yaylalardan dağlara, derelere, ırmaklara tüm Fırtına Vadisine yayılırdı. Bu ses vadinin sesiydi... Yani

yaşamın sesiydi..Tıpkı bir orkestra müziği gibi...Oysa şimdilerde Fırtına Vadisi sessiz... Vadide mahalleler, köyler sessiz... Köylerde asırlık konaklar, evler sessiz...Sessizliği bozansa deklanşör sesi...

Evet fotoğraf ve fotoğrafçılara en fazla konu olan mevsimdir “Sonbahar” ve sonbaharı sarıdan kahverengiye tüm tonlarıyla/ tüm renkleriyle fotoğraflayabileceğiniz yerdir Karadeniz.. Sonbahar teknikleri iyi bilmek koşuluyla size güzel malzeme verir..

Bu nedenle sonbahar mevsimi fotoğraf çekim teknikleri ve faydalı olabileceğini düşündüğüm ip uçlarından bahsetmek istiyorum..

Sonbaharda fotoğraf çekmek çok keyiflidir. Keyiflidir çünkü ne yazın kavurucu sıcak, ne kışın dondurucu soğuğu vardır. Ancak her an değişebilir hava koşulları nedeniyle bir o kadar da temkinli olmak ge-

rektir... O yüzden ilk önceliğimiz hava durumunu kontrol etmek olmalıdır. Çok bulutlu ve kapalı havalarda sararan yapraklar ve doğa parlaklık ve canlılığını kaybeder. Yağmur sonrası açık ve az bulutlu havalarda da istediğimiz güzellikte fotoğraflar çekemeyiz. Sonbaharın doyumsuz güzelliklerini, renk armonisini yakalayabileceğimiz en güzel hava koşulu yağmur sonrası berrak bir gökyüzüdür.

Çekim yapacağınız bölgenin iklim ve mevsim geçişlerini bilmelisiniz. Örneğin; Kaçkarlar ve yahut Fırtına Vadisinde fotoğraf çekecek iseniz en iyi sonbahar renklerini ve dokusunu alabileceğiniz ay ve zamanı çok iyi takip etmelisiniz. Bazen de doğa öyle bir sürpriz yapar ki eylül ayında daha dallarında yaprakları sararmadan ağaçları beyaz örtüye büründürür ve siz kendinizi sonbahar görüntüleri

yerine kar görüntüleri çekerken buluverirsiniz...Eğer objektifinizi sonbahar yapraklarının renklerini fotoğraflamak için doğrultuyorsanız unutmayınız ki kuzey yamaçlarda yapraklar güney yamaçlara kıyasla çok daha erken renk değiştirirler... Hatta aynı bölge içerisinde rakım olarak yüksekte kalan ya da dağlık bölgelerdeki yapraklar da erken renk değişimine başlar. Kaçkarlar

da bu durum adeta bir ressamın paletinden tuvaline yansıyan renk cümbüşü gibidir. Kısacası gökyüzünden Kaçkarlara, Kaçkarlardan Fırtına'ya, Fırtınadan Karadeniz'e bir sürü renk karşılar fotoğraf meraklılarını...

Sonbahar çekimine gitmeden önce mutlaka ekipmanlarınızı kontrol etmelisiniz. Fotoğraf makinenizin

ayarını genelde alan derinliğini kontrol etmek için diyafram öncelikli modda kullanmanızı öneririm. Fotoğraflarınızın bulanık çıkmaması ve daha keskin fotoğraflar elde edebilmek için tripot kullanabilirsiniz. Fotoğraflarınızın daha keskin olması için ISO değerini en düşük seviyede tutmaya çalışılmalı... Eğer RAW fotoğraf çekiyorsanız beyaz dengesi tercihinizi sonraya bırakabilirsiniz. Beyaz dengesi yaparsanız "Bulutlu" modda çekim yapmayı deneyin. Polarize filtre kullanmanız her türlü manzara fotoğrafı için çok doğru bir tercih olacaktır keza...

Sonbahar fotoğrafı çekmenin en belirgin özelliği size bolca kompozisyon zenginliği sunmasıdır. Yeşilin, sarının, kırmızının, kahverenginin, kısaca doğada renklerin her tonunu yakalama şansınız olur. Keza yöre mimarisi ile yapılmış evler, köprüler vs. gibi mimari zenginlikler de iyi bir fotoğrafçı için kaçınılmayacak nadide fırsatlardır...Ancak önde

netlenen ya da konuda öne çıkan objeden farklı olarak arka plandaki öğelere de mutlaka dikkat edilmelidir. Örneğin; bu akan su yüzeyinde yüzen bir yaprak olabilir.

Farklı size özel fotoğraflarınızın olmasını istiyorsanız, doğayı, çevreyi izleme, gözleme yeteneğinizi geliştirmeli ve farklı bakış açıları yakalamalısınız. İnanın işin tekniği

kadar bu konu da çok önemlidir. Hatta fotoğrafı önce kafanızda çekin. Sonrasında ise objektifiniz ile... Işığınız bol olsun...

Genel olarak yaban yaşamı; bir yaşama muhitinde insan müdahalesi olmaksızın yaşayan bitki ve hayvan topluluklarının meydana getirdikleri bir hayat birliği olarak tarif edilebilir. Yaban hayatı denince; bugün Dünyada ve ülkemizde, daha ziyade tabii yaşama ortamlarında yaşayan balık, sürüngen, kuş ve memeli hayvanlar anlaşılmaktadır. Yani, yaban hayvanları denilen türler, tabii yaşama ortamlarında serbest olarak yaşayan ve evcil olmayan bütün hayvan topluluklarını içine almaktadır ⁽¹⁾.

Kuşlardan memelilere, sürüngenlerden böceklerle kadar yaban hayatı Fırtına Vadisindeki çeşitliliğin önemli bir parçasını oluşturuyor. Asya ve Kuzey Avrupa'dan gelen göçmen kuş türlerinin Anadolu'ya giriş kapısı olan bu coğrafya, özellikle havada süzülen yırtıcılar açısından önemli ⁽²⁾. 136 kuş türünün bulunduğu vadi, sakallı akbaba, kaya kartalı, huş tavuğu (dağ horozu), urkeklik, büyük dağ bülbülü gibi türler sayesinde uluslararası öneme sahip kuş alanı içinde yer alır. 1976 yılında yapılan bir sayımda çoğunlu-

ğu arı şahini, şahin ve kara çaylaklardan oluşan 380000 yırtıcı kuş sayılmıştır ⁽³⁾.

Fırtına deresi ve yan kolları deniz alası, dere alası gibi endemik türleri barındırır. Bunun yanı sıra; tatlısu kefalı, şiraz(siraz) balığı, karabalık, sazan, noktalı inci balığı, yağlıca balığı, bıyıklı balık, gökkuşağı alabalığı türleri de vadinin balık türlerindendir. Hem kara da hem de suda yaşamaları nedeniyle çevre şartlarında daha çok etkilenen iki yaşamlı türlerde vadiye önemli bir yer tutar. Bern Sözleşmesine göre; koruma altına alınmış olan Kafkas semenderi, endemik Uludağ kurbağası, yeşil kurbağa gibi türler iki yaşamlılara örnektir. Sürüngenler için ise: Türkiye endemiği olan baran engereği yanı sıra, boynuzlu engerek, Hemşin yılanı, Artvin kertenkelesi, Gürcü kertenkelesi, yılan kertenkele örnek verilebilir. Vadideki tüm iki yaşamlılar ve sürüngenler Bern Sözleşmesine göre koruma altına alınmıştır. Endemik ve nesli tehlike altındaki kelebek türleri de vadi için önemli bir çeşitlilik unsurudur.

30 memeli türünün bulundu-

ğu Kaçkarlarda; boz ayı, küresel ölçekte tehdit altında olan yaban keçisi, çengel boynuzlu dağ keçisi, karaca, kurt, vaşak, su samuru, kaya ve ağaç sansarı memeli türleri için örnek olarak verilebilir.

Yaban hayatındaki canlılık, çevre sağlığının mükemmel bir göstergesidir. Zira yaban hayatı, dengesi bozulmamış ve kirlilikten uzak kalmış ortamlarda varlığını sürdürebilmekte ve iyi gelişme göstermektedir ⁽¹⁾. Alandaki bazı türleri nadir ya da hiç göremesek de mevcut durum halen daha alanın sağlıklı bir ekosisteme sahip olduğunu gösteriyor. Bu yapının korunması için milli park, sit alanları, yaban hayatı geliştirme sahaları ve uluslararası statüler belirlenmiştir. Ancak bu durum ne zamana kadar sürecektir sorusu da koruma statülerine rağmen ,vadideki yatırımlarla birlikte kafamızda bir soru işareti olarak durmaktadır.

Doğu Karadeniz'in birçok önemli doğal alanları gibi Fırtına Vadisi de artık turizm ile anılmakta ve yatırımlar da bu yönde yapılmaktadır. Ancak bu yatırımlar ne yazık ki vadinin

yapısına uygun olan ekoturizm şeklinde değil de daha çok geleneksel turizm yatırımları şeklindedir. Bu durumu özellikle yapılaşmalarda ve yol çalışmalarında görmekteyiz. Ekosistemin önemli bileşeni olan yaban hayatı açısından ise bu yatırımlar geri dönülemez yaralar açmaktadır. Örneğin yol çalışmaları yaşam alanlarını parçalama (fragmentasyon) ve yaban hayvanlarına sınır çizme açısından önemlidir. Yaban hayvanları sınır tanımaz ve bir bütün olarak geniş

alanlarda yaşayabilmektedirler. Son yıllarda artan yol çalışmaları vadiyi adeta onlarca parçaya bölmüş ve yaban hayvanlarının dar alanlara sıkışmasına sebep olmuştur. Yapılaşmaların artması ve buna bağlı olarak yerli yabancı insan yoğunluğu da yine yaban hayatının dar alanlara sıkışma sebeplerindendir. Oluşan yaşam alanı parçacıklarında tür çeşitliliği azalmakta, türlerin birey sayıları ve bolluğu düşmekte ayrıca türler daha kolay avlanabilmektedir. Gelişi güzel yapılan

(ekoturizm adı altında) dağcılık, yürüyüş gibi turizm faaliyetleri ise su kaynaklarını kaynağından kirletmekte ve sucul canlıların yaşamlarını tehdit etmektedir.

Birkaç tehditte bahsettiğimiz alanda onlarca tehdidin olduğu çeşitli kaynaklarda ve araştırmalarda belirtilmektedir. Bu tehditlerin büyük çoğunluğu yaban hayatını doğrudan etkilemektedir. Buna bağlı olarak da ekosistem mantığı içinde tüm canlılar (bizler de dahil) zarar görmekte veya daha sonraki yıllarda zarar görecektir.

Fırtına Vadisinin yaban hayatı hem ulusal hem de uluslararası anlamda önemli bir zenginliği barındırmaktadır. Bu durum, vadinin bir başka zenginliği olan destanlarda, türkülerde, horonlarda da adeta dağa, taşla, kuşla işlenmiş bir şekilde görülmektedir. Günümüzde ne yazık ki, insanların doğal kaynaklara verdikleri değer değişmekte, farklılaşmakta; birer ekonomik değer ya da duygularımız tatmin eden birer maddeye dönüşmektedir.

Son sözlerimi Fırtına Vadisine gelecekte ağıt olmaması dileğiyle, Kaleli Nokta Hala'nın destanında geçen bir ağıt ile bitireyim.

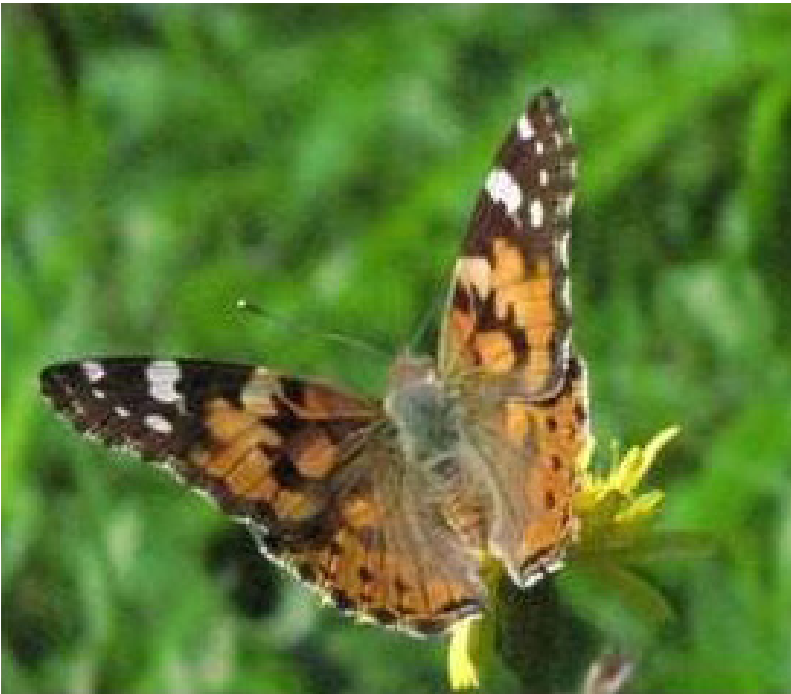
Bir karakuş ağlıyor taş vurmuş kanadına

Ağlama karakuşum düşmanın inadına

Her daim o güzelin yanmıştım feryadına.

Kaynaklar

1. Ormancılıkta Yaban Hayatı Ders Notu, Prof..Dr. İ. OĞURLU, 2004
2. National Geographic Türkiye Dergisi, 9 Sıcak Nokta, Fırtına Vadisi Eki, F.F. ALBAYRAK, B. AVCIOĞLU, 2006
3. Kaçkar Dağları Milli Parkı ve Yakın Çevresinin Doğal Kaynak Yönetimi Açısından İncelenmesi, Doktora Tezi, O. KURDOĞLU, 2002

ÇAMLIHEMŞİNİN ANGARALISI...

Yılmaz KRAL

Çamlıhemşin'in Güllü köyünden olan
Yılmaz Kral 1975 yılının ağustos ayında
Çamlıhemşin'e bağlı Koçdüzü yaylasında
dünyaya gelmiş.

Çamlıhemşin'in Güllü köyünden olan Yılmaz Kral 1975 yılının ağustos ayında Çamlıhemşin'e bağlı Koçdüzü yaylasında dünyaya gelmiş.

Ailesinin yine çok küçük yaşlardayken Ankara'ya yerleşmesi nedeniyle bütün tahsilini Ankara da tamamlamış fakat kendi kültüründen gelenek ve göreneklerinden hiçbir şey kaybetmemiş ve Karadeniz kültürüne ışık tutacak sayısız bestelere imza atmış.

Müzik hayatına henüz çok küçük yaşlardayken başlamış. İlk konserini 7 yaşında okulunda vermiş. Bugün için Mesam'a kayıtlı söz ve müziği kendine ait olan 650 adet bestesi bulunan Yılmaz

Kral günümüzde ünlenmiş birçok sanatçıya da bestelerini vermiş. Halen kardeşi Fatih Kral ile Ankara da müzik hayatına devam eden Yılmaz Kral şarkıcılığının yanında birçok müzik Enstrümanını da beraberinde çalabilmektedir.

Daha ziyade Ankara da çocukluğunu geçirmesi, büyümesi ve Ankara kültürü ile gelişmesine rağmen Yılmaz Kral'ın ilk ve ikinci albümleri Karadeniz şarkılarından oluşmaktadır. Sadece Karadeniz şarkıları ile ilgili 7 klip çalışması mevcuttur. Yılmaz Kral bugün için iki bin üzerinde TV ve Radyo programlarına katılmış ve program yapmıştır. Yılmaz Kral Ankara da yetişmesine rağmen sadece Ka-

radeniz müziği ile kalmamış aynı zamanda yetiştiği bölge kültürüne yönelik çalışmalar da yapmıştır. Ankara da yoğun bir program içerisinde bulduğumuz Yılmaz Kral şu anda her bölge müziklerini icra etmektedir.

Kardeşi Fatih Kral ile beraber Kral kardeşler olarak yaptıkları Ankara bestelerinden oluşan bir albüm ile müzik hayatları halen devam etmektedir. Büyük kızı Dilek Kral'a küçük yaşlarda Keman, Darbuka, Piyano eğitimi vermiş ve sonra Tulum'u önce kendisi geliştirerek kızına öğretmiş ve ona da müziği sevdiren grubuna almıştır .

Aralarında İbrahim Tatlıses gibi ünlü sanatçılarımızın da olduğu birçok sanatçıya bestelerini vermiştir. Unutulmaz anıları arasında "Rize Fırtına vadisi Rafting konserinde" sahneye çıktığında yaşadığı bir olay başı çekmektedir. Herkesin Yılmaz Kral şarkılarını söylediği Rafting konserinde bir hayranı güvenlik arasından sıyrarak üzerine sahneye gelmiş ve sahnede iken kendisine "Dur beni tanımadın mı!" diye seslenmiş. Müziği durdurmak mecburiyetinde kaldığını söyleyen Yılmaz Kral "Özür dilerim ama tanıyamadım!" demiş. Bu arada konserde iki bine yakın insan olduğunu ve bu konuşmayı dinlediklerini söyleyen Yılmaz Kral; şaşkın şaşkın etrafına bakarken o arkadaşın "Nasıl tanımazsın!!! Ankara da ki konserinde beraber fotoğraf çekinmiştik" diye söylemesiyle iki bin kişi aynı anda gülmeye başladı. Bu anımı hiç unutmam dedi.

Yılmaz Kral'a aşağıdaki adreslerden ulaşabilirsiniz.

www.facebook.com/kralkardesler

facebook profil ; yilmaz kral

www.kralkardesler.com

www.instagram.com/kralkardesler

yilmazkral006@gmail.com

Menajerlik : 0542 797 2303

GELEN AĞLAR GİDEN AĞLAR, YETİM KALMIŞ BU DAĞLAR

Hazırlayan:

Yaşar Çelik

Karne ve diploma vermeyen en mükemmel yüksek okul ÇAMLIHEMŞİN'dir, Burada sıra yok, kara tahta yok, ev ödevi yok, defter, kalem, silgi yok. Buraya diplomayla gelinir hatta gelirken ağlanır, iki dağ arası, eyvah ben nereye düştüm denir, yıllar yılları kovalar ve ayrılırken gidenle beraber herkes ağlar. Makam mevki ayırmadan her gidene veda geceleri yapılır, ast üst bakılmaksızın halk ile iç içe, Türküler Horonlar ve Anılar tazelenirdi.(Ne yazık ki şimdilerde bu etkinlikler yapılmaz oldu). Bu okulda öğretmenler para almaz. Burada tabiattır öğrenen, Dedemdir, Ninemdir, Teyzemdir, Halamdır, Amcam, Dayım, Ağabeyim, Kardeşimdir öğrenen, Belki Halaoglu Ali'nin Ohore halaoglu ohore deyişidir, Belki de Toros Yusuf tur, Küfürlerin en gün görmemişini öğrenen, Avaz avaz ile başlayıp çıktığın daldan sallanmasıdır, Burada yaylalardır, dağlardır, derelerdir, ormandır, tulumdur hatta Hasrettir burada öğrenen hayatı. Marketlerde Satılmayan, Kınalının Sut u dur, Tarlada ki Kara Lahanadır, Fasulyedir, Patatestir,

Hiçbir ücret talep etmeden paylaşmaktır, Kara kovan Balını, Gurbettir Çamlıhemşin e bu mükemmel kültürü getiren, Dünyanın çeşitli ülkelerinden. Burada Dilekçe yoktur hiçbir makama verilen, sadece dertler vardır, Dil söyler gelen memur uygular, Güven vardır karşılıklı, Sevgi vardır, Buraya gelen Kaymakamlar, Hâkimler, Savcılar, Komutanlar, Doktorlar, Öğretmenler, Memur arkadaşlar, aradan yıllar geçse de nerede olurlarsa olsunlar kendilerini Çamlıhemşinli sayarlar. Çok insan tanıdım şahsen Çamlıhemşin de güzel tecrübeler edindim diyen, Çamlıhemşin i unutamayan. Burada öğrenir ders kitaplarında öğretilmeyi Tabiat ananın, bu coğrafyanın hayat ile kavgası, Haklı ise en güçsüzün bile Dünyaya kafa tuttuğunu, Burada iyi not alan Amirin, Memurun, git-tiği yerlerdeki başarısı her zaman fark edilmiştir, Bu vesile ile Sayın Bakanım e sesleniyorum neden sizin de bir okulunuz Çamlıhemşin de olmasın neden bu güzellikle-ri genç beyinlerle paylaşmayalım Neden bu kültürü bu muhteşem tabiatı evlatlarımızdan esirgeyelim. Şimdi sizlerden bir Çamlıhemşinli olarak Çamlıhemşin suyundan içen herkesi göreve davet ediyorum kimin elinden ne gelirse bu konuda bizlere yardımcı olmanızı bekliyorum...

YAĞMURUN GÖZYAŞLARI

Bu Gün Ayder, Gidişime Ağladı

Bir Hoş geldin, diyenimde olmadı

Evvel Böyle miydi, Bayırlar Düzler

Eski tadım eski neşem kalmadı

Bayırında Tırpan vurduğum yerler

Ot yerine şimdi Bitmiş Otel

Kaybolmuş Dostlarım Geziyor Eller

Ayderimden Eski Eser kalmadı

Sasugun başından, yine Kar Parlar

Sitemli bakardı, Gürgenler Çamlar

Ayılar oynamaz, Kaybolmuş avlar

Tulumlar Şişmedi, Navlar Çalmadı

Yol boyu görmedim bir aşına yüz

Derler ki geçiyor kulağı boynuz

Kendi Toprağında Irgatsa Öküz

Benim Söyleyecek Sözüm kalmadı

Suç a kabahat a ben de ortağım

Puğar başlarında durur bardağım

Şimdi de Yorgunum Yıkılmış Dağım

Eski ye dönmeye gücüm kalmadı.

Yaşar ÇELİK..28.05.2015

YEPAS EKMEK

ZENGİN ÜRÜN ÇEŞİTLERİYLE
TÜM ANKARA'DA HİZMETİNİZDE

TAM BUĞDAY EKMEĞİ
SAĞLIKLI BESLER

0.312 276 30 70 www.yepas.com.tr

ENERJİDE DIŞA BAĞIMLILIĞIMIZI AZALTMAYA DEVAM EDİYORUZ

2016-2017 yıllarında **4 Rüzgar Enerji Santralimiz'in (RES)** yatırımını tamamladık.
Üretilecek elektrik ile toplamda **459.000*** konutun yıllık enerji ihtiyacını karşılayacağız.

"GÜRIŞ"'in 20 yeşil enerji santralinin 8'i RES'dir."

64 MW KANİJE RES

Edirne – Tekirdağ arasında bulunan KANİJE RÜZGAR ENERJİ SANTRALİ (RES) 64 MW kapasite ile yılda 224.300.000 kWh elektrik üreterek, 93.450 konutun yıllık elektrik ihtiyacını karşılayacak.

25 MW ZELİHA RES

Kırklareli'nde bulunan ZELİHA RÜZGAR ENERJİ SANTRALİ (RES) 25 MW kapasite ile yılda 92.000.000 kWh elektrik üreterek 38.300 konutun yıllık elektrik ihtiyacını karşılayacak.

200 MW DİNAR RES

Afyon – Dinar'da bulunan DİNAR RÜZGAR ENERJİ SANTRALİ (RES)'nin 85 MW'lık 4. aşaması tamamlanarak toplamda 200 MW kapasite ile yılda 564.000.000 kWh elektrik üretecek ve 235.000 konutun yıllık elektrik ihtiyacını karşılayacak.

80 MW FATMA RES

Muğla'da bulunan FATMA RÜZGAR ENERJİ SANTRALİ (RES) 80 MW kapasite ile yılda 221.500.000 kWh elektrik üreterek 92.250 konutun yıllık elektrik ihtiyacını karşılayacak.

Dinar RES 200 MW ile Türkiye'nin en büyük 2. RES'i olup 85 MW'lık son kısmı 16 Şubat 2017'de tamamlanmıştır.

www.guris.com.tr

"İstek varsa çözüm de vardır."

* Yıllık üretim değerleri ve hane sayıları ortalama değerler alınarak hesaplanmıştır.

GÜRIŞ
1958
60.yıl